



ПРАКТИЧЕСКИ НАРЪЧНИК ПО ОБУЧИТЕЛЕН МОДУЛ 1

«Управление на общинските финанси»

София, 2021г.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg



СЪДЪРЖАНИЕ

Въвеждащо занятие	Откриване на семинара	3
Тема 1	Нормативна уредба на национално и местно ниво	5
Тема 2	Основни правомощия на органите на местната власт при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет	14
Тема 3	Вътрешно организационни правила и процедури за ефективно управление на местните финанси. Добри примери от наредби на общинските съвети	21
Тема 4	Политики по управление на приходите. Слабости и добри практики. Привлечени средства	31
Тема 5	Разходни политики. Инвестиции. Слабости и добри практики	41
Тема 6	Балансиране на бюджета. Как да обвържем потребностите с възможностите- поуките от практиката? Взаимодействие кмет - общински съвет - местна общност в бюджетния процес	55
Тема 7	Прозрачно, ефективно и ефикасно управление на общинския бюджет и средствата от ЕС	64
Тема 8	Фискални правила и ограничения. Държавни помощи. Одитни и контролни органи и процедури	68
Заклучително занятие		73
	Тест	74
	Оценка на резултатите от обучението	75
	Раздаване на сертификати	76

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Въвеждащо занятие: Откриване на обучението

1. Представяне на проекта

Цели: Участниците да се запознаят с основните цели и параметри на проекта.

Описание на проекта

Наименованието на проекта е: „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“. Изпълнява се от Националното Сдружение на общините в Република България (НСОРБ). Финансира се по Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Обучения за служителите в администрацията, организирани от Дипломатическия институт към министъра на външните работи и Националното сдружение на общините в Република България“, по Приоритетна ос 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“.

Проектът включва 5 обособени позиции, от които обособена позиция 1 се изпълняват от Обединение „Общински капацитет – 2020“.

Този семинар се провежда в изпълнение на обособена позиция №1 „Обучения за подобряване капацитета на общинските служители в сферата на управление на общинските финанси, компетентности и правомощия на общинската данъчна администрация и контролни функции на общините“. Включва следните три обучителни модула:

- Обучителен модул № 1 „Управление на общинските финанси“;
- Обучителен модул № 2 „Компетентности и правомощия на общинската данъчна администрация“;
- Обучителен модул № 3 „Контролни функции на общините“.

Общата цел на проекта е:

Осигуряване на съвременно, професионално и експертно управление чрез повишаване на знанията, уменията и квалификацията на служителите в общинската администрация.

Специфични цели

- Утвърждаване ролята на НСОРБ като информационен и квалификационен център за развитие на служителите в общинските администрации.
- Повишаване квалификацията и капацитета на общинските служители в сферите на тяхната компетентност за предоставяне на качествени публични услуги.

В рамките на обособена позиция 1 се предвижда да се обучат за обучители минимум 60 общински служители. Последните ще проведат 42 семинара с над 1000 общински служители, работещи във финансовите звена на общините.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



2. Представяне на участниците

Цел: Да се представят участниците и да се подготви подходяща обстановка за участието на всички в занятията, дискусиите, решаването на казуси и представяне на примери от различните общини.

Представя се и програмата на обучението.

Участниците коментират програмата, като споделят темите, въпросите и проблемите, върху които да се акцентира по време на обучението.

При взаимното представяне на участниците обучителите трябва да придобият представа за нивото на подготвеност на участниците по темите на обучението, техните интереси и очаквания. Споделянето на очакванията е от голямо значение, защото по този начин ще се увеличи полезността от обучението.

След представяне на участниците се представят и обучителите, като споделят и своя опит в разглежданата тематика.

3. Представяне на методите на обучение

Целта на обучението на възрастни е да се реструктурират знанията им, да се надградят с нови, което да им помогне при конкретната им работа и справянето с предизвикателствата на динамичната заобикаляща среда. При обучението основно значение има взаимодействието между обучаващия и обучаваните, както и между самите обучавани, което ги поставя в активна позиция. Реализирането на различни дейности в процеса на груповата работа води до превръщане на обучавания в партньор на преподавателя и повишава неговата мотивация за учене. Това реално се постига чрез използването на многообразие от методи, определяни като интерактивни.

Обучителят съобщава, че участниците могат да го прекъсват по всяко време за задаване на въпроси, обсъждане на казуси и споделяне на примери.

В началото на обучението е добре да се приемат правила за работа по време на обучението. Тези правила биха допринесли за повишаване на ефективността на обучението, минимизиране на рисковете от конфликти и създаване на добра обстановка. Такива правила могат да бъдат:

- ✓ Изключване на мобилните телефони.
- ✓ Телефонните разговори да се провеждат извън залата.
- ✓ Да спазваме времевия график на учебната програма.
- ✓ Изслушване на всеки участник.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Обучителят предлага на участниците да допълнят списъка с правила. Правилата се записват на флип-чарт и се закачат на стената да се виждат от всички. При възникване на конфликтна ситуация обучителят се обръща към приетите с консенсус правила за работа по време на обучението.

Тема 1: Нормативна уредба на национално и местно ниво

Цели на обучението: Участниците да се запознаят с актуалната нормативна рамка на национално ниво, която е свързана с общинските бюджети. Акцентира се върху последните промени на нормативните документи в сферата на местните финанси.

Описание на съдържанието: Представя се национално законодателство в сферата на общинското бюджетиране в две подтеми:

- Подтема 1.1. Национална нормативна рамка.
- Подтема 1.2. Местна нормативна рамка

Методите на обучение: Презентация; Дискусия

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Познаване на актуалната нормативна база в сферата на местните финанси.

Очаквани резултати от обучението: Възможност за прилагане на нормативната база в пряката дейност на експертите.

Продължителност: 90 минути, като в рамките на 30 минути се представя темата, а останалите 60 минути се предвиждат за решаване на казус.

Подходи при разработване на темата:

- По-подробно се представят основните нормативни актове, съотнесими към отговорностите на местните власти, а подробен списък с анотация на всеки от тях ще бъде включен в ресурсните материали на участниците.
- Представените основни промени в нормативната уредба за местните финанси след 2014 г. Разглеждат се и относимите към работата на общините измененията и допълненията на Закона за публичните финанси за периода след 2014 година.
- Чрез задаване на въпроси и дискусия се идентифицират потребностите на обучаваните от допълнителни разяснения по темата, разглеждане на примери и добри практики. Идентифицират се тесните места в националното законодателство.

Акцентира се върху:

Доброто познаване на националното законодателство, като предпоставка за:

- Иновативен подход при прилагане на местно ниво;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Минимизиране риска от нарушения и наказания;
- Приемане на Наредби, съобразени с изискванията на закона и отразяващи спецификата на отделната община .

Обучителят представя темата. Продължителността на презентацията е 30 минути.

Слайд 1: Заглавие на модула

Слайд 2: В началото на презентацията обучителят представя понятието за национална нормативна среда като съвкупност от правни актове, които се отнасят за всички лица в рамките на цялата национална територия. След това коментира видовете нормативни актове, според следните критерии:

➤ С оглед кръга на лицата, които ангажират - общи и местни. Общи са такива които действат на територията на цялата страна, а местни са тези които действат на определен кръг лица и/или на определена територия. Общ е Закона за устройство на територия, местен е Закона за устройство на черноморското крайбрежие. Местни нормативни актове са и наредбите на общинските съвети.

➤ Според мястото им в йерархията на нормативните актове: законови; подзаконови; Законови нормативни актове това са Конституцията, закони и кодекси (Закон за местните данъци и такси, Данъчно осигурителен процесуален кодекс). Подзаконови нормативни актове това са нормативни актове на Министерски съвет, нормативни актове на отделните министри, нормативни актове на общинските съвети.

➤ Според отношението си към отделните отрасли: вещноправни (Закон за собствеността), облигационноправни (Закон за задълженията и договорите); гражданскоправни (Закон за наследството) и т.н.

Най-общо националното законодателство в нашата страна, имащо отношение към местните финанси, може да бъде разделено на две категории:

➤ Общо законодателство, което включва: Конституция на Република България, Закон за публичните финанси, Закон за държавния бюджет, Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), Закона за местното самоуправление и местната администрация Закона за общинския дълг, Закона за счетоводството, Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор, Закон за вътрешния одит в публичния сектор, Закон за местните данъци и такси, [Закон за публичните предприятия](#), Постановления, Наредби, Указания и др.

➤ Секторно законодателство се състои от специални закони, отнасящи се за индивидуални случаи или определени места или области на държавна политика и включва Закона за регионалното развитие, Закона за насърчаване на инвестициите, Закона за енергийната ефективност, Закона за ~~еко~~[националното подпомагане социалните услуги](#), Закона за опазване на околната среда и др.

Слайд 3: На слайда е представена схематично структурата на Консолидираната фискална програма, част, от която са и общинските бюджети. Обучителят трябва да представи общата рамка на държавно управление и мястото и ролята на общините и местното самоуправление.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



КФП (Консолидираната фискална програма) = държавния бюджет + общинските бюджети + др. автономни бюджети;

Графиката представя схематично структурата на Консолидирания държавен бюджет и участниците в процеса на неговото изготвяне и приемане. Както се вижда от графиката – общинските бюджети са част от КФП, но са автономни, извън републиканския бюджет, а и само на местно ниво – хората (местната общност) имат думата.

В червено, вляво са отбелязани ключовите „играчи“ – на национално ниво Министерски съвет и Народно събрание, и на местно Кмета и ОбС.

Вдясно, в зелено – са представени заинтересованите страни, участващи в консултативния процес по Закон – на национално ниво – Националният съвет за тристранно сътрудничество (НСТС), Фискалният съвет и др., а на местно – местната общност.

Обучителят може да проведе крака дискусия по въпроса „По какво си приличат и различават съответните бюджети?“

Formatted: Font: Italic

Слайд 4: Обучителят представя Конституцията на Република България (КРБ) като основополагащ документ, в който се определят всички права и задължения на гражданите и институциите в държавата. Съгласно Конституцията на Република България гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество. Данъчни облекчения и утежнения могат да се установяват само със закон.

Със специална глава – седма „Местно самоуправление и местна администрация“ са постановени основните участници в местното самоуправление, техните права и отговорности. С чл.140 КРБ дава право на общините да имат своя собственост, която да използват в интерес на гражданите си. С чл.141 се определя самостоятелността на общинските бюджети, както и възможността със закон да се определят постоянните финансови източници в общинския бюджет. КРБ определя общинският съвет като единствен орган, който определя размера на местните данъци при условия, по ред и в границите, установени със закон, както и размера на местните такси по ред, установен със закон. Определена е и възможността държавата да подпомага със средства от бюджета и по друг начин общинските бюджетнообщините, за да ее гарантира тяхната нормална дейност.

По принцип всяко законодателство, оправомощава, но и ограничава местните власти при изпълнение на бюджетните дейности. Основните правила, свързани с финансовите взаимоотношения между централни и местни власти са зададени в Конституцията, а конкретният начин на разпределение на ресурсите, видовете приходи, постъпващи в местните бюджети и правомощията на местните власти, са регламентирани в съответните Закони, Правилници, Наредби, Постановления и др. Те осигуряват рамката и минималните изисквания, към които дадена община би следвало да се придържа, а общинските служители трябва да бъдат добре запознати с изискванията за тяхното прилагане. При изпълнението им, общините трябва да изградят система за информиране на общността за приоритетите на местната финансова политика. Най-ефективните местни власти са тези, които прилагат иновативни и гъвкави методи при изпълнение общинските програми.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Само за информация на учителя:

Дефиниции за общинския бюджет:

- Както видяхме, по Конституция общинският бюджет е самостоятелен (автономен), извън републиканския и включва собствени приходоизточници и субсидии от държавата;
- Той е годишният ни финансов план за приходите и разходите за една бюджетна година. Бюджетът се съставя, обсъжда, приема, изменя, изпълнява и отчита съгласно закона и общинска наредба. Другата дефиниция за общинския бюджет е и, че той е финансова сметка, която включва всички постъпления и плащания за дейността на общината за съответната бюджетна година с изключение на постъпленията и плащанията, за които се прилагат сметки за средства от Европейския съюз, и на операциите с чужди средства, за които са обособени сметки за чужди средства.
- Бюджетът е основен документ на политиката на общината, съставен и обсъден с участието на местната общност, така както и държавния бюджет е документ на националната политика.
- Приетият бюджет е и своеобразно ръководство за оперативна дейност – по него се отчита реализацията на местните политики, степента на постигане на целите и отражението им върху гражданите.

Слайд 5: Учителят представя накратко глава седма от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) „Имущество и финанси на общината“, в която се определят основните правомощия на общинския съвет и на кмета на общината, свързани с общинската собственост и бюджета на общината.

Общината има право на собственост, чийто обхват и начин на придобиване се определят със закон.

Общинският съвет приема самостоятелен бюджет на общината, извън държавния, на основата на собствени приходоизточници и субсидии от държавата, разпределяни между общините по критерии, определени със закон.

Общинският съвет по предложение на кмета на общината утвърждава показателите по чл. 45, ал. 1, т. 2 от Закона за публичните финанси (разходите) за районите, кметствата и населените места с кметски наместници, с изключение на тези, които са определени като второстепенни разпоредители с бюджет по реда на чл. 11, ал. 10 от Закона за публичните финанси.

Когато се финансират обекти на територията на кметствата и населените места с кметски наместници и възложител е кметът на общината, кметовете на кметства, кметските наместници или оправомощени от тях длъжностни лица се включват в съставите на комисиите по чл. 103 от Закона за обществените поръчки, участват при съставянето на актове и протоколи по време на строителството съгласно Закона за устройство на територията и нормативните актове по прилагането му, и в комисиите за въвеждане в експлоатация на строежите.

Общината има право да емитира облигации.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



При отдаването под наем, под аренда, при ползването на дървесина и недървесни горски продукти и при разпореждане с имоти и вещи – общинска собственост, които се намират на територията на съответното населено място извън територията на общинския център, извън случаите на приватизация, с решението по чл. 21, ал. 1, т. 8 общинският съвет определя:

1. не по-малко от 30 на сто от постъпленията от продажбата на общински нефинансови активи да се използват за финансиране на изграждането, за основен и текущ ремонт на социалната и техническата инфраструктура на територията на съответното населено място;
2. не по-малко от 30 на сто от постъпленията от разпореждането с друго общинско имущество, извън имуществото по т. 1, от наем, от аренда на земеделски земи и горски територии и от ползването на дървесина и недървесни горски продукти от горите, общинска собственост, да се използват за изпълнение на дейности от местно значение в съответното населено място.

Показателите за разходи по чл. 45, ал. 1, т. 2, букви "а" – "д" от Закона за публичните финанси се определят въз основа на обективни критерии, определени с наредбата по чл. 82, ал. 1 от Закона за публичните финанси, а капиталовите разходи по чл. 45, ал. 1, т. 2, буква "е" от Закона за публичните финанси се определят въз основа на актуални данни за състоянието на социалната и техническата инфраструктура в района или в населеното място, изготвени от звеното по устройство на територията, съвместно с кмета на района, с кмета на кметството или с кметския наместник, като се вземат предвид и проектите, които се изпълняват със средства от Европейския съюз.

Разходите на общината се правят за покриване на местни потребности, както и за нужди, възникнали в изпълнение на държавни функции.

Разходите за изпълнение на държавни функции се покриват от държавния бюджет.

Общинският съвет може да подпомага с финансови средства общински предприятия и търговски дружества с общинско участие, чиято дейност е свързана със задоволяване на потребностите на населението.

По решение на общинския съвет в общината може да се създаде общински гаранционен фонд за малки и средни предприятия.

Средствата в общинските гаранционни фондове за малки и средни предприятия по § 3 от допълнителните разпоредби на Закона за приватизация и следприватизационен контрол се използват за покриване на част от кредитния риск в размер до 80 на сто от стойността на кредитите. Общинските съвети приемат и публикуват правилници за условията и реда за разходване на средствата във фондовете.

По решение на общинския съвет в общината може да се създаде общински фонд за обновяване на многофамилни жилищни сгради. С решението се регламентират органите за управление и надзор на фонда, правилата за набиране на средства и за съфинансиране на обновителни дейности.

Собствената сфера на дейност на общините, съгласно ЗМСМА може да се раздели условно на 3 основни групи:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Управление на местните финанси и имущество - собственост (вкл. собствени предприятия и търговски дружества), финанси (вкл. данъци), собствена администрация;

Управление на територията, комунални дейности и благоустройство на населените места;

Ангажименти по секторни политики – образование, здравеопазване, култура, социални услуги, опазване на околната среда, поддържане и опазване на културното и историческото наследство, развитие на спорт, отдих и туризъм, защита при бедствия.

Слайд 6, 7 и 8: Представя се накратко Закона за публичните финанси (ЗПФ).

ЗПФ урежда обществените отношения в сферата на публичните финанси, като отменя Закона за устройство на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети. Освен, че обхваща и обобщава правилата по материалите, уреджани от предходните два закона, със ЗПФ се въвежда във вътрешното ни право и прилагането на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки. Наред с устройството на процедурите, засягащи структурата, съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на бюджета, Законът урежда и неговата прозрачност. Въведени са ред задължения за активно публикуване на определени видове информация на интернет страниците на разпоредителите на бюджетни средства. Една от най-значимите нормативни новости е предвиждането на административно-наказателна санкция за неизпълнение на задължение за публикуване на информация или на документи на интернет страница, като задължението може да произтича от този закон, от закона за държавния бюджет за съответната година или от постановлението за неговото изпълнение.

Законът извежда като ключова ролята на програмното и ориентирано към резултатите бюджетниране като основен метод за управление на публичните разходи.

Съгласно ЗПФ, „Бюджет е утвърденият, включително промененият по съответния ред, годишен финансов план на бюджетната организация, включващ приходите и помощите, разходите, трансферите, бюджетното салдо и неговото финансиране, поетите задължения за разходи, както и други показатели за оценка на постигане на целите на бюджетната организация“

В чл. 73 от ЗПФ е разписано ясно и конкретно съдържанието на средносрочната бюджетна прогноза, като например: описание на приоритетите на политиките на правителството, основните допускания, при които е разработена; допускания за развитието на националната и световната икономика; целите на фискалната и бюджетната политика; информация за последната отчетна година, за текущата година и прогнозата за основни бюджетни показатели за следващите три години; тавани на разходите на първостепенните разпоредители с бюджетни средства и др.

Освен включените в отменения Закон за устройството на ДБ принципи за управление на публичните финанси „икономичност“, „ефективност“, „ефикасност“, „законосъобразност“ и „прозрачност/публичност“ в чл. 20 на ЗПФ са включени и принципите „всеобхватност“, „отчетност и отговорност“, „адекватност“ и „устойчивост“, като всички принципи са подробно дефинирани. В този смисъл, важна е дефиницията за „ефикасност“ – „степената на постигане на целите на бюджетните

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



организации при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от тяхната дейност“.

Слайд 9: Представят се в съкратен вид измененията и допълненията на ЗПФ през годините, а именно:

През 2016 г. в ЗПФ (ДВ, бр. 43 от 7.06.2016 г.) са направени изменения и допълнения в две насоки, касаещи общините – нова Глава осма "а" „Общини с финансови затруднения“, която представлява процедура по финансово оздравяване на общините (в детайли процедурата се разглежда в Тема 3) и нови редакции на някои регламенти, а именно:

- Министърът на финансите определя реда, начина и сроковете за предоставяне на информация за състоянието и движението на дълга на общините, притежаваните от тях активи под формата на дългови инструменти, включително за техните намерения за поемане на дълг, както и за издаване на гаранции от общините. За неизпълнение на задължението за предоставяне на информация по дълга виновното длъжностно лице се наказва с глоба от 100 до 500 лв., а при повторно нарушение на нарушителя се налага глоба в двоен размер.

- Наличните към края на годината задължения за разходи не могат да надвишават 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; ограничението не се прилага за задължения за разходи, финансирани за сметка на помощи и дарения;

- Наличните към края на годината поети ангажименти за разходи не могат да надвишават 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; ограничението не се прилага за ангажименти за разходи, финансирани за сметка на помощи и дарения;

- Кметът на общината изготвя годишния отчет за изпълнението на бюджета по показателите, по които е приет, придружен с доклад, и в срок до 31 август на следващата бюджетна година го внася за приемане от ОбС. ОбС приема отчета не по-късно от 30 септември на годината, следваща отчетната година.

- Кмет на община, който не изпълни задължението си да предложи на ОбС откриване на процедура за финансово оздравяване на общината, при наличие на законовите условия за това, се наказва с глоба от 500 до 2000 лв.

Тези промени в ЗПФ наложиха актуализиране на вътрешната нормативна уредба по дълга и по подготовка и приемане на общинския бюджет.

Тук обучителят трябва да заостри вниманието на обучаемите, че в последната тема ще бъдат разгледани по-подробно относимите към общините фискални правила и добрите практики по тяхното текущо наблюдение и отчитане.

Със ЗИД на ЗПФ, обн. ДВ, бр. 91/14.11.2017 г. бяха изменени редица текстове с цел постигане на съответствие с препоръките на ЕК за транспониране на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите-членки; подобряване на фискалните правила и бюджетната процедура, вкл. в частта за взаимоотношенията на държавния бюджет с бюджетите на общините и за изпълнението

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



на общинските бюджети и по-добро регулиране отношенията, свързани с банковото обслужване и системата на единната сметка. Промените, отнасящи се до общинските бюджети са както следва:

- взаимоотношенията на общинските бюджети с централния бюджет се разделят на основни взаимоотношения и други трансфери (чл.51). В основните влизат трансферите за: обща субсидия за финансиране на делегираните от държавата дейности; местни дейности - обща изравнителна субсидия и за зимно поддържане и снегопочистване на общинските пътища (чл.52, ал.1, т.1, б.,б”) и целева субсидия за капиталови разходи. Останалите трансфери – за други целеви разходи, вкл. и за местни дейности (чл.52, ал.1, т.1, б.”г”) и финансови компенсации от държавата и временните безлихвени заеми ще бъдат извън обхвата на основните бюджетни взаимоотношения между бюджетите на общините и централния бюджет, респективно в сроковете по бюджетната процедура NSORБ ще има право да прави предложения по основните взаимоотношения (чл.77);
- разширява се възможността държавата да финансира делегираните на общините държавни дейности с обща субсидия за тези дейности за сметка на централния бюджет, както и за сметка на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет, които провеждат съответните области на политики (чл.53, ал.1). Предвижда се извън случаите на утвърдени със ЗДБРБ размери на бюджетни взаимоотношения между бюджетите на общините и централния бюджет, те да могат да се променят от съответния орган, включително за сметка на намаление на бюджетното взаимоотношение на бюджета на първостепенен разпоредител с бюджет по държавния бюджет с централния бюджет, при изпълнение на области на политики, проекти, програми и възлагане на дейности (изменението става по реда на раздел II на глава осма) (нов чл.55а);
- предлагат се по-ясни редакции на текстовете относно разглеждането и приемането на решението за бюджета на общината в частта на разчетите за финансиране на капиталовите разход - с решението за приемане на общинския бюджет общинският съвет одобрява и разчетите за финансиране на капиталови разходи, включително разпределението на целевата субсидия за капиталови разходи, определена със ЗДБРБ за съответната година, по обекти за строителство и основен ремонт, за придобиване на материални и нематериални дълготрайни активи и за проучвателни и проектни работи, включително за съфинансиране и за плащания по заеми за капиталови разходи (чл.94, ал.3, т.6);
- доизяснява се начина на изчисляване на максималния размер на новите задължения за разходи и на ангажиментите за разходи, в случай на правоприемство или когато съответните второстепенни разпоредители са били подчинени на други първостепенни разпоредители (чл.94, ал.8 и ал.9);
- регламентира се, че отпускането на нов заем от централния бюджет за рефинансиране на непогасената в срок част от безлихвен заем да бъде еднократно - министърът на финансите може да удължава срока за възстановяване на заемите с още една година, след което може да отпусне еднократно нов заем от централния бюджет за рефинансиране на непогасения размер от заема със срок за възстановяване не по-дълъг от една година. Удължаването на срока и отпускането на нов заем се извършва въз основа

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



на мотивирано предложение на кмета на общината и при наличие на решение на общинския съвет. (чл.103, ал.4);

- въвежда се ограничение в размера на отпусканите от МФ безлихвени заеми за сметка на централния бюджет при временни касови разриви – да не може да надвишава размерите на общата изравнителна субсидия и целевата субсидия за капиталови разходи на съответната община по ЗДБРБ. Безлихвени заеми няма да се отпускат на общини, когато решението на общинския съвет за поемане на дълг е прието след изтичането на 39 месеца от неговото избиране. (чл.103, ал.5 и ал.6);

- разширяват се възможностите с постъпленията от продажба на общински нефинансови активи да се погасяват и временни безлихвени заеми, отпускани на общините в процедура по финансово оздравяване (чл.127, ал.2);

- увеличават се забраните относно извършването на разходи, натрупването на нови задължения и/или поемането на ангажименти за разходи (чл.128)

- облекчават се значително условията за ползване на неизразходваните средства от субсидии (чл.129, ал.1 и ал.2) - средствата от целевата субсидия за капиталови разходи и трансферите за местни дейности - обща изравнителна субсидия и за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища не се възстановяват и може да се разходват за същите цели и през следващите бюджетни години. Удължават се и сроковете за разходване на останалите трансфери (постъпили, извън утвърдените със ЗДБРБ основни взаимоотношения), като при остатък той се възстановява не по късно от 20 декември на следващата година (досегашният текст за възстановяване на неусвоените целеви средства беше до 31 януари на следващата бюджетна година);

- увеличава се срокът, в който общинския съвет с решение определя срока на процедурата по финансово оздравяване и приема плана за финансово оздравяване - в 20-дневен срок от провеждане на публичното обсъждане (чл.130д, ал.4). Правят се и други промени в процедурите по Глава осма "а"- „Общини с финансови затруднения”, вкл. и се въвежда ограничение за общинските съвети на такива общини да могат да вземат решения за получаване на безлихвени заеми, както и решения за поемане на общински дълг в срок не по-рано от една година от изпълнението на плана за финансово оздравяване.

Със ЗИД на ЗПФ (ДВ бр. 98 от 17.11.2020 г.) са направени промени във връзка с разразилата се в световен мащаб пандемия от COVID-19 и последвалата я глобална икономическа стагнация, довела до свиване на икономическата активност и заетостта и отразила се крайно неблагоприятно върху редица сектори от икономиката, както в световен мащаб така и в България. С измененията се цели:

– Създаване на по-голяма гъвкавост по отношение на националните фискални правила при наличието на извънредни обстоятелства и премахване на предпоставките за проциклично въздействие на ограниченията;

– Ясно дефиниране на ограниченията и допустимите отклонения;

– Премахване на ограниченията, които биха възпрепятствали усвояването на средства от европейските фондове и програми, в т.ч. и във връзка с предстоящото реализиране на Плана за възстановяване на Европа;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



– Създаване на възможност неувоени допълнително одобрени разходи по бюджетите на ПРБ да бъдат използвани за изпълнението на други приоритетни политики, с оглед по-ефективно разходване на ограничения финансов ресурс.

Със създаването на нова ал. 3 в чл. 25 дава възможност дефицитът на сектор "Държавно управление" на годишна основа да надвишава 3 на сто от БВП при извънредни обстоятелства (необичайни събития) извън контрола на Министерския съвет, имащи сериозно въздействие върху финансовата позиция на сектор "Държавно управление".

Относно измененията в чл. 27 в ал. 4 се прави промяна в размера на ограничението на годишния бюджетен дефицит по консолидираната фискална програма, изчислен на касова основа, като той се променя от 2 на сто от brutния вътрешен продукт на 3 на сто от БВП. Изменението в ал. 5 е свързано с възможност за надвишаване на размера на ограничението единствено при извънредни обстоятелства, като е отменена възможността за неспазване на ограничението за бюджетния дефицит по КФП, в случай че не се нарушава ограничението за дефицита на сектор „Държавно управление“. Това е свързано с осигуряване на възможности за по-голяма гъвкавост при наличието на извънредни обстоятелства.

Допълнението в чл. 28, ал. 1 цели изключване на разходите, извършвани от сметки за средства от Европейския съюз, включително и по други международни програми и договори, които са с режим на сметки за средства от Европейския съюз, от обхвата за максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма, който не може да надвишава 40 на сто от brutния вътрешен продукт, с цел да не се ограничава усвояването на средства от европейските фондове и програми.

Приетите-Приетото изменение и допълнение на ЗПФ е опит за адекватен отговор на създадалата се извънредна икономическа и финансова ситуация в глобален мащаб от разразилата се пандемия от COVID-19, който да позволява на страната ни да предприема съответни мерки при стриктно спазване на изискванията на европейското законодателство по отношение на фискалните правила и при освобождаване на необходимото фискално пространство в рамките на националните ограничения и при спазване на финансова дисциплина и фискална устойчивост. Това следва да допринесе и за реализация на Плана за възстановяване на Европа, предвиждащ възможности за държавите-членки на ЕС за достъп до ресурси от фондове, програми и механизми и безпроблемното им използване.

Приети са и други изменения от технически характер и незначителен ефект върху общинските бюджети.

Слайд 10: Обучителят представя на кратко съдържанието и целите на годишния закон за държавния бюджет.

Законът за държавния бюджет е специален закон, който се приема всяка година и чрез който се утвърждават приходите, разходите, поетите ангажменти и задължения по консолидирания държавен бюджет за съответната година. С него се определят и годишните размери на трансферите за общините, както и редът и сроковете за предоставянето им по сметките на общините. Определя се и Механизъм за определяне на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



общините под формата на субсидии за съответната година. Този Механизъм включва разпределението на общата субсидия за делегирани от държавата дейности, механизма за разпределение на общата изравнителна субсидия, трансфера за зимно поддържане и снегочистване и целевата субсидия за капиталови разходи.

Обучителят насочва вниманието на обучаемите към Приложението на ЗДБРБ, с което се приема механизмите за разпределение на субсидиите. Провежда кратка дискусия относно възможността всеки един от участниците самостоятелно да изчисли прогнозния размер на своята община за следващата година, както и върху начините за промяна на някои от използваните показатели.

С него, както е определено в чл.32, ал.6, може да се определя максимален размер на дълга, който може да бъде поет от общината през бюджетната година извън ограниченията по чл.32, ал. 1 и извън случаите по ал. 5 за авансово финансиране на плащания по проекти, финансирани със средства от Европейския съюз.

Слайд 11: Закон за държавния бюджет на Република България – нови моменти за 2022 г.(Обн. ДВ. бр.18 от 4 Март 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.52 от 5 Юли 2022г.)

Formatted: Font: Bold

Formatted: Left

Целта на учителя е да насочи вниманието на обучаваните лица към актуалните теми по изпълнението на бюджета. Представят се накратко промените в ЗДБРБ спрямо предходни години спрямо приета първоначално закон, систематизирани на слайда. Обръща се внимание на наличните преходни остатъци по сметките на общините от предходната актуализация – ресурс от 100 млн. лв. беше отпуснат на всички общини с цел преодоляване последиците от КОВИД-19. За разлика от 2021 г. обаче общините вече имат нови предизвикателства и новите редакции на чл. 89 от ЗДБРБ ще осигурят по-добри възможности за гъвкаво финансово управление на местно ниво.

Слайд 11: Закон за местните данъци и такси

ЗМДТ е материален закон с общо действие на територията на цялата страна и основният закон с който работят органите по приходите към общините. През него се формира по голямата част от местната фискална политика на общините в Р България. В този закон се определят видовете, структурата и обхвата на местните данъци и такси, данъчно задължените лица, сроковете за внасяне. Преподавателят следва да подчертае, че събираните в приход на общините данъци се определят в диапазоните по ЗМДТ, в които общинските съвети определят конкретните размери на местните данъци. Съгласно чл.1, ал.2 от ЗМДТ общинските съвети определят с наредба размера на данъците, а с чл.9 приемат наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги.

Слайд 12: Постановление за изпълнение на държавния бюджет

Formatted: Font: Bold

Обучителят накратко представя основните разпоредби, които се уреждат с Постановлението за изпълнение на държавния бюджет за съответната година, като акцентира върху тези, регламентиращи работата на общините:

- допълнителните изисквания и условия по отношение разходването на преходните остатъци, определянето на средствата за СБКО, за представителни разходи на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- кмета и на общинския съвет, за поемането на пътните разноски и покриване на доставките за хляб и основни хранителни продукти, за реимбурсирането на определени разходи – присъдени издръжки, транспортни разходи на правоимащи болни и др., ограниченията относно разходването на средства от ЦСКР и механизма за нейното трансформиране, условията за разходване на трансфера за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища и др.
- Изискванията при определянето, наблюдението и координирането на промените в натуралните показатели за броя на децата в детските ясли, на децата в детските кухни и на здравните медиатори по общини в делегираните от държавата дейности по здравеопазване и за извършването на компенсирани промени на основните бюджетни взаимоотношения на общините. Възможността и сроковете за извършване компенсирани промени на основните бюджетни взаимоотношения в резултат на настъпили промени от реструктуриране на делегираните от държавата дейности и/или от промяна в натуралните показатели по съответните функции. Условията за финансирането на разкритите след определена дата места в детските ясли, детските кухни, детските градини, специализираните институции за социални услуги и социалните услуги, предоставяни в общността, които са обвързани със съответните срокове по бюджетната процедура.
 - Задължение за предоставяне от общината на съответните второстепенни разпоредители на средствата от общата субсидия за делегираните от държавата дейности - в срок до 7 работни дни.
 - Условията и реда за разходване и възстановяване на средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия и др.

Слайд 13: Постановление за изпълнение на държавния бюджет – нови моменти за 2022 г. (Обн. ДВ. бр.23 от 22 Март 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 Август 2022г.)

Провежда се фокусирана дискусия върху новите моменти за 2022 г., като се обръща специално внимание върху възможността за разходване на преходните остатъци за делегираните от държавата дейности. Обучителят коментира разпоредбите на ЗПУО и на ЗСУ относно невъзможността остатъците от тези функции да бъдат пренасочвани – чл. 282, ал. 24, чл. 289, ал. 5 и чл. 292, ал. 1 от ЗПУО и чл. 44, ал. 3 от ЗСУ („Средствата от държавния бюджет за финансиране на социални услуги могат да се използват единствено за финансиране на социалните услуги, за които са предоставени).

Слайд 12: Закон за местните данъци и такси

ЗМДТ е материален закон с общо действие на територията на цялата страна и основният закон с който работят органите по приходите към общините. Чрез него се формира по голямата част от местната фискална политика на общините в Р България. В този закон се определят видовете, структурата и обхвата на местните данъци и такси, данъчно задължените лица, сроковете за внасяне. Преподавателят следва да подчертае, че събираните в приход на общините данъци се определят в диапазоните по ЗМДТ, в които общинските съвети определят конкретните размери на местните данъци. Съгласно чл.1, ал.2 от ЗМДТ общинските съвети определят с наредба размера на данъците, а с чл.9 -

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Formatted: List Paragraph, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0,63 cm + Indent at: 1,27 cm

Formatted: List Paragraph

Formatted: Font: Bold

Formatted: Font: Bold

Formatted: Font: Not Bold

Formatted: Font: Times New Roman, 12 pt



приемат наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги.

Слайд 1215: Обучителят трябва да представи накратко същността на ЗУСЕСИФ и неговото място в системата на местните финанси.

Законът за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) определя националната институционална рамка за управлението на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове, реда за предоставяне на финансова подкрепа чрез безвъзмездна финансова помощ, специални правила за определяне на изпълнител от бенефициент на БФП, правилата за верифициране и сертифициране на допустимите разходи и за извършване на плащанията, както и реда и условията за налагане на финансови корекции. Законът урежда следните въпроси:

- Ефективното управление и разходване на публичните средства и на средствата от ЕС;
- Въвеждането на ясно разписани срокове, формуляри и други правила за изпълнението на програмите с ефект намаляване на административната тежест за бенефициентите;
- Засилване на координацията на ниво управление и контрол;
- Въвеждане на ясен и ефективен съдебен контрол за защита на конституционно гарантираните права на бенефициентите при предоставяне на безвъзмездната помощ и налагането на финансовите корекции;
- Определяне на ~~редът~~ реда за предоставяне на финансова подкрепа, специалните правила за определяне на изпълнител от бенефициента на безвъзмездна финансова помощ (БФП), правилата за верифициране и сертифициране на допустимите разходи и за извършване на плащанията и на финансовите корекции;

В закона е развит и принципът на партньорство с централните и териториалните органи на изпълнителната власт, общините, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с организациите на гражданското общество и с представители на академичната общност чрез уредбата на комитетите за наблюдение на Споразумението за партньорство и на програмите.

Установяват се ясни административно-правни отношения между Управляващите органи и бенефициентите и въвеждане на процедури по обжалване. Тези отношения е предвидено да възникват чрез:

- Административен договор, чрез който ще се предоставя БФП на бенефициентите. Той, за разлика от индивидуалния административен акт, не е общо уредена правна фигура в рамките на административния процес. Този нов институт се въвежда за първи път в България. Административният договор може да се приеме като разновидност на административното споразумение по чл.20 от Административно-процесуалния кодекс (АПК).
- Индивидуален административен акт, който ще определя основанието и размера на финансовите корекции: Възникването на този вид отношенията между Управляващия орган и бенефициентите вече ще се развива на плоскостта на административното право и процедурата ще завършва с акт, който подлежи на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



обжалване по правилата на АПК. С оглед необходимостта от гарантиране на ефективност при усвояване на средствата, в закона се предвиждат някои особени правила по отношение на съдебния контрол върху административните актове, които дерогират общия ред на оспорване по АПК. Въвеждат се по-кратки срокове за разглеждане и приключване на административните дела, както и възможността бюджетните организации по смисъла на §1, т.5 от Допълнителните разпоредби на ЗПФ, към които се включват и общините, да се освобождават от заплащане на държавни такси при обжалване на индивидуалните административни актове. Приети са всички подзаконовни нормативни актове, съгласно изискванията на Закона.

Слайд 1316: Други важни за местните финанси закони са:

Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор, определя обхвата и осъществяването на финансовото управление и контрол, както и принципите и изискванията към системите за финансово управление и контрол в организациите от публичния сектор.

- Отговорност на ръководителите на търговските дружества с над 50 на сто общинско участие в капитала, за състоянието на финансовото управление и контрол в дружествата и по отчитането им пред ОбС. ОбС представя информацията на кмета на съответната община;

- Предефинират се изискванията към СФУК, като са добавени нови изисквания за разписването и изпълнението на политики, процедури и дейности по предотвратяване и разкриване на измами и нередности, както и предприемане на последващи действия;

- Ръководителите на организациите отговарят за определянето на целите на организациите, които ръководят, както и за разработването и прилагането на стратегически и годишни планове, планове за действие и индикатори за достигане на поставените цели;

- Отменя се Глава четвърта „а“ Превантивен финансов контрол, като редът и начинът за осъществяване на предварителния контрол за законосъобразност се определят от ръководителите на организациите въз основа на оценка на риска, анализ на разходите и ползите и в съответствие с указанията на министъра на финансите.

- Въвеждат се дефиниции за „Предварителен контрол за законосъобразност“: всички проверки на документи, факти и обстоятелства, свързани с предоставяне на увереност за спазване на приложимото законодателство, преди да се вземе решение или да се извърши действие от страна на ръководителите на организациите. Предварителният контрол за законосъобразност се извършва от финансови контрольори и/или от други лица, определени от ръководителите на организациите.

Закон за вътрешния одит в публичния сектор определя същността, принципите и обхвата на вътрешния одит в организациите от публичния сектор, статута и функциите на структурите и лицата, които го осъществяват, както и одитните дейности по фондове и програми на Европейския съюз. Ангажиментите на общините са, както следва:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Изискване за изпращане на обобщения годишен доклад (до 10 март на следващата година) чрез Информационната система за финансово управление и контрол и вътрешен одит.
- Дефинирането на базата данни за звената за вътрешен одит и регистъра на одиторите като публични.
- Въвеждане на повече и по-големи като размер глоби за ръководителите на организациите. Така например кметовете на общини, не изпълнили задължението за изграждане на звено за вътрешен одит подлежат на санкция - глоба от 200 до 600 лв. Конкретизирани са и размерите на санкциите и за ръководителите на вътрешния одит, на второстепенните разпоредители с бюджет и на ръководители на организации при не изпращане в срок на докладите и информацията по ЗВОПС;
- Законът въвежда дефиниции за „Одитен комитет“ - независим консултативен орган към ръководителя на организацията, осъществяващ наблюдение върху дейността на организацията, включително върху дейността на вътрешния одит, като не участва пряко в управлението и контрола на организацията и не носи управленска отговорност.
- Въвеждане на ограничение в състава на одитните комитети да не могат да участват длъжностни лица по чл.7, ал. 1 от ЗОП и вътрешните одитори от съответните организации. Членовете на одитните комитети не могат да участват в друг одитен комитет.

Закон за счетоводство постановява начина за текущото счетоводно отчитане, счетоводните системи и документи, както и правата и отговорностите на ръководителите на предприятието. Последните промени относими към работата на общините и контролираните от тях лица са следните:

- Въвежда се възможност, при съставяне на годишните финансови отчети подписите на ръководителя и на съставителя, както и на лицата, извършили независимия финансов одит да бъдат електронни подписи по смисъла на чл.13 от Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги.
- Удължава се срокът за публикуване от предприятията на годишния финансов отчет – до 30 септември на следващата година.
- Определя се по-широко съдържание на информацията в нефинансовата декларация по чл. 48, която е в степен, необходима за разбиране на развитието, резултатите, състоянието на предприятието и въздействието на неговата дейност, отнасяща се като минимум до екологичните и социалните въпроси и въпросите, свързани със служителите, зачитането на правата на човека, борбата с корупцията и подкупите.

Слайд 1417: Закон за нормативните актове

Съгласно ЗНА при подготовката, обсъждането и приемането на нормативни актове, следва да се спазват определени правила:

- Нормативният акт трябва да съответства на Конституцията и на другите нормативни актове от по-висока степен. Ако нормативен акт противоречи на регламент на Европейския съюз, прилага се регламентът.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Изработването на проект на нормативен акт се извършва при зачитане на принципите на необходимост, обосноваване, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.

- Нормативните актове се отменят, изменят или допълват с изрична разпоредба на нов, изменящ или допълващ акт.

- Обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба. Обратна сила на нормативен акт, издаден въз основа на друг нормативен акт, може да се даде само ако такава сила има актът, въз основа на който той е издаден. Не може да се дава обратна сила на разпоредби, които предвиждат санкции, освен ако те са по-леки от отменените.

Общинските съвети, като орган на местното самоуправление могат да издават наредби, както и да определят правилата, които следва да бъдат спазвани в хода на тяхното разработване, приемане и обнародване.

С оглед на реализирането на тези правомощия е подходящо да бъде създадена вътрешна уредба, например чрез утвърждаването на вътрешни правила за изработване на проекти на нормативни актове и проекти за изменения и допълнения на нормативни актове. Тук е важно учителят да акцентира върху ролята на финансовите експерти в общините за осъществяване на този процес, защото най-атакуваните местни наредби са тези свързани с приходите по общинския бюджет – данъци и такси и цялостния бюджетен процес в общината. Неспазването на някои от изискванията от Закона за нормативните актове може силно да повлияе върху финансите на общината и да доведе до тежки последици върху финансовото състояние.

Слайд ~~15~~18: ЗНА продължение

Преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане, проекта се публикува на интернет страницата на общината заедно с мотивите, съответно доклада, и предварителната оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА.

Когато орган на местното самоуправление е извършил предварителна оценка на въздействието, тя се публикува на интернет-страницата на общината, заедно с мотивите към проекта в срок до 30 дни от изготвянето ѝ. Въпреки, че изискванията за общините по отношение предварителната и последваща оценка на въздействието не са задължителни, препоръчително е да бъдат създадени правила и организация за извършването им. Като примерен модел за тези правила може да бъдат използвани определените показатели и условия, съгласно Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, приета с ПМС № 301/2016 г. Тази наредба определя обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието на нормативните актове от компетентността на МС съгласно изискванията на ЗНА. Но с оглед на това, че оценката на въздействието е инструмент за повишаване на качеството на нормативните актове чрез изследване на социалните, икономическите, екологичните и други ефекти от тяхното прилагане, включително върху малките и средните предприятия, неправителствените организации и гражданите, чрез нея се цели

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



гарантиране, че предлаганата нормативна промяна съответства на целите на предложената или реализираната промяна в регулирането на обществените отношения.

В процеса по изработване на проект на нормативен акт се провеждат обществени консултации с гражданите и юридическите лица. Преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от ОбС съставителят на проекта го публикува на интернет-страницата на общината/общинския съвет заедно с мотивите и доклада.

Срокът за предложения и становища по проектите, публикувани за обществени консултации е не по-кратък от 30 дни. При изключителни случаи и изрично посочване на причините в мотивите, съответно в доклада, съставителят на проекта може да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни.

След приключването на обществената консултация и преди приемането, съответно издаването на нормативния акт, съставителят на проекта публикува на интернет-страницата на общината справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения. Когато съставителят на проекта е кмета на общината, публикуването на справката се извършва едновременно и на Портала за обществени консултации.

Обучителят обръща специално внимание на внимателното проследяване изпълнението на законовите изисквания относно подготовката, приемането и публикуването на местните нормативни актове – неспазването на тези изисквания открива възможности за обжалване и отмяната им по съдебен ред.

При подготовката, обсъждането и приемането на общинските наредби са приложими и разпоредбите Указа за прилагане на ЗНА, АПК и ЗМСМА. Често пъти неспазването на законовоопределените изисквания и/или невъзможността да бъде доказано спазването им са основание за оспорване на отделни текстове или на цялата наредба.

Неспазването на разпоредбите на ЗНА винаги има характер на съществено процесуално нарушение и представлява самостоятелно основание за отмяна на общинските наредби. Необходимо да бъдат въведени съответните правила и процедури в общините, чрез които се осигури спазване на ЗНА и процедурата по АПК, вкл. създаване и поддържане на досиета с цялата информация за съответния нормативен акт.

Най-често установените пропуски на общините по отношение неспазване на изискванията на ЗНА са свързани с доказването на оповестяването за публично обсъждане на проекта за изменение и допълнение на наредбата и на изготвянето на мотиви (доклад) с определеното в закона съдържание. В годините редица общини промениха своите интернет страници и при липсата на систематизирана архивна информация при евентуално обжалване на общинските наредби е възможно тяхната отмяна само на подобно формално основание. Другата група пропуски се отнася до неспазването на производството по приемане на общ административен акт по чл. 66 от АПК - липсващи заповед на кмета, публично оповестяване чрез изпращане до организации на заинтересовани лица, уведомяване чрез съображения по приемането му и формите на участие на заинтересованите лица, малък брой участници в общественото обсъждане и др.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Допълнителните условия, които трябва да бъдат осигурени при актуализирането на местната нормативна уредба и осигуряващи съответствие с действащата през периода правна рамка са:

- спазване на процедурните правила за работа на Общинския съвет, регламентирани в Закона за местното самоуправление и местната администрация и в Правилника за работа на Общинския съвет.
- избягване включването на текстове в наредбите, които противоречат на императивни текстове на материалните закони.
- осигуряване на достатъчно гаранции и доказателства, че със съответните изменения в нормативната уредба се приемат правила, регулиращи определени обществени отношения по един разумен, компетентен и стабилен начин.
- доказване на етапа на оценка на вариантите (често този процес остава „скрит“ от ОбС и обществеността).
- общинският съвет приема съответните промени в общинската наредба/нова наредба, след като е обсъдил проекта заедно с представените становища, предложения и възражения.
- доказване, че действително е обективно невъзможно установяването на определени обстоятелства и на тази основа ползване на предвидените алтернативни варианти за облагане.

Кръгът на лицата, които могат да оспорват общинските наредби е достатъчно широк, за да бъдат подценявани описаните по-горе препоръки и изисквания. Освен областния управител и по протест на Прокуратурата на РБ (за последните 2 г. е оспорила законността на близо 1500 наредби и норми на общини), местните наредби често се оспорват и от редица заинтересовани лица, което може да предизвика „лавина“ от присъединили се лица, вкл. и на така нар. „професионални“ жалбоподатели.

Слайд 1619: Подзаконовни нормативни актове

Обучителят изброява вида на подзаконовите нормативни актове като дава примери за всеки от националното законодателство:

- Наредби – напр. Наредба №7 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци; Наредба за посочване на нередности, представляващи основания за извършване на финансови корекции, и процентните им показатели за определяне размера на финансовите корекции по реда на ЗУСЕСИФ; Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование; Наредба за заплатите на служителите в държавната администрация и др.
- Правилници – за прилагане на определен нормативен акт;
- Инструкции – за конкретно прилагане на секторни политики, най-често на МВР във връзка с превантивната работа и опазване на обществения ред и др.;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Постановления на Министерски съвет – за изпълнение на държавния бюджет на Република България за съответната година, за предоставяне на допълнителни средства по бюджетите на общини и др.
- Решения – за определяне размера на стандартите. По начало решението на МС не е нормативен акт, но въпреки това за общинския бюджет в частта делегирани от държавата дейности е основополагащо и е свързано с реализирането на правомощията на кмета на общината по чл. 44, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА -и др.

Слайд 1720: Местна нормативна уредба-законодателство

Обучителят представя правомощията на местните органи по отношение на издаването на местни актове.

В правомощията на общинския съвет като местен законодателен орган е да приема Наредби, стратегии, правилници, програми, прогнози, правила и решения.

В правомощията на кмета като представител на изпълнителната власт на местно ниво е да издава заповеди, да сключва договори, да утвърждава вътрешни правила и процедури.

Слайд 1821: Местна нормативна уредба-законодателство - продължение

В този слайд се разглеждат по-подробно наредбите, които приема общинския съвет и имат пряко влияние върху финансовото състояние на общината. Обучителят трябва да акцентира върху същността на всяка от наредбите, целите, които са заложи при приемането им и какви обществени отношения се уреждат с тях.

При представяне на Наредбата за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години, за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет, обучителят трябва да насочи вниманието на обучаемите върху важноста на средносрочното бюджетно планиране, което има съществена роля за запазване на добро финансово състояние на общината. Законът определя процедурата, основанията и документите за подготовка на бюджетната прогноза, като е въведено изискване за задължителното ѝ приемане от ОБС.

Трябва да се подчертае, че Общинският съвет определя условията и редът за извършване на промени, наблюдение, оценка и контрол на максималния размер на новите задължения за разходи, които могат да бъдат натрупани през годината и на максималния размер на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през годината, както и за други показатели, определени със ЗДБРБ. Основен ангажимент на финансистите от общините е текущото наблюдение и оценката на фискалните показатели, както и мотивиране на предложения за мерки, които навреме да предотвратят превишаване на определените в ЗПФ максимални размери на новите задължения за разходи и размера на ангажиментите за разходи.

По отношение на Наредбите на общинския съвет по ЗМДТ – за определяне размера на местните данъци и определянето и администрирането на местните такси, ролята на финансистите от общините е да се следи за спазване на законодателството по отношение съставянето, публичното обсъждане и приемането на наредбите.

В изпълнение на чл.7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, общинска администрация трябва

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



да изчислява таксите, събирани във връзка с регулирането и контрола върху стопанската дейност (които ~~да~~ се заплащат за предоставяне на административни услуги по чл. 1) по Методика за определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл. 7а на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност и разходването им, приета с ПМС №1 от 05.01.2012 г. Обучителят ~~само~~ на кратко представя изискванията на Методиката, като уточнява, че в тема 4 – политики по отношение на приходите, обучаемите подробно ще се запознаят с практическото изчисляване на таксите в тези случаи.

Слайдове 19-22 и 2023: Местна нормативна уредба ~~законодателство~~ - продължение

Обучителят може да проведе кратка дискусия с участниците в обучението по отношение изброяване на отделните местни нормативни актове на общинския съвет.

- Стратегии и програми – за управление на общинската собственост;
- Програми - за управление за срока на мандата, за опазване на околната среда, за управление на отпадъците, за ~~читалницата~~ читалищната дейност, за подпомагане на спорта и културата, за развитие на туризма и др.;
- Планове за развитие на общината – план за интегрирано развитие на община, план за ;
- Правилници – за организацията и дейността на общинския съвет и взаимодействието му с общинска администрация, на общинските предприятия и др.
- Методики и механизми за организацията и дейността на бюджетни звена (напр. за общинските предприятия);
- Конкретни решения на общинския съвет за финансиране, реструктуриране и други на бюджетни звена и/или дейности, за ползване на дълг, за разпореждане с общинска собственост, евентуално решения през годината за отпускане на средства от общинския бюджет;
- Колективни трудови договори и споразумения с други организации, съгласно които са предвидени ангажименти по осигуряване на бюджетни ресурси;
- Система за финансово управление и контрол - СФУК (правила и процедури, утвърдени от Кмета на общината)
- Други в зависимост от спецификата на общината.

В кратката дискусия е препоръчително обучителят да насочи вниманието към взаимодействието между общинска администрация и общински съвет при разработването и приемането на законосъобразни и адекватни на местната специфика местни нормативни актове. Акцентира се и върху осъвременяването на системата за финансово управление и контрол, и по-специално на вътрешните правила за организация на бюджетния процес, които се утвърждават от кмета на общината на основание чл. 7, ал. 7 от ЗПФ.

Слайд 2124: В заключение обучителят, обобщавайки трябва да подчертае, че доброто познаване на националното законодателство предпоставка за:

– Иновативен подход при прилагане на местно ниво - доброто управление надгражда разбирането за управлението и е израз на желанието да се отговори на новите изисквания на времето, които стават все по-разнообразни и все повече разширяват модела на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



традиционното управление. Въвеждането на иновативни практики и решения води до по-ефективни политики на местно ниво, насочени към силно и жизнено местно самоуправление. Например: въвеждане на електронна система за предварителен контрол по СФУК, виртуален ПОС, на сайта на общината всеки да може да си направи справка за дължимите данъци и такси, непрекъснат работен ден, съобразен с времето на гражданите.

– Минимизиране риска от нарушения и наказания - познаването на нормативната уредба и точното ѝ прилагане дава възможност да се разработят мерки и правила за отстраняване и намаляване на риска от констатиране на грешки от страна на Сметната палата, АДФИ и други одитиращи органи.

– Приемане на Наредби, съобразени с изискванията на закона и отразяващи спецификата на отделната община – с приемането на местни наредби всяка община, изхождайки от спецификата си определя правила и регламенти за прилагане на определени разпоредби или подразделения на нормативните актове. Напр. Наредбата по чл.82, ал.1 от ЗПФ, наредбите по Закона за местните данъци и такси, за рекламната дейност, за извършване на социални услуги, за общинските предприятия, за реда и условията за провеждане на обществено обсъждане за поемане на дългосрочен дълг и др. Правилниците и наредбите следва да са разписани така, както ще се изпълняват.

В края на занятиято се провежда кратка дискусия, в която обучаемите да очертаят „тесните места“ в нормативната база или какво им пречи или липсва в законодателството, за да си вършат по-добре работата. Участниците споделят добри практики и трудности при приложението им в практиката, а учителят ги записва и предоставя на НСОРБ за бъдещи преговори за отстраняването им.

Тема 2: Основни правомощия на органите на местната власт при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет

Цели на обучението: Участниците в обучението следва да се запознаят с органите на местната власт; да осмислят ролята на администрацията при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет.

Методи на обучение: Презентация, решаване на казус.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: какви са правомощията на органите на местната власт и останалите участници в процеса на съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет.

Очаквани резултати от обучението: Участниците в обучението да осмислят необходимостта от съвместна работа между органите на местната власт с правомощия и тези без правомощия и общинската администрация и ролята на администрацията при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Продължителност: 45 минути. Обучителят под формата на презентация (30 мин.) представя темата, като дава възможност за задаване на въпроси и дискусия. Решаване на казус (15 мин.)

Решаването на казуси и обсъждане на решението им дава възможност за подпомагане практическото приложение на нормативната база. Целта на казуса е да се осмисли ролята на екипната работа в етапите на бюджетния процес.

Подходи при представяне на темата:

Акцентираща се върху основните правомощия на органите на местната власт при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет.

Описание на съдържанието: Обръща се внимание на органите на местната власт и правомощията им при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет, както следва:

Слайд 1. Заглавен.

Уводна част:

Слайд 2. Обучителят представя на присъстващите основни постановки на Европейската харта за местното самоуправление: определението на понятието „местно самоуправление“; обхватът му – основните правомощия (пълни и неограничени) и начинът им на прилагане по всички засягащи ги въпроси; съответствието на административните структури и средства на задачите на органите на местното самоуправление. По преценка може да се ползва и следната информация:

Според Европейската харта за местното самоуправление, ратифицирана със закон, обнародвана и влязла в сила за Република България, местното самоуправление е правото и реалната възможност за местните общности да регулират и да управляват в рамките на закона, на тяхна отговорност и в интерес на тяхното население, съществена част от обществените дела. Това право се упражнява чрез съвети и събрания, чиито членове са избрани въз основа на свободни, тайни, равни, преки и общи избори и които могат да разполагат с изпълнителни органи, отговорни пред тях. В този смисъл според Конституцията, България е единна държава с местно самоуправление. Основната административно-териториална единица (АТЕ), в която се осъществява местното самоуправление е общината. На територията на общината могат да се създават съставни АТЕ - райони и кметства. Тези административно-териториални единици съществуват само в рамките на общините и в такъв смисъл тяхната самостоятелност е ограничена.

Продължава с представянето на основните постановки за общинските финанси и правомощията на органите на местното самоуправление на национално ниво, определени в Конституцията на Република България. Акцентираща върху правомощията на органите на местното самоуправление и местната администрация по специални закони относно:

1. Собственост и приватизация;
2. Регионално развитие и териториално устройство;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



3. Здравеопазване, образование и социални дейности;
4. Селско стопанство, околна среда, гори, води и земи;
5. Туризъм, търговия и защита на потребителите;
6. Промисленост;
7. Транспорт и съобщения;

Общински бюджет

Слайд 3. Представят се органите на местна власт, като се прави разграничение между ОбС и кмета като органи и останалите участници в бюджетния процес.

Освен посочените в Конституцията местни органи ЗМСМА предвижда, че в кметствата се избират кметове (чл. 2, ал. 3 от ЗМСМА), а в районите на столичната община и в градовете с районно деление – кметове на райони (чл. 38а от ЗМСМА). В съответствие с чл. 38, ал. 3 от Закона в населени места, които не са кметства, общинският съвет може да назначат кметски наместници. В закона липсва изрична уредба какви органи са кметовете на кметства, кметовете на райони и кметските наместници, докато **кметът на общината е определен като орган на изпълнителната власт и в Конституцията, и в ЗМСМА, и в ЗА.** В този смисъл, въпреки определените им конкретни изпълнителни функции, според законодателството кметовете на кметства и на райони и кметските наместници не са органи на изпълнителната власт, а са част от системата на местно самоуправление. Същото се отнася и до общинската администрация, която подпомага дейността на общинския съвет, на кмета на общината, на кмета на района и на кмета на кметството.

Европейската харта за местното самоуправление изисква органите на местното самоуправление да се ползват с широка автономия по отношение на своите компетенции, начините на тяхното упражняване и средствата, необходими за осъществяването им.

Слайд 4. Финанси на общините

Припомнят се основните конституционни разпоредби относно самостоятелността на общинските бюджети, представени накратко в предходната тема 1. Като се прави допълнително пояснение, че съгласно разпоредбите на чл. 14 и чл. 52, ал. 1 от ЗМСМА, че общината е юридическо лице, има право на собственост и самостоятелен общински бюджет, извън държавния.

Слайд 5. Място на общинските бюджети в националния

Действително автономията означава независимост от централните държавни органи, но доколкото в ЕХМС се посочва изрично, че местното самоуправление се осъществява в рамките на закона, това означава, че централните и местните органи не осъществяват различна власт, те не са откъснати едни от други и не са противопоставени, а съществуват паралелно и едновременно, като осъществяват различни функции, присъщи на единната държавна власт.

Консолидираната фискална програма (КФП) съдържа разходите на публичната власт за едногодишен период. Наред с републиканския бюджет, в консолидираната фискална програма (КФП) влизат още бюджетът на съдебната власт, бюджетите на общините,

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



бюджетът на социалното осигуряване, НЗОК, висшите учебни заведения, БАН, БНР, БНТ, както и приходите и разходите на извънбюджетните сметки и фондове, създадени към министерства и ведомства (вкл. европейските средства).

В този смисъл е представена и информацията на слайда, която показва че местните бюджети са част от КФП и местните власти освен, че се съобразяват с нормативно установените разпоредби и срокове, са участник във всички етапи на националната бюджетна процедура.

Слайд 6. Цикъл на бюджетния процес

Разработването на бюджета е съвместно усилие на много хора. То включва Кмета и неговата администрация, Общинския съвет, Ръководителите на бюджетни звена, както и Местната общност – гражданите на общината. Няма фиксирано начало на подготовката на следващия общински бюджет, тъй като говорим за цикъл от последователни действия, преговори и компромиси. Крайният продукт е Бюджетът като документ, с който формулираме плана за цялата година, така че да изпълним генералната ни стратегия за развитие на общината. Няма друго съвместно действие на кмета, администрацията и общинските съветници, което да оказва такова огромно въздействие върху ежедневието на гражданите, както годишния бюджет.

Представят се основните етапи в бюджетния процес, както и участието на органите на местна власт в отделните етапи. Съответно се коментира включването и на останалите участници – местна общност, кметове на кметства, райони, кметски наместници.

По преценка на представящия може да бъде акцентирано и върху:

- Съставяне – основна, водеща роля има кметът на общината. Публично обсъждане и внасяне в ОбС - в срок до 20 работни дни от обнародването ЗДБРБ (обсъждането се обявява 7 дни преди датата) – отново водещата роля е на кмета на общината.
- Разглеждане и приемане от ОбС - в срок до 15 работни дни от внасянето на проекта на бюджет – Тук общинският съвет, съобразно Правилника за организацията на своята дейност и изискванията на Закона и местната наредба е с водеща роля. Публикуване - в срок до 10 работни дни след приемането му от общинския съвет.
- Изпълнение – организира се от кмета на общината, който е първостепенен разпоредител с бюджет. Той утвърждава правилата и организацията на работа, СФУК, осъществява контрол върху дейността на второстепенните разпоредители и от по-ниска степен, и т.н.
- Актуализиране - текущо през годината - ОбС може да прави промени по общинския бюджет, извън ДДД или целевите разходи.
- Отчитане и публичност.

Слайд 7.

Прави се кратко представяне на материята, която уреждат съответните закони, което не е било споменато при представянето на предходната тема 1.

Закон за публичните финанси – урежда основните изисквания за съставяне, обсъждане, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет, вкл. и за сметките за средства

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



от ЕС и за тригодишната бюджетна прогноза и определя фискалните правила и ограничения. Определя и:

- Правомощието за разработване, приемане и изпълнение на общинска наредба;
- Сроковете и изискванията за разработване и приемане на бюджета/средносрочната бюджетна прогноза;
- Реда и условията за извършване на промени, наблюдение, оценка и контрол на лимити, разчети, показатели и ангажименти - фискални правила.

Закон за държавния бюджет за съответната година

- размер на бюджетните субсидии по общини и по видове – обща за делегирани дейности и обща изравнителна субсидии, за зимно поддържане и снегочистване и за капиталови разходи, определя стойностните показатели по общини и по функции за делегираните от държавата дейности;
- механизми за разпределение на субсидиите по общини;
- други условия, показатели и лимити.

Постановление за изпълнение на ДБРБ

Закон за местното самоуправление и местната администрация

Закон за общинския дълг

Закон за местните данъци и такси

- общински наредби;
- облекчения, определени от общинския съвет, работа по нов модел и основа за определяне на ТБО от 2024 г.

Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор и Закон за вътрешния одит в публичния сектор, Закон за Сметната палата, Закон за Държавната финансова инспекция и др.

Секторни закони

Пред участниците в обучението, се обръща внимание на основните правомощия на органите на местната власт при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет, които са уредени в Закона за местното самоуправление и местна администрация (ЗМСМА), Закона за публичните финанси (ЗПФ), Закона за общинския дълг (ЗОД), Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) и Постановлението на Министерския съвет (ПМС) за неговото изпълнение за съответната година, Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), Решения на Министерския съвет за бюджетната процедура, за стандартите за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели и др.

На тази база могат да бъдат разграничени и съответните компетенции на общините, представени на следващия слайд.

Слайд 8. Правомощия на общините.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Правомощията на органите на местното самоуправление и местната администрация могат да бъдат разделени условно в две групи – *основни правомощия*, които включват тяхната обща компетентност, и *правомощия по специалните закони*, които включват компетентността им в отделни области. Характерна българска специфика е, че всички местни власти имат еднакви правомощия и изпълняват еднотипни задачи, независимо от значимите различия между тях по отношение на територия и най-вече по броя на населението.

Преподавателят провокира участниците да споделят, кой секторен закон според тях въвежда най- широки правомощия за местните власти?

Слайд 9. Наредби и документи на общините

Представят се задължителните за приемане от всеки общински съвет наредби. Акцентира се върху необходимостта от непрекъсната им актуализация, съобразно промените в условията – изменения на законови разпоредби, промяна на разходите за предоставяне на услуги, промяна в кръга на освободените по решени на ОбС лица, други. Обръща се внимание, че одитните органи констатирали немалко пропуски в местните наредби, както и че едни отдели в общината не четат наредбите подготвени от други отдели в общината.

Важно е да се припомни, че във всяка една община са приети наредби, взети са конкретни решения от общинския съвет, издадени са нарочни заповеди от кмета и други документи, които определят финансовата политика на конкретната община, като:

- наредба за местните данъци, с която се определят размерите на всеки местен данък при условията, по реда и в границите определени със ЗМДТ, съобразени с местните условия;

- наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, съгласно ЗМДТ, както и условията за ползването на общинските тротоари, площади и улични платна или част от тях като зони за платено и безплатно паркиране по Закона за движение по пътищата (ЗДП);

- наредба за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години, за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет, при спазване на принципите, правилата и процедурите по ЗПФ;

Решенията на общинския съвет касаят най-общо следните политики:

- отсрочване и разсрочване на задължения за местни данъци в размер над 100 х. лв. и/или за повече от една година;

- приемане и изменение на годишния бюджет на общината (по предложение на кмета на общината, включително и показателите по чл. 45, ал. 1, т. 2 от Закона за публичните финанси за районите, кметствата и населените места с кметски наместници, с изключение на тези, които са определени като второстепенни разпоредители с бюджет по реда на чл. 11, ал. 10 от Закона за публичните финанси), осъществяване на контрол и приемане отчета за изпълнението му, при условията на закона и общинската наредба. Доколкото със закон не е определено друго, общинският съвет може да оправомощи кмета на общината да извършва компенсирани промени, за които по ред, определен от ОбС, той представя актуализирано разпределение на променените бюджети тримесечно;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- определяне на фискалните показатели по бюджета на общината, в рамките на установените със ЗПФ максимални лимити;
- ползване на банкови кредити, предоставяне на безлихвени заеми, сключване на договори за заем или емитиране на ценни книжа и издаване на общински гаранции при условия и по ред, определени със ЗПФ и ЗОД;
- определяне на разпоредителите с бюджет от по-ниска степен по предложение на кмета на общината;
- одобряване общата численост и структура на общинската администрация в общината, района и кметството и определя размера на трудовите възнаграждения на кметовете по предложение на кмета на общината;
- сключване на споразумения за общинско сътрудничество. Общините могат да сключват споразумения за изпълнение на споделени услуги и/или дейности, които се отчитат на тримесечие пред общинския съвет.

Слайд 10. Обръща внимание на документите, регламентиращи организацията на бюджетния процес в общината, както следва:

- Приета от ОбС Наредба за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години, за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет. *С нея може да се определи бюджетът на общината да се съставя, приема, изпълнява и отчита и в програмен формат;*
- Утвърдени от кмета на общината Вътрешни правила за организация на бюджетния процес;
- Решение за приемане на общинския съвет за текущата година, и други свързани с неговата актуализация;
- Заповеди и указания за подготовка на общинския бюджет, изпълнението и отчитането му;
- Бюджетен календар (препоръчителен).

Слайд 11: Основни правомощия на органите на местната власт съгласно ЗМСМА

Представящият коментира общото и различното в правомощията на двата органа на местна власт. Целта е да се направи препратка към изискванията на ЗПФ и да се обсъди съдебната практика относно решенията за приемане на общинския бюджет.

Общинският съвет, като орган, който изпълнява местните „законодателни“ функции, формира и утвърждава местните политики за развитие на общината, които впоследствие се изпълняват от органа и администрацията на изпълнителната власт, вкл. и от кметовете на кметства и райони и кметските наместници. Тези функции общинският съвет изпълнява чрез:

- Нормативна дейност – приемане на правилници, наредби и инструкции;
- Дейност по планиране на политики – приемане на стратегии, програми и планове за развитие на общината;
- Дейност по управление на местните финанси и общинската собственост.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Commented [DU1]: Слайдът се отнася до документите, а не до правомощията. В този смисъл изтрите текстове могат да се добавят към следващия слайд 12, като допълнителна информация за представящия, по преценка - за споделяне с аудиторията.



В същото време Кметът има доста повече правомощия, включително и за изпълнението на секторните закони, както и на решенията на общинския съвет. Затова и законодателят е определил той да е органът, който разработва, внася и изпълнява общинския бюджет. Изпълнението на мандатната програма на кмета, както и на останалите местни политики до голяма степен следва да са съобразени и с местните специфики, възможностите на общинския бюджет и бюджетния процес.

Участниците се насърчават да споделят характера на основните искания на общинските съветници при обсъждането на бюджета и причините и начините за тяхното отразяване в текущия бюджет. Коментира се съдебната практика относно оспорваните решения на общинските съвети за приемане на модифициран от съветниците бюджет.

Да се направи паралел между изискванията за организиране изпълнението на бюджета, но и на останалите секторни закони, свързани с разходване на бюджетни средства.

Слайд 12. Правомощия на органите на местна власт в бюджетния процес

На Слайд 12 са представени органите с правомощия и ролята им при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет. Обучителят подробно представя пред участниците в обучението, че правомощията при управлението на една община се осъществяват от два органа – общински съвет – местен законодателен орган и кмет – местен изпълнителен орган. Общинският съвет и кметът на общината са избрани от населението на съответната община чрез преки избори с тайно гласуване. Чрез нормативната уредба е създадено балансирано разпределение на правомощията между тях, с възможност за взаимна координация и контрол.

Заостря се вниманието на участниците в обучението върху чл. 21 от Закона за местното самоуправление и местна администрация, в който са определени правомощията на общинския съвет да регулира дейността на конкретната община с наредби; приема и изменя годишния бюджет на общината, да осъществява контрол и приема отчета за изпълнението му, да решава и други въпроси от местно значение, които не са от изключителната компетентност на други органи и др.“

Също така следва да се обърне внимание на чл. 44 от същия Закон, който дава възможност на кмета на общината да ръководи цялата изпълнителна дейност на общината, да организира изпълнението на общинския бюджет, включително съвременно изпълнение на утвърдените от общинския съвет показатели по чл. 52, ал. 2 за районите, кметствата и населените места с кметски наместници, като:

- Осигурява условия за изпълнението на ЗМДТ и решенията на ОбС в частта „местни данъци“;

- Организира и ръководи съставянето на бюджетната прогноза, проекта за общинския бюджет и изпълнението на бюджета на общината, при условията на закона и общинската наредба. Първите два документа се изготвят със съдействието на кметовете на кметства и кметовете на райони;

- Разработва и утвърждава вътрешни правила за организация на бюджетния процес и упражнява контрол върху процесите по планирането, съставянето изпълнението и отчитането на бюджетите на разпоредителите с бюджети от по-ниска степен. Кметът е първостепенен разпоредител с бюджет;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Публикува информация и провежда публичното обсъждане на проекта на общинския бюджет. Информира периодично местната общност за изпълнението на бюджета и сметките за средствата от ЕС по ред, определен от общинския съвет;

- Внася в общинския съвет окончателния проект на бюджета, индикативния годишен разчет за сметките за средства от ЕС и останалите разчети, както и отчета за изпълнението на бюджета;

- Постава ежегодните цели за дейността на общинската администрация и осъществява контрол за тяхното изпълнение;

- Оповестява проектите, които ще се финансират чрез дългосрочен дълг и организира обществено обсъждане с местната общност по ред, определен с наредба на ОбС.

При съставянето, приемането и изпълнението на бюджетите на общините, кметовете и общинските съвети спазват фискални правила, ограничения и основни принципи за управление на публичните финанси, установени в ЗПФ.

Кметовете и общинските съвети имат пълни правомощия при планирането и разходването на следните държавни трансфери:

- обща изравнителна субсидия – следва да осигурява минимално равнище на местните услуги;
- целева субсидия за капиталови разходи – по предложение на кмета на общината, общинският съвет разпределя субсидията по обекти.

Следва да се обърне внимание на факта, че едно от основните ограничения на правомощията в процеса на съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет, това е стриктното спазване на разпределението на целевите трансфери от републикански бюджет:

- обща субсидия за финансиране на делегираните от държавата дейности – планира се според конкретни стойностни и натурални показатели, определени в РМС и се разходва по предназначение. При реализирани преходни остатъци от предходен период, същите задължително се планират за същата дейност за следващ период;

- трансфери за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – разходват се целево за снегопочистване и поддържане на общинската пътна мрежа;

- други целеви трансфери (напр. субсидия за транспорт на хляб и основни хранителни продукти, по национални програми на МОН и др.), предоставени с акт на МС или между бюджетни сметки на министерства и общини – разходват се за дейности, за които са предоставени.

Важно е да се знае, че неизпълнението на законите и указанията на министъра на финансите е нарушение на бюджетната дисциплина.

Лекторът представя накратко кога и как комуникират Кметът и ОбС в бюджетния процес и кой каква роля има?

- *Приемане и актуализация на Наредбата за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години, за*

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет, Актуализирането на Наредбите по ЗМДТ и др.;
- Приемането на бюджета в срок до 15 работни дни от внасянето му от кмета;
 - Определянето на максималните размери на фискалните показатели за съответната година, вкл. по общинския дълг;
 - Одобряването на бюджетната прогноза по предложение на кмета;
 - Одобряването на индикативен годишен разчет за сметките за средства от Европейския съюз;
 - Откриването, закриването или реструктурирането на бюджетни звена, финансирани със собствени средства;
 - Одобряването на компенсирани промени между показателите, вкл. и на капиталовите разходи;
 - Оправомощаването на кмета на общината да извършва определени компенсирани промени;
 - Приемането на годишния отчет за изпълнението на бюджета по показателите, по които е приет;
 - Поемането на общински дълг, отчет;
 - Определянето на реда за публичност и контрол на бюджета от местната общност;
 - Определянето и на други условия, лимити и разчети по приходите и разходите.

Слайд 13. Правомощия на кмета на общината.

Представят се и допълнителните специфични правомощия на кмета на общината съгласно ЗПФ:

- Организира изпълнението на общинския бюджет, включително своевременното изпълнение на утвърдените от общинския съвет показатели за районите, кметствата и населените места с кметски наместници;
- Осъществява текущо наблюдение на:
 - изпълнението на общинския бюджет и общинските сметки за средства от Европейския съюз;
 - условията по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ, като задължително извършва оценка, анализ и прогноза за тяхното изменение към полугодieto и края на текущата бюджетна година, като при необходимост определя срокове и стъпки за предприемане на съответни действия. Ежегодно в срок до 10 март кметът на общината извършва оценка за наличие на условията по чл. 130а, ал. 1 към края на предходната година.
 - включените в бюджетната прогноза показатели на контролираните от общината лица, които попадат в подсектор "Местно управление" и не са разпоредители с бюджет по бюджета на общината, както и на динамиката и текущото състояние на техния дълг;
 - включените в бюджетната прогноза съществени сделки и операции на общината и на разпоредителите с бюджет по бюджета на общината, които нямат пряк касов ефект върху бюджета на общината, като ефектът от такива сделки и операции се измерва и представя по показателите по чл. 14 от ЗПФ;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Определя бюджетите на второстепенните разпоредители с бюджет и ги утвърждава, доколкото в ЗПФ и/или Общинската наредба не е определено друго;
- Представя в общинския съвет информация за изпълнението на бюджета на общината, сметките за средства от Европейския съюз, както и за останалите показатели, сделки и операции за отчетния период;
- Информира периодично местната общност за изпълнението на бюджета и сметките за средствата от Европейския съюз по ред, определен от общинския съвет. Изготвя годишния отчет за изпълнението на бюджета по показателите, по които е приет, придружен с доклад;
- Може да ограничава или да спира финансирането на бюджетни организации, звена и субсидирани дейности по бюджета на общината при нарушение на бюджетната дисциплина до неговото преустановяване;
- Организира представянето на бюджета в СП и МФ, както и публикуването на сайта на общината.

Слайд 14. Други нормативно определени участници и ангажименти в бюджетния процес

Целта е да се акцентира върху съдействието от страна на кметовете на райони и кметства, както и върху предложенията на останалите участници.

Представят се новите разпоредби на ЗМСМА относно кметствата и районите. При необходимост се прави дискусия в групата как реализираха това ново правомощие през 2021 г.

Представя се кой подпомага работата при съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на общинския бюджет на общинския съвет и кмета на общината - кметовете на кметства/райони, кметски наместници и общинската администрация (органи на местната власт без правомощия).

Заостря се вниманието на обучаемите, че кметовете на кметства и кметските наместници в контекста на измененията на ЗМСМА изпълняват бюджета на общината в частта му за района или кметството. Другата промяна в ЗМСМА се отнася до изпълнението на бюджета, т.е. когато се финансират обекти на територията на кметствата и населените места с кметски наместници и възложител е кметът на общината, кметовете на кметства, кметските наместници или оправомощени от тях длъжностни лица се включват в съставите на комисиите по чл. 103 от Закона за обществените поръчки, участват при съставянето на актове и протоколи по време на строителството съгласно Закона за устройство на територията и нормативните актове по прилагането му, и в комисиите за въвеждане в експлоатация на строежите.

Отбелязва се важната роля на общинската администрация, която осигурява оперативното изпълнение на възложените задачи в бюджетния процес, като планира и изпълнява дейността си по начин, който води до постигане на висок обществен резултат при възможно най-икономичното използване на ресурсите. Администрацията подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му в областта на общинските финанси. Конкретните отговорници за съответните дейности следва стриктно да следят

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



за изпълнението на отделните етапи от бюджетния процес, като координират и контролират дейността на колегите си. Общинската администрация, при осъществяване на своята дейност, се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност;

- Второстепенните и от по-ниска степен разпоредители с бюджет осъществяват оперативното изпълнение на утвърдените им бюджети или разчети;

- Местна общност – изгражда се чрез гражданско участие в съвместна дейност. Осъществява публичен контрол върху разходваните бюджетни средства и дава предложения, включително в рамките на публични обсъждания. Чрез гражданското участие местната общност работи за правото на хората да определят какво е публичното благо и да определя политиката, чрез която това публично благо ще бъде постигано. Гражданското участие на местната общност може също да бъде обобщено като метод за съвместна работа, за постигане на промяна в живота на общността на общината и разработката на комбинация от методи, знания, ценности и мотивация, с цел да се постигне обществена промяна. Това означава подобрене на качеството на живот на общността, както чрез политически, така и чрез неполитически процес.

Слайд 15. Нови изисквания за изменение на общинските наредби по ЗПФ

Целта е да се фокусира вниманието на участниците върху изискванията на ЗМСМА, както и върху начините за тяхното реализиране. Провежда се дискусия относно необходимостта от специално уреждане на критериите само за районите и кметствата, или то да бъде по-общо, както и дали да се дава регламент относно капиталовите разходи в Наредбата или този ангажимент да се организира от кмета на общината и да се предлага на общинския съвет готовия поименен списък, при съобразяване с условията по чл. 52, ал. 6 от ЗМСМА.

Слайд 16. Ефективен бюджетен процес в общината

Представят се ползите от възприемането на бюджета като документ на политиката.

Дава се кратко описание на ролята и значението на местните политики и кой ги определя.

Местните политики са виртуална “пътна карта”, израз на стремежите, ценностите, намеренията, ангажиментите и приоритетите на управляващите – ОбС и кмет относно развитието на общината. Тя е избраният курс на действие, насочващ управленските решения, отнасящи се до живота на хората в общината.

Политиката винаги касае важни въпроси и проблеми, които излизат извън функционалните и организационни предели на администрацията, дори и на общината. Тя е комплексен набор от решения и програми, включващи дейности/мерки, които се предвиждат в общинския бюджет.

Политиките се формулират най-общо и са израз на определени ползи/ефекти, засягащи големи групи/слоеве от местната общност. В този смисъл е необходима ясна концепция на висшето ръководство на общината по отношение на целите, начина им на постигане, както и набора от различни критерии, които да бъдат използвани в процесите на планиране, измерване и отчитане на изпълнението.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



В много от случаите, особено при формулирането на целите, определянето на целевите стойности и идентифицирането на показателите за изпълнение е необходимо да се прави избор между няколко възможни варианта. За целта общинските експерти трябва да бъдат много добре подготвени и запознати, за да представят предложения за вземане на информирани решения от страна на ръководството.

Слайд 17. Управленска култура и отговорности в рамките на процесите на планиране, изпълнение и отчитане на бюджета

Целта е да се обърне внимание на взаимодействието и комуникацията между различните участници в бюджетния процес. Ролята на финансовите експерти в общината е да подкрепят създаването на управленска култура в рамките на процесите на планиране, изпълнение и отчитане на бюджета, която да е ориентирана към резултатите, прозрачна за обществото, основаваща се на фактите, и която да:

- Подпомага органите на местна власт в процеса на приоритизиране и избор на решения, водещи до резултатите/ползите/ефектите, които ръководството на общината преследва;
- Подпомага органите на местна власт при вземането на решения за комбинациите и набора от публични услуги, осигуряващи ефективност, ефикасност и икономичност;
- Подпомага ръководството при конкретизиране и обосноваване на необходимите промени в бюджета, с оглед постигане на целите на общината;
- Идентифицира основните рискове пред общината за постигане на целите, включително посредством извършване оценка на изпълнението, която да гарантира, че поставените цели на общината хармонират с тези на местната общност;
- Подпомагат актуализирането на общинските нормативни и стратегически документи, с цел ефективно управление на общински бюджет и местните финанси.

В този смисъл да се препоръча на експертите да не чакат някой „да измисли“ ефективно и полезно решение за преодоляване на установените от тях проблеми, а да бъдат проактивни.

Слайд 18. Препоръки за по-ефективен и прозрачен бюджетен процес

Усъвършенстването на бюджетния процес в самото начало може да се характеризира като процес на “пробите и грешките”. Съобразяването с определени специфики на участващите в бюджетния процес страни обаче значително ще подобри ефектите за общината, особено в случаите, при които се формулират изцяло нови политики. Първата стъпка е осъзнаването на приноса и ползите от прозрачното управление на бюджета, което предполага откровеното и разбираемо дефиниране на икономическите, социални или други проблеми на заобикалящата среда. В партньорство с местната общност и общинските съветници, кметът на общината и администрацията ще могат много по-ясно да формулират конкретните стратегически цели по области на политика, чрез които да се разрешат идентифицираните проблеми и да предложат необходимите форми и решения за постигането им.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 19. Примерни вътрешни документи за организиране и проследяване на бюджетния процес

Представят се две от формите за организиране на бюджетния процес. При необходимост се провежда дискусия относно наличието на подобни документи, познаването им и съответното им периодично актуализиране.

Разглежда се примерен бюджетен календар, който отразява местните специфики, възприетата последователност от дейности и стъпки, така, че да бъдат спазени както сроковете в отделните етапи на бюджетната процедура, така и законите за разпоредби. Много е важно в графика да бъдат определени както конкретните ангажименти и срокове, така и отговорните длъжностни лица и други срокове, например за внасяне на местни данъци и такси, за разработване и приемане на програмата за управление на общинската собственост и др. с отражение на местните приходи и разходи.

На участниците в обучението се представя на екран примерен бюджетен календар.

Обучителят обръща внимание на факта, че за правилното реализиране на бюджетния процес служителите от администрацията трябва да следят изпълнението на бюджетния календар, промените в нормативната уредба. Своевременно следва да уведомяват кмета и останалите ръководни служители за предприемане на своевременни действия. Трябва да изготвят предложения и становища по конкретни въпроси.

Казус:

По време на ~~задълбочаваната е-епик~~ на заболяемостта във връзка с Ковид кризата, кметът на общината заедно с директора на болницата стигат до споразумение да бъде ремонтирано и оборудвано изоставено крило в общинската болница, което ще бъде обособено като Ковид отделение. Необходимо е спешно да се намери финансов ресурс, който да бъде пренасочен за ремонта и оборудването на отделението. Обектите от инвестиционната програма, за които няма сключени договори за изпълнение, са едва една четвърт от общия обем на необходимите средства и са крайно недостатъчни за ремонта и оборудването на отделението.

Кметът на общината свиква на оперативка своя екип – заместник кметове, секретар, директори на дирекции. Кани и председателя на общинския съвет и председателя на бюджетната комисия в общинския съвет.

След като представя проблема пред присъстващите, кани всеки един от тях да даде своето становище.

Заместник кметът, отговарящ за строителството, предлага да бъдат пренасочени за обезпечаване на спешния ремонт половината от целевите средства за доставка на хляб и основни хранителни продукти в населените места с население под 500 жители под предлог, че в тези населени места има магазини.

Задачи:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



1. Коректно ли е предложението за пренасочване на половината от средствата за доставка на хляб и основни хранителни продукти?
2. Да се направят предложения за източници на финансиране на спешния ремонт.
3. Какви са стъпките, които следва да се предприемат за включване на ремонта в инвестиционната програма?

Тема 3: Вътрешно организационни правила и процедури за ефективно управление на местните финанси. Добри примери от наредби на общинските съвети

Цели на обучението: Участниците в обучението следва да се запознаят с вътрешно организационните правила и процедури за ефективно управление на местните финанси. Чрез представените добри примери от наредби на общинските съвети, да се напомни на участниците в обучението да извършат преглед на вътрешната нормативна уредба на общината, в която работят и ако е наложително, да предложат промени на ръководството.

Описание на съдържанието: Обръща се внимание на вътрешно организационните правила и процедури за ефективно управление на местните финанси, както следва:

- Организации от публичния сектор и основни понятия;
- Основни понятия;
- Характеристики на успешния общински бюджет;
- Вътрешно организационни правила и процедури, които са в компетенциите на общинския съвет;
- Вътрешно организационни правила и процедури, които са в компетенциите на кмета на общината;
- Вътрешно организационни правила, регулиращи взаимоотношенията и комуникацията;
- Система за финансово управление и контрол;
- Същност и елементи на ефективното финансово управление и контрол
- Ролята на звеното за вътрешен одит и комуникацията му с кмета на общината и ОбС във връзка с управлението на местните финанси;
- Необходими промени във въведените правила и процедури;
- Добри примери от наредби на общинските съвети;
- Проследяване и контрол на ефективното управление на местните финанси.

Методи на обучение: Презентация, казус.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Какви вътрешно организационни правила и процедури следва да разработи една община за ефективното управление на местните финанси. Осмисляне на взаимовръзката „бюджет – счетоводен отчет“.

Очаквани резултати: Участниците в обучението да си припомнят какви вътрешно организационни правила и процедури следва да разработи една община за ефективното финансово управление. Всеки участник следва да разбере своето място в процеса на ефективното финансово управление.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Продължителност: 1 час и 30 минути. Обучителят под формата на презентация (1 час) представя темата, като дава възможност за задаване на въпроси и дискусия. Казус (30 мин.)

Казусът дава възможност на участниците в обучението да осмислят необходимостта от спазване на вътрешните правила и процедури за ефективното управление на местните финанси.

С тема 3 се разглеждат вътрешно организационните правила и процедури за ефективно управление на местните финанси, вътрешните правила по ЗПФ, обхвата и осъществяването на финансовото управление и контрол, както и принципите и изискванията към системите за финансово управление и контрол в организациите от публичния сектор, ролята на счетоводните звена в ефективно управление на местните финанси.

Слайд 2: На слайд 2 се разглежда кои са организациите от публичния сектор:

Съгласно легалната дефиниция на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ, "Бюджетни организации" са всички юридически лица, чиито бюджети се включват в държавния бюджет, в бюджетите на общините, в бюджетите на социалноосигурителните фондове, както и всички останали юридически лица, чиито средства, постъпления и плащания се включват в консолидираната фискална програма по силата на нормативен акт или по реда на чл. 171". Съгласно чл. 171, МФ може да определи в консолидираната фискална програма да се включват средствата, постъпленията и плащанията на други лица или техни структурни единици, когато те подлежат на включване в сектор "Държавно управление". На интернет страницата на МФ е наличен актуален списък на тези лица. В него преобладават общинските болници- търговски дружества и др. дружества на общините.

По-широка, но сходна дефиниция е дадена в § 1, т. 1 от Закона за счетоводството, съгласно която "Бюджетни предприятия" са всички лица, прилагащи бюджети, сметки за средства от Европейския съюз и сметки за чужди средства съгласно Закона за публичните финанси, включително Националният осигурителен институт, Националната здравноосигурителна каса, държавните висши училища, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, Българската национална телевизия, Българското национално радио, Българската телеграфна агенция, както и всички други лица, които са бюджетни организации по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Публичният сектор представлява система от държавни и общински институции, които управляват публичната собственост, осъществяват данъчното облагане, произвеждат и предлагат публични блага за използване от обществото.

Публичният сектор се разглежда и като определена част от националното стопанство на страната, произвеждаща и предлагаща на населението публични блага. В този случай публичният сектор обхваща само публичните организации, произвеждащи стоки за потребление – например производство на метални изделия, военнопromишления комплекс, производство на химикали и химически продукти.

За целите на настоящата тема обаче, би могло да бъде направено следното по-обособено класифициране на организациите от публичния сектор:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- бюджетните организации по смисъла на Закона за публичните финанси, както и общинските предприятия по смисъла на Закона за общинската собственост;
- организациите, разпореждащи се със средства, гарантирани от Република България;
- организациите, разпореждащи се със средства по фондове и програми от Европейския съюз;
- държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон;
- търговските дружества, включително лечебните заведения, с над 50 на сто държавно и/или общинско участие в капитала.

Припомня се на участниците в обучението, че министърът на финансите отговаря за разработването, разпространението и актуализирането на методически насоки в областта на ефективното управление на местните публичните финанси в съответствие с приложимите актове на Европейския съюз и добрите практики.

Методическите насоки и указания на министъра на финансите, са задължителни за прилагане от общините, съответно и за бюджетните организации и се публикуват на интернет страницата на Министерството на финансите.

Прави се кратко насочване към изискванията на преглед на нормативната уредба, която регламентира компетенциите на общината – в сферата на управление на общинските финанси, уредени за осъществяване на ефективно управление и контрол - ЗМСМА, Закона за публичните финанси, Закона за общинския дълг, ЗДБРБ и ПМС за неговото изпълнение, ЗМДТ, ЗФУКПС, ЗВОПС и Решения на МС за бюджетната процедура, за стандартите за ДДД с натурални и стойностни показатели и др.

Публичната организация е относително особено организационно-административно и икономическо звено, което разполага с определени преди всичко бюджетни средства, организира дейности за задоволяване на социални и духовни потребности и по този начин подобрява благосъстоянието на населението.

Развитието на организациите в публичния сектор, по-специално на тези работещи на местно ниво в значителна степен се предопределя от следните специфики:

- Превеса на социалните характеристики и прилагането на икономически правила и принципи с цел постигане на социални, хуманни, престижни и други цели;
- Високата степен на синергичност – всички звена в общината са фокусирани върху социалните и други приоритети на местната общност;
- Човешките ресурси и общинските активи са насочени към нормалното функциониране на местната общност като цяло;
- Налице са редица стандарти за поведение, с които се регламентират процедурите и дейностите по тяхното функциониране, насочени към защита на обществен интерес;

Като обобщение може да бъде определено, че публичните организации са преди всичко социални, но и икономически системи. В публичната организация се създават специфични продукти, които често имат допълнителна диференциация, а в отделни случаи имат и нематериален характер. Всичко това създава редица затруднения при

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



измерването на качеството на тези публични продукти и на наблюдението и оценката на влиянието и ефекта от предоставянето им.

Слайд 3: Бюджетна рамка.

"Бюджетна рамка" е съвкупност от процедури, механизми, договорености, фискални и други правила, ограничения и отговорности на органите и институциите, участващи в бюджетния процес, и тези, отговорни за провеждането на бюджетната политика на сектор "Държавно управление", която включва:

- системите на бюджетно счетоводство и статистическа отчетност;
- правилата и процедурите, уреждащи изготвянето на прогнози за бюджетното планиране;
- числовите фискални правила;
- бюджетните процедури, на които се основава бюджетният процес на всички етапи;
- средносрочната бюджетна прогноза, разширяваща времевия хоризонт за изготвяне на фискалната политика отвъд годишния бюджетен цикъл, включително определяне на приоритетите на политиката и на средносрочните бюджетни цели;
- механизмите за независимо наблюдение и анализ с оглед повишаване на прозрачността на елементите на бюджетния процес;
- механизмите и правилата, регулиращи фискалните взаимоотношения между публичните органи в различните подсектори на сектор "Държавно управление".

По този повод са въведени изискванията и дефинициите за добро финансово управление и за създаването на СФУК.

На Слайд 3-4 са представени основни понятия, регламентиращи управлението на местните финанси (~~Раздел „Допълнителни разпоредби“ и чл. 20 относно основните принципи на ЗПФ~~):

- "Добро финансово управление" е изискването публичните средства да се **разходват и управляват** икономично, ефективно и ефикасно.
- "ефективност" - степента на постигане на целите при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от дейността;
- "ефикасност" - постигането на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване на дейността на общината;
- "икономичност" - придобиването с най-малки разходи на необходимите ресурси за осъществяване на дейността на общината при спазване на изискванията за качество на ресурсите.

Обучителят обръща внимание и на дефинициите съгласно чл. 20 от ЗПФ, относно основните принципи за управление на публичните финанси:

- всеобхватност - управлението на публичните финанси се осъществява чрез бюджети и сметки на бюджетните организации, включени в консолидираната фискална програма, и наблюдение на останалите лица от сектор "Държавно управление";
- отчетност и отговорност - публичните финанси се управляват по начин, който гарантира отчетността и отговорността на разпоредителите с бюджети;
- адекватност - съответствие на фискалната политика с макроикономическите и социално-икономическите цели;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- икономичност - придобиването с най-малки разходи на необходимите ресурси за осъществяване дейността на бюджетните организации при спазване на изискванията за качество на ресурсите;
- ефикасност - постигането на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване дейността на бюджетните организации;
- ефективност - степента на постигане целите на бюджетните организации при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от тяхната дейност;
- прозрачност - създаване на възможност за информираност на обществото чрез осигуряване на публичен достъп до информация за макроикономическите и бюджетните прогнози, до данни относно текущото изпълнение на консолидираната фискална програма, както и за използваните методологии/допускания, залегнали при тяхното изготвяне;
- устойчивост - поддържане на текущи нива на приходите и разходите без риск за платежоспособността на държавата или за способността за покриване на задължения в дългосрочен план;
- законосъобразност - спазване на приложимото законодателство, на вътрешните актове и на договорите.

Слайд 4-5 представя характеристики на успешния общински бюджет.

Съвкупност от цели, принципи и правила, при които се осъществява финансовата дейност на общината, предопределени от:

- ✓ Степента на децентрализация;
- ✓ Възможността за реализиране на повече приходи, вкл. собствени и оптимизиране и ефективно управление на разходите;
- ✓ Степента на удовлетворяване на инвестиционните потребности;
- ✓ Задължнялостта и резервите;
- ✓ Степента на усвояване на евро проекти, достъпът до средства от ЕС, корекциите;
- ✓ Вътрешната организация и уредба, счетоводна политика, етика на управление;
- ✓ Публичността и прозрачността.

Обучителят обръща внимание на обучаемите върху начина на организиране на процесите в общината, така че да бъде постигнати повечето от изброените на слайда характеристики. Прави се препратка върху организационните решения за осигуряване изпълнението на общинските приоритети:

Formatted: Justified

Слайд 6: Видове организационни структури в общината – функции, отговорности специфики.

Formatted: Font: Bold

Обучителят представя основните организационни структури, чрез които общината предоставя публични услуги.

Бюджетните организации и дейности се създават по решение на общинския съвет с цел реализиране на определени секторни политики, на основание нормативен акт, а в случаите на финансиране със собствени приходи на общината – на основание чл. 122, ал.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



2 от ЗПФ и в съответствие с ЕБК. Тези звена могат да бъдат разпоредители с бюджет, в зависимост от решението на общинския съвет.

Общинските предприятия по ЗОС –специализирано звено на общината за изпълнение на местни дейности и услуги, финансирани от общинския бюджет. Общинското предприятие може да осъществява дейност по: управление, изграждане, поддържане, ремонт и реконструкция на обекти, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура и други имоти - общинска собственост, както и предоставяне на свързаните с тях услуги за населението и по предоставяне на други услуги или осъществяване на други местни дейности, необходими за задоволяване на потребностите на общината или на нейното население, които се финансират от бюджета на общината, определени от общинския съвет.

Общинското предприятия се създава, преобразува и закрива с решение на общинския съвет и осъществява дейността си въз основа на правилник, приет от общинския съвет, с който се определят предметът на дейност, структурата, управлението, численият състав и правата и задълженията на предприятието по отношение на предоставеното му общинско имущество. Директорът на общинското предприятие е второстепенен разпоредител с бюджет. Следва да се отчита, че когато дейностите, попадащи в обхвата на дейност и не се осъществяват от общински предприятия, се възлагат по реда на Закона за обществените поръчки и на Закона за концесиите.

Търговски дружества - Общината може да осъществява стопанска дейност и да участва в съвместни форми на стопанска дейност при условия и по ред, определени със закон. Общината може да осъществява стопанска дейност чрез търговски дружества с общинско участие в капитала или чрез граждански дружества по Закона за задълженията и договорите. Общината може да участва в осъществяването на различните форми стопанска дейност със свободни парични средства, с изключение на целевите субсидии от държавния бюджет, както и с имоти и вещи или вещни права. Общината може да участва само в такива форми на стопанска дейност, в които отговорността и не надвишава размера на дяловото и участие. Общината не може да участва в търговски дружества като неограничено отговорен съдружник.

Общините участват и в различни граждански дружества по ЗЗД и по ЗЮЛНЦ.

Общините могат да си сътрудничат помежду си, с органи на изпълнителната власт, с юридически или физически лица и да създават сдружения, чрез които да постигат цели от взаимен интерес и на които да възлагат изпълнението на дейности, произтичащи от техните правомощия. Сътрудничество може да се осъществява и между разпоредители с бюджет по бюджета на една община. Общинското сътрудничество се осъществява на основата на подписано споразумение за сътрудничество, което се одобрява от съответните общински съвети и първостепенни разпоредители с бюджет - когато страна е второстепенен разпоредител с бюджет по държавния бюджет.

В споразумението за сътрудничество се определят:

1. страните по споразумението;
2. обхватът и предметът на споразумението;
3. целта на сътрудничеството;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



4. формите на сътрудничество и/или видът на юридическото лице:

а) за изпълнение на конкретен проект или дейност между две или повече общини, или между една или повече общини и орган на изпълнителната власт, както и между разпоредители с бюджет по бюджета на една община;

б) за създаване на юридическо лице с нестопанска цел между общини;

в) за създаване юридическо лице със стопанска цел между две или повече общини;

г) за изпълнение на конкретен проект или дейност или за създаване на юридическо лице със стопанска или с нестопанска цел между една или повече общини и юридически и/или физически лица;

5. правата и задълженията на страните:

6. делът на участие на всяка една от страните с финансови средства, собственост и/или други форми на участие за постигане на общата цел;

7. правилата за конституиране, вземане на решения и прекратяване на междуобщинските съвети и/или комисии, както и техните компетенции, когато общините са постигнали съгласие за създаването на такива органи;

8. разпределението на рисковете и отговорностите между страните, гаранции за изпълнение на условията по споразумението и отговорностите за неизпълнение, включително неустойки, срокът на споразумението и процедурите за прекратяването му - когато е приложимо;

9. други важни за страните по споразумението въпроси, включително и изискванията за всяка една от тях, произтичащи от нормативната уредба.

Сдруженията с нестопанска цел, в които участва общината, осъществяват дейност в обществена полза. За учредяването им не се прилагат ограниченията за броя на членовете, определени в чл. 19 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Задължително условие е в общината да бъде създаден и поддържан публичен регистър за търговските дружества с общинско участие в капитала, за общинските предприятия, за юридическите лица с нестопанска цел и за гражданските дружества, в които участва общината. Образците на регистрите, редът за воденето и съхраняването им се определят с наредба МРРБ и МП.

Общинският съвет може да подпомага с финансови средства общински предприятия и търговски дружества с общинско участие, чиято дейност е свързана със задоволяване на потребностите на населението. С оглед изискванията на Закона за държавните помощи и чл. 21 от ЗПФ, предоставянето на подобна подкрепа следва да бъде съобразено с режима на държавните помощи. Течата е разгледана по-подробно в Тема 8.

Слайд 7: Споделени услуги и/или дейности:

Общините могат да сътрудничат помежду си, с органи на изпълнителната власт и с разпоредители с бюджет по бюджета на една община за изпълнение на споделени услуги и/или дейности - управлението на ИТ-услуги, финансово-счетоводни и юридически

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



дейности, управление на човешките ресурси, както и при строителство и/или при управление, и/или поддържане на:

1. обекти на техническата инфраструктура:

а) в урбанизирани територии - паркинги, гаражи, обекти на градския транспорт, системи за наблюдение и сигурност, системи за улично осветление, зелени площи, паркове и градини;

б) паркинги, гаражи, паркове и градини в отделни поземлени имоти извън урбанизирани територии;

2. обекти на социалната инфраструктура, предназначени за:

а) здравеопазване;

б) образование;

в) култура;

г) спорт, отдих и туризъм;

д) социално подпомагане.

ЗМСМА определя специфичните условия и правила при осъществяването на подобно сътрудничество, вкл. и за предоставяне на споделени услуги и/или дейности.

Слайд 5-8 представя вътрешно организационните правила и процедури, които са в компетенциите на Общинския съвет, които бяха коментирани и при представянето на предходните теми:

- общинската наредба за местните данъци, с която се определят размерите на всеки местен данък при условията, по реда и в границите, определени от ЗМДТ, в зависимост от местната специфика;

- общинска наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, съгласно ЗМДТ, както и за условията за ползването на общинските тротоари, площи и улични платна или на части от тях като зони за платено и безплатно паркиране по Закона за движението по пътищата;

~~—Общинският съвет взема решения като компетентен орган за отерочването и разерочването на задълженията за местни данъци в размер над 100 х. лв. или за повече от една година;~~

- наредба за условията и реда за съставянето на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години, за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет, при спазване на принципите, правилата и процедурите по ЗПФ. С наредбата може да се определи бюджетът на общината да се съставя, приема, изпълнява и отчита и в програмен формат;

- Приема и изменя годишния бюджет на общината, по предложение на кмета на общината, като утвърждава разходи за осъществяване на функциите на органите на изпълнителната власт на територията на съответното кметство, осъществява контрол и приема отчета за изпълнението му, при условията на закона и общинската наредба. *До Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*



колкото със закон не е определено друго, общинският съвет може да оправомощи кмета на общината да извършва компенсирани промени, за които по ред, определен от съвета, той представя актуализирано разпределение на променените бюджети тримесечно;

- Определя реда за провеждане на публичното обсъждане на бюджета и отчета за изпълнението му и на обсъждането на проекти, които ще се финансират чрез дългосрочен общински дълг;

- Приема решения за ползване на банкови кредити, за предоставяне на безлихвени заеми, както и решения за поемане на общински дълг чрез сключване на договори за заем или емитиране на общински ценни книжа и за издаване на общински гаранции при условия и по ред, определени със ЗПФ и ЗОД. Определя реда и условията за провеждане на процедура за избор на финансова или кредитна институция, или финансов посредник (открита, прозрачна и недискриминационна Определя условията и реда за провеждане на обществено обсъждане на проекти по чл. 4 и чл. 5 от ЗОД;

- Определя разпоредителите от по-ниска степен по предложение на кмета на общината;

- Одобрява обща численост и структура на общинската администрация в общината, района и кметството и определя размера на трудовите възнаграждения на кметовете по предложение на кмета на общината.

Слайдове 6-9 и 7-10 представят вътрешно организационните правила и процедури (в т.ч. контролни), които са в компетенциите на Ръководителя на бюджетната организация (кметът на общината). Кметът на общината отговаря за осъществяване на финансовото управление и контрол във всички ръководени от него структури, програми, дейности и процеси при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност. ВРБ отговаря и се отчита пред кмета на общината за своята дейност по отношение на финансовото управление и контрол в структурите и звената, които ръководи. Следва да се разясни, че ръководителите на търговските дружества с над 50 на сто общинско участие в капитала отговарят за състоянието на финансовото управление и контрол в дружествата и се отчитат пред общинския съвет. Общинският съвет от своя страна представя информацията на кмета на съответната община.

Кметът на общината създава организация за изготвянето на правила и процедури, както и за изпълнението им за ефективно управление и контрол на местните финанси, както за самата община, така и за ВРБ, общинските предприятия и търговските дружества с над 50 % участие в капитала. Правилата и процедурите следва да отразяват спецификата на конкретната община, да бъдат „работещи“ (да не са само разписани за пред контролните органи). Осигурява условия за изпълнение на законите, подзаконовата нормативна уредба и приетите с решения на Общинския съвет наредби, правилници, програми и др. Организира изготвянето на системи и вътрешно организационни правила, процедури за ефективно управление на местните финанси, заповеди и др. Осигурява контролни дейности, включващи писмени политики и процедури, създадени да дават разумна увереност, че рисковете са ограничени в допустимите граници, определени в процеса на управление на риска.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 811: Вътрешни правила и процедури, регулиращи и взаимоотношенията и комуникацията между: кмет – общински съвет, първостепенен и от по-ниска степен разпоредители и местна власт –местна общност. Целта е представяният да насочи вниманието на аудиторията към ползите и ефекта от добре работещата и взаимна комуникация и „чуваемост“.

Обучителя акцентира върху ангажиментите на кмета относно утвърждаването на Вътрешни правила за организация на бюджетния процес. Прави кратко представяне на правилата, които са утвърдени в общината, която той представява. Провежда кратка дискусия относно наличието на подобни правила в общините на обучаемите, както и за периодичността на техния преглед и актуализация.

Слайдове 912, 10-13 и 1114: На слайдове 9, 10 и 11-12, 13 и 14 е представена системата за финансово управление и контрол като основна процедура за ефективно управление на местните финанси съгласно ЗФУКПС. Във връзка със спазването на финансовата и бюджетната дисциплина в общината се разработва Система за финансово управление и контрол. Чрез СФУК се следи за правилното определяне на целите на организациите, разработването и прилагането на стратегически и годишни планове, планове за действие и индикатори за достигане на поставените цели; идентифицирането, оценката и управлението на рисковете, застрашаващи постигането на целите на организациите; планирането, управлението и отчитането на публичните средства с оглед постигане на целите на организациите; ефективното управление на персонала и поддържането нивото на компетентността му; съхранението и опазването на активите и информацията от погиване, кражба, неправомерен достъп и злоупотреба; разделянето на отговорностите по вземане на решение, изпълнение и осъществяване на контрол; осигуряването на функцията по вътрешен одит в съответствие с действащото законодателство; наблюдението и актуализирането на системите за финансово управление и контрол и предприемането на мерки за подобряването им в изпълнение на препоръки от вътрешния одит и други проверки; осигуряването на антикорупционни процедури; отчетността и докладването за състоянието на системите за финансово управление и контрол; осигуряването на условия за законосъобразно и целесъобразно управление, адекватно и етично поведение на персонала в организациите.

За-В изпълнение на своите правомощия, кметът издава и редица заповеди (например: заповед за откриване на бюджетна процедура; заповед за провеждане на годишна инвентаризация и др. на основание чл. 44 от ЗМСМА.)

За да бъдат работещи вътрешните правила и процедури за ефективно управление на местните финанси, следва да се познава и своевременно да се актуализира вътрешната нормативна уредба в съответствие с националното законодателство. Също така самите служители също трябва да познават добре утвърдените вътрешни правила и процедури и да ги прилагат в ежедневието си работа.

Същност и Елементи на ефективното финансово управление и контрол

СФУК е вътрешна нормативна уредба, която гарантира спазване на принципите за

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност при постигане целите на общината;

ФУК е цялостен процес, интегриран в дейността на общината, осъществяван от ръководството и служителите;

СФУК е основен инструмент за гарантиране на финансовата дисциплина;

Чрез СФУК се осъществява текущ вътрешен контрол в общината.

Елементи

1. Контролна среда;
2. Управление на риска;
3. Контролни дейности;
4. Информация и комуникация;
5. Мониторинг.

Слайд **12-15** представя ролята на звеното за вътрешен одит и комуникацията му с кмета и ОбС във връзка с управлението на местните финанси.

Чрез Слайд **13-16** на присъстващите се представя комуникацията на звеното за вътрешен одит и одитния комитет с кмета и ОбС във връзка с управлението на местните финанси.

Представящия може да постави на дискусия и въпроса за ефективността на относително новите структури във вътрешния одит в общините – Одитни комитети в общините.

Слайдове **1417, 15-18 и 16-19** акцентират върху необходимостта от промени във въведените правила и процедури (въз основа на констатации на одитни органи- Сметна палата).

Управление на риска:

- Не са идентифицирани и оценени всички съществени рискове в одитираните организации, които могат да повлияят негативно за постигане целите на организацията;
- Не са идентифицирани рискове при: определянето и администрирането на приходите; разходването на целевите средства за капиталови разходи; извършването на разходите за външни услуги и за текущи ремонти; планирането и възлагането на обществените поръчки и изпълнението на договорите; управлението и разпореждането с имоти-общинска собственост.

Контролни дейности:

- Не са въведени пълни адекватни и ефективни контролни дейности, които да предотвратят, разкрият и коригират нарушенията/несъответствията с правната рамка и договорите;
- Въведени контролни дейности не са изпълнявани непрекъснато и последователно, а проформа, не са достатъчно ефективни, не обхващат всички аспекти от дейността на одитираните организации и не са анализирани и актуализирани най-малко веднъж

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



годишно;

- Не е регламентиран ред за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност при управлението и разпореждането с имоти общинска собственост;

- Не е извършвана проверка за наличие на бюджетни средства преди поемане на задължение и преди извършване на разход при осъществяването на предварителен контрол.

Мониторинг:

- Не е осъществяван мониторинг на финансовото управление и контрол, за да се оцени адекватното му функциониране и да се гарантира навременното му актуализиране при промени в условията. Вътрешните актове за въвеждане на СФУК в общините не са актуализирани;

За информация на представящия темата: Най-често допускани пропуски, отклонения и несъответствия при управлението на общинския бюджет :

Наредбата за условията и реда за съставяне на тригодишната бюджетна прогноза за местните дейности и за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет не е актуализирана с измененията на Закона за публичните финанси;

Не са разработени Наредба за условията и реда за обсъждането и поемането на дългосрочен общински дълг и Наредба за условията и реда за финансиране и подпомагане на спортни организации и отчитането на разходваните средства, получени от общината;

Не е разработен механизъм за разпределение на целевите трансфери от централния бюджет за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт;

При поемане на общинския дълг е превишен лимитът, определен от общинския съвет и директно е сключен договор за банков инвестиционен кредит, без да е проведена открита, прозрачна и недискриминационна процедура за избор на кредитна институция, във връзка с поет общински дълг чрез банков инвестиционен кредит.

Непълнота на предложенията за поемане на дългосрочен дълг

Нарушения/несъответствия с правната рамка, свързани и администрирането на местните данъци и такси и планирането на приходите по бюджетите на общините

Несъбрани приходи от наеми на недвижимо имущество и земеделски земи;

Нарушения при изготвянето на план-сметките за дейностите по чистотата, събирането и третирането на битовите отпадъци

Не е извършена оценка на необходимостта от сключването на граждански договори и не е документирано приемането на извършената работа от възложителя преди изплащането на възнаграждението;

В капиталовата програма са включени обекти за основен ремонт, като предвидените ремонтни дейности на обектите са за текущ ремонт; неправилно е определен видът на капиталовия разход.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 20: Примерни действия за подобряване ефективното управление на местните финанси.

Развитие на контролните дейности, вкл. и вътрешен одит от звеното за вътрешен одит

Укрепване на кадровия капацитет- достатъчно мотивиран и подготвен административен капацитет – главни счетоводители, финансисти, юристи, експерти, които изпълняват своите задължения в съответствие с изискванията на законодателството.

Работа с унифицирана база данни в подходящ електронен формат, съдържаща всички счетоводни записвания на начислена и касова основа в системата на съответния първостепенен разпоредител с бюджет. *Това би намалило риска от технически грешки при изготвянето и обобщаването на информацията за ГФО, ще осигури проследимост и няма да ограничава обхвата на одита, вкл. чрез специализирани одиторски софтуерни продукти.*

По-ефективен и обхванат вътрешен контрол от страна на първостепенните разпоредители с бюджет върху воденето на счетоводна отчетност и бюджетната дисциплина на разпоредителите от по ниска степен.

Добри примери от наредби на общинските съвети са представени на Слайд **1721**.

- **Правила за условията и реда за извършване на промени, наблюдение, оценка и контрол на показателите по чл. 94, ал. 3, т. 1 и 2 и ал. 5 от Закона за публичните финанси /свързани с поетите ангажименти и възникналите задължения/**
- **Представяне на раздел „Мониторинг на бюджетния процес“ от различни наредби на общини по ЗПФ и на някои основни показатели.**

Мониторинг на бюджетния процес е система за постоянно наблюдение и оценка, с цел предотвратяване, отстраняване, минимизиране на рискове, както и разкриване на резерви и допълнителни финансови средства по общинския бюджет.

Кметът на общината може да утвърди правила и да упълномощи длъжностни лица от състава на администрацията, които осъществяват функции по мониторинг и контрол и по изпълнение на съответната Наредба. Лицата трябва да притежават необходимата квалификация и професионална компетентност, за да могат да осъществяват ефективно възложените функции и да предлагат на кмета подобрене в процесите и процедурите по бюджетната процедура

Резултатите от дейността по мониторинг са предназначени да се ползват за анализ и оценка на финансовото състояние на общината и за основа при подготовката на прогнози и тенденции при спазването на фискалните правила.

Примери от практиката:

Правила за условията и реда за извършване на промени, наблюдение, оценка и контрол на показателите по чл. 94, ал. 3, т. 1 и 2 и ал. 6 от Закона за публичните финанси /свързани с поетите ангажименти и възникналите задължения//свързани с поетите ангажименти и

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg



възникналите задължения/

1. Общината изготвя консолидирана справка за поетите ангажименти и възникнали задължения.

2. Общинският съвет одобрява с тригодишната бюджетна прогноза на общината индикативни стойности за максимален размер на новите задължения за разходи, които могат да бъдат натрупани през съответната година по бюджета на общината и за максимален размер на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през съответния период.

3. Второстепенните разпоредители изготвят и предоставят на общината справка за ангажиментите заедно с Отчета за касовото изпълнение на бюджета.

4. Разпоредителите с бюджетни средства на общината изготвят справката като се съобразяват с условията за поет ангажимент дадени с указание ДДС № 3/01.04.2009 г. на Министерството на финансите. Поимане на ангажимент е налице, когато в резултат на сключен договор, международно споразумение, нормативен акт, решение на държавен, общински или съдебен орган или въз основа на друг документ се ангажира (обвързва) бюджет, извънбюджетна сметка или фонд на бюджетното предприятие с бъдещо плащане (плащания) на конкретно определима сума (суми) към конкретно определено лице (лица) при бъдещо изпълнение или наличие на определени условия и обстоятелства, засягащи съответното лице-получател на сумата (например насрещно изпълнение на задълженията по договор и др.).

5. Разчитането на разходите при съставяне на бюджета за съответната бюджетна година включват остатъка от поетите ангажименти, отразени в Годишния финансов отчет /ГФО/ на общината за предходната година, които ще се реализират през текущата година, неразплатени задължения от предходната година и новите задължения, които ще бъдат поети.

6. Наличният ангажимент в края на всеки отчетен период е размера на определената сума в договора, намалена с начислените задължения.

7. Разходите за консумативи (вода, ток, отопление) и договори с единични цени на разплащане се отчитат като текущ ангажимент и текущ разход за бюджетната година.

8. За спазване на изискванията на чл. 94, ал. 3, т.1 и т.2 от Закона за публичните финанси, наличните ангажименти към края на годината да не надвишават 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години и наличните към края на годината задължения за разходи да не надвишават 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години, не следва да се поемат ангажименти без осигурено финансиране.

Слайд 22. Други примери за общински наредби, в които могат да бъдат въведени изисквания за ефективна и ефикасна организация на дейността на общината

- наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги
- наредба за управление на отпадъците

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Formatted: Font: (Default) Times New Roman, 12 pt

Formatted: List Paragraph, Left, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0,63 cm + Indent at: 1,27 cm

Formatted: List Paragraph, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0,63 cm + Indent at: 1,27 cm



- наредба за преместваемите обекти за търговски и други обслужващи дейности и елементите на градско обзавеждане
- наредба за рекламната и информационна дейност
- наредба за условията и реда за установяване на жилищните нужди на граждани, настаняване под наем и продажба на общински жилища
- наредба за реда за придобиване, управление и разпореждане с общински имоти и вещи
- наредба за финансово подпомагане на спортни клубове
- наредба за условията и реда за платено и безплатно паркиране на моторни превозни средства в определени зони
- наредба за изграждане и опазване на зелената система
- наредба за условията и реда за финансово подпомагане на спортните мероприятия, включени в календара
- наредба за реда за управление на горски територии
- наредба за условията и реда за упражняване правата на собственост в търговски дружества, участието в граждански дружества и сключването на договори за съвместна дейност
- наредба за реда и условията за ползване на спортни обекти и съоръжения, предоставени за управление на оп „спортни имоти“
- наредба за насърчаване на инвестициите с общинско значение и реда за издаване на сертификат за инвестиция клас в
- наредба за условията и реда за извършване на административни услуги чрез използване на електронно подписани документи
- наредба за реда и начина за провеждане на обществени обсъждания
- наредба за условията и реда за провеждане на обществено обсъждане на проекти, финансирани чрез поемане на дългосрочен дълг
- наредба за временно използване на части от тротоари, свободни обществени площи и улични платна за строителни площадки
- наредба за организация и управление на гробищните паркове и погребално - обредната дейност
- наредба за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи от четвърта до шеста категория, или части от тях
- наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване или премахване на строежи или части от тях

Слайд 1823: На слайд 18-23 са посочени методите и документите, които проследяват контрола на ефективното управление на местните финанси. Това става чрез информацията в тримесечните и годишните финансови отчети, които се изготвят от счетоводните звена на общините на базата на стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от ЗПФ. Съгласно разпоредбите на Закона за счетоводството, кметовете на общини утвърждават счетоводни политики и индивидуални сметкоплани, разработени на база на националния сметкоплан на бюджетните предприятия. В индивидуалния сметкоплан на общината се включват аналитичности, отразяващи спецификата на конкретната община. Общинските счетоводители трябва да познават добре нормативната уредба на национално и местно ниво, в т.ч. основния финансов *Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*



документ на общината – годишния бюджет, за да могат в последствие при изпълнение на бюджета, да намерят в счетоводния отчет точното място, където е планиран съответният разход. Това е особено важно при определянето на стойностните прагове за дълготрайни активи, при отчитане на изпълнението на инвестиционната програма на общината, при осчетоводяване на информацията от отчетите на общинските дружества. Бюджетът на общината се изготвя по пълна бюджетна класификация съгласно ЕБК (по функции, дейности и параграфи), и се отчита също съгласно ЕБК (по функции, дейности и параграфи), като се прави взаимовръзка и със счетоводните сметки. Също така от данните на счетоводния отчет се следи за изпълнението на показателите по ЗПФ. За това е много важна съвместната работа между бюджетните и счетоводните звена.

Осъществяването на взаимодействието с контролни и одитни органи е представено на **Слайдове 1924, 20-25 и 21-26.**

Контролни органи, извършващи проверки в общините

Вътрешният контрол, вътрешният или външен одит са дейности, последователното изпълнение на които води до осигуряване на добро финансово управление и контрол при спазване на принципите законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност.

Вътрешният контрол е предварителен и последващ контрол. Осъществява се по Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор чрез системите за финансово управление и контрол, които не следва да са формални правила и процедури, а да бъдат устойчиво работещи механизми. Общините трябва да разполагат с административен капацитет за предварителен превантивен контрол, с работеща собствена система за мониторинг на процесите по управление на публичните ресурси.

Одитът в общините е външен и вътрешен. Външният одит е дейността по осъществяване на одит от независима спрямо одитирана организация или обект институция. Външният одит се извършва задължително от лица имащи статут на одитори. Това са Сметна палата, АДФИ, АОП, УО на оперативните програми, ОСЕС и др.

Права на контролните органи

Контролните органи имат право:

- на свободен достъп до служебните помещения и до всички документи, отчети и активи, свързани с финансовото управление на одитираните организации, включително да изискват годишните финансови отчети на дружествата с държавно и общинско участие, които подлежат на одит, и протоколите от заседанията на техните органи; да изискват в определени от тях срокове справки, заверени копия от документи и друга информация във връзка с предварителното проучване и извършването на одитите, включително на електронен носител; да изискват устни и писмени обяснения от длъжностни лица, включително от бивши длъжностни лица, по факти, които са констатирани при одитите, както и по въпроси, които са свързани с тяхната дейност;

- да

- изискват справки, заверени копия от документи и друга информация от физически лица, юридически лица и еднолични търговци извън одитирания обект, свързани с възможни

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



случаи на незаконна дейност, които засягат финансовите и имуществените интереси на одитирания обект или сметките за средствата от Европейския съюз;

- да изискват и да получават информация от всички органи в страната, както и достъп до базите им от данни във връзка с тяхната дейност; да присъстват на заседания на органите на одитираните организации и лица, ако дневният им ред е във връзка с провеждания одит.

Права и задължения на общините при проверки от различните контролни органи.

Ръководителите и длъжностните лица в общините са длъжни да оказват съдействие на контролните органи при осъществяване на правомощията им и да осигуряват подходящи помещения и технически средства за извършване на одитите, включително ползване на телекомуникационни средства. Не могат да се позовават на държавна, служебна, търговска, банкова или друга защитена от закона тайна при извършване на одити. След връчване на проекта или окончателния одитен доклад, ръководителите могат да дадат възражения или писмени становища по проекта на одитния доклад, предоставяйки допълнителни доказателства и/или допълнителни писмени обяснения. Констатациите на контролните органи могат да се обжалват пред съдебната власт.

Констатации и препоръки на контролните органи - ръководителят на одитираната организация е длъжен да предприеме мерки за изпълнение на препоръките и да уведоми писмено за това одитиращия орган в определен в доклада срок, който трябва да бъде съобразен с характера на препоръките.

Целта на препоръките не е само изпълнението им, а и подобряване на дейността на общината!

Предложенията на контролните органи за възможни подобрения на дейността:

- Апелират към коригиране на текущото положение;
- Служат като указания на ръководството при постигане на желаните резултати;
- Обсъждат се с ръководството и се изготвя се план за действие за подобряване на дейността.

Тук представящия дава възможност за споделяне на интересни практики във връзка с подготовката и обезпечаването на нормалното провеждане на одитната и контролна дейност, като например пита участниците какъв е най-високият брой едновременно осъществени проверки и одити в тяхната община? Как са успели да организират материалното им и експертно осигуряване – подходящи помещения, ангажирани служители и др.? В резултат на дискусиата се обобщават основните изводи и добри практики на взаимодействие с контролните и одитиращи органи.

Казус:

В село Х е разрушена част асфалтовата настилка на главната улица. Улицата се нуждае от спешен частичен ремонт, за който според общинските експерти не е необходимо изготвяне на технически проект. Кметът на общината внася предложение пред

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Общински съвет за трансформиране на целева субсидия за капиталови разходи в целеви трансфер за ремонт на улицата за средствата, необходими за ремонта – 50 000 лв.

След извършване на ремонта и извършване на плащането, счетоводителят, който отговаря за целевите средства, осчетоводява ремонта като основен в § 51, който се отразява и в ГФО.

Задача:

Какво е пропуснал в своята работа счетоводителят? Отразява ли се допуснатата грешка на информацията в годишния отчет за касовото изпълнение на бюджета и като цяло на информацията от ГФО?

Каква констатация ще направят одиторите от Сметна палата при заверка на ГФО?

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Тема 4: Политики по управление на приходите. Слабости и добри практики. Привлечени средства.

Цели на обучението: Участниците да опреснят и структурират своите практически знания по отношение на приходите в общинските бюджети. Акцентира се, както върху планирането на приходите, така и върху изработването на бази с данни за текущи анализи на събираемостта им, предприетите мерки за повишаване на събираемостта и оценка на резултатите от тях.

Описание на съдържанието: Разглеждат се приходите в общинския бюджет – собствени и държавни трансфери в три подтеми:

- Подтема 4.1. Политики по управление на приходите.
- Подтема 4.2. Слабости и добри практики.
- Подтема 4.3. Привлечени средства.

Методите на обучение: Презентация и решаване на казус.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Практическо осмисляне на ролята на финансистите от общините за използване на възможностите за повишаване на собствените приходи в общинския бюджет.

Очаквани резултати от обучението: Да се повишат знанията и възможностите на всеки от участниците да участват активно в политиката на общината по управление на приходите в общинските бюджети.

Продължителност: 90 минути, като в рамките на 60 минути се представя темата, а останалите 30 минути се предвиждат за решаване на казус и обсъждане на резултатите.

Подходи при разработване на темата:

- ✓ По-подробно се представят видовете приходи в общинския бюджет, разделени на собствени приходи и държавни трансфери, начините за планиране и текущо управление на собствените приходи и начина за разпределение по общини на държавните трансфери.
- ✓ Анализ на възможностите за повишаване събираемостта на собствените приходи на общините.
- ✓ Представяне на слабостите и добрите практики при планиране и управление на собствените приходи.
- ✓ Практическо представяне на начин за определяне на разходоориентиран размер на общинските такси.
- ✓ Ще бъдат представени и възможности за привличане на средства за изпълнение на инвестиционни политики в общинските бюджети.
- ✓ Чрез задаване на въпроси и дискусия се идентифицират потребностите на обучаваните от допълнителни разяснения по темата, разглеждане на примери и представяне на добри практики.
- ✓ Решаването на казус и обсъждане на решението им дава възможност за подпомагане практическото приложение на представеното в презентацията.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Обучителят представя темата. Продължителността на презентацията е 60 минути. Решаване на казус и обсъждане на резултатите 30 минути.

Слайд 1: Заглавие на модула

Слайд 2: Накратко учителят припомня основните закони, които имат отношение към общинските приходи.

Обучителят представя кратко и практическите правила, които трябва да се спазват при формиране на приходите – стриктно спазване на нормативната уредба и реалистично планиране на местните приходи като гаранция за добро финансово управление.

Слайд 3: Видове приходи в общинския бюджет

Обучителят трябва само да разграничи двата вида приходи – собствени приходи и държавни трансфери. Привлечените средства, предвид начина на тяхното отчитане и правомощията на общините по отношение на дълга са отделени съгласно чл. 45 от ЗПФ като бюджетно салдо и финансиране. По дефиниция финансирането е равно на бюджетното салдо с противоположен знак. Включва постъпленията и плащанията, произтичащи от: поемането и погасяването на дълга, постъпленията от приватизация, операциите с чужди средства, операциите по придобиването и реализирането на финансови активи и пасиви, несвързани с приходи и разходи, както и изменението в наличността на паричните средства за съответната бюджетна година, включително от преоценка на наличните парични средства в чуждестранна валута.

Слайд 4: Общи препоръки при планиране на приходите

Обучителят трябва да направи кратък преглед на влиянието, което оказва върху размера на приходите актуализирането на ставките на местните данъци и/или такси и как приетите облекчения за някои категории лица биха намалили постъпленията в общинския бюджет.

Очакваната събираемост е резултатен показател, който се получава като се изследва събираемостта за конкретния приход за предходните няколко (обичайно три) години. Тук учителят може да спомене, че по-подробно този въпрос ще се разгледа в следващите слайдове.

За да бъде правилно оценена очакваната събираемост на местните приходи от голямо значение е актуалността на декларираните обстоятелства и бази с данни, което може да се постигне чрез обмен с други органи.

При планиране на приходите е необходимо да се направи и детайлен анализ на възможностите за събиране на част от просрочени вземания и те също да бъдат включени в проекта за бюджет. В анализа специално внимание трябва да се обърне на дългосрочно просрочените вземания и на тези, на които предстои изтичане на абсолютната давност. Повече възможности за събиране на тези вземания общината ще постигне чрез прилагането на адекватни мерки.

Планирането приходите от наказателни лихви в размери, които наистина могат да се постигнат, трябва да бъде направено на база на анализа на просрочените вземания.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Несъбираеми приходи са тези, за които е изтекла абсолютната давност и не са предприети мерки за нейното прекъсване. Такива приходи трябва да бъдат отписани от базите с данни или поне да бъдат отбелязани по специален начин и да не се предвиждат в проекта.

Мерки и действия за повишаване на събираемостта – ще бъдат разгледани в следващите слайдове.

Обучителят трябва да акцентира върху две много важни за финансовата стабилност на всяка община фискални правила от ЗПФ:

- Трайното намаляване на бюджетните приходи се компенсира с мерки за трайно намаляване на разходите;
- По-висок темп на нарастване на разходите се компенсира с мерки за устойчиво и нееднократно увеличение на собствените приходи.

Слайд 5: Практически правила при формиране на местните приходи.

В началото, обучителят може да започне с цитат на Питър Дракър „Най-добрият начин да предвидиш бъдещето е да го създадеш“. В този контекст един от най-важните елементи на политиката по управление на приходите е планирането.

Собствените приходи се разделят на три основни групи, като за всяка от тях има специфични правила, върху, които обучителят трябва да акцентира, а именно:

– При планиране на приходи от местните данъци, такси и цени на общински услуги е необходимо да се търси баланс между потребностите от средства в общинския бюджет за предоставяне на публични услуги от една страна и поносимостта на данъчната тежест, от друга. Популизма при определяне размера на данъци, такси и цени на услуги е белег за незрялост на местната власт и може да доведе до влошаване на финансовото състояние на общината и качеството на публичните услуги. Във всяка община трябва да се търсят адекватни начини за повишаване на събираемостта и несъбраните вземания.

– За формиране на приходи от ефективно и рационално разпореждане с общинската собственост, важна роля играе експертно подготвената прогноза, наречена – годишна програма за управление на Общинската собственост, която е в изпълнение на приеманата за всеки общински мандат Стратегия за управление на общинската собственост.

– Третата група собствени приходи са привлечените средства и е необходимо използване на възможностите на Закона за общинския дълг.

Слайд 5: Методи за прогнозиране на общинските приходи

Обучителят представя накратко методите за прогнозиране на общинските приходи като целта е всеки от обучаемите да разграничи за себе си какъв метод прилага за всеки отделен вид приходи и какъв е дела на всеки от методите в неговата работа при подготовката на проекта за приходите.

– Анализ на тенденциите. Този способ се гради върху презумпцията, че приходите са функция на времето. Основното допускане при анализа на тенденциите е, че бъдещият годишен темп на растеж на приходите е равен на отчетения за минали периоди. Анализът на тенденциите е приложим към всички общински приходи – данъчни и неданъчни. Основната слабост на анализа на тенденциите е, че този метод никога не може да *Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*



предвиди екстремни колебания на приходните потоци (така както се случва в периода на криза, напр. здравната криза породила икономическа и през 2020 година паричните потоци от местни приходи не следваха тенденциите от предходните години, т.е. тези след предходния кризисен период кризата 2009 – 2010 година). Вместо това при този метод се разчита на запазване на тенденцията на растеж или спад, наблюдавана в миналото, независимо от настъпващите междувременно икономически промени. По този начин бъдещите приходи могат да бъдат надценени или подценени. Анализът на тенденциите предполага анализ на отчетни данни за минали периоди, отчитане на настъпващите изменения в местните източници на приходи, открояване на положителните и отрицателните икономически условия, коригиране на данните с темпа на инфлация (при големи колебания, които биха оказали съществено влияние) и внимателни преценки при анализа на данните. За да използваме ефективно този инструмент е необходимо да сме си направили база с данни от предходни години, която да се актуализира текущо и да бъде надежден източник на информация. Обучителят може да сподели добра практика, че в някои общини такава база с данни е натрупана за повече от 10 години. При анализ на тенденциите, за да са съпоставими натрупаните данни, в голяма степен трябва да се обърне внимание на следните фактори: изменения в нормативната база, засягаща правомощията на общината да събира местни приходи; степента на събираемост; необичайни или сезонни колебания по приходоизточници; ефектът на инфлацията върху реалния темп на нарастване на приходите, особено при анализирани данни за големи периоди от време; специфични проблеми за събираемостта на определени приходи. След приключване на анализа на тенденциите следва да се определят вероятните срокове за постъпване и съответните суми на приходите в течение на финансовата година. Така фактически се получава план на приходите и план за управление на паричния поток, който в течение на финансовата година трябва да бъде сравняван в действително постъпващите приходи и ако е необходимо да се нанесат корекции при неизпълнението му.

– Експертна оценка – ключът е самият експерт и неговите познания и опит в прогнозирането на годишните бюджетни приходи. За да дава последователно точни прогнози, експертът трябва да познава приходната система, местната икономика и източниците на допълнителна информация. В много случаи, особено в по-малки общини, този експерт е финансистът на общината, който освен с опит разполага и с информационно обезпечение и е подпомогнат от общинската данъчна администрация. Недостатъци на експертната оценка се състоят в това, че се разчита на субективния поглед на експерта, при което съществува риск, при напускане на длъжността, която заема с него да си отиде и неговия модел. Експертната оценка се прилага широко при прогнозирането на годишни приходи, в повечето случаи в съчетание с анализа на тенденциите, като експертът коригира прогнозата за всяка година, извършена с помощта на анализа на тенденциите.

И при двата метода е необходимо да бъдат отчетени и необичайни или сезонни колебания по приходоизточници; достигнати нива на събираемост в предходни години; ефект на инфлацията/кризата върху реалния темп на нарастване на приходите.

– Показатели за точност. Като общо правило консервативният подход при прогнозирането на приходите е препоръчително. По-добре прогнозата да се окаже занижена, отколкото неоправдано завишена. Това би спомогнало за избягване на *Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*



случаите на недостиг на бюджетни средства и съответното снижаване на качеството на публичните услуги, при вече приет бюджет. Затова е полезно, предварително финансистите да си задаваме показатели за точност на прогнозите. Макар и съвършенството да е непостижимо, следва да бъде установена приемлива степен на грешка. Повечето приходни аналитици са удовлетворени, когато действително събраните приходи от основните приходоизточници възлизат най-малко на 95% от прогнозата. От друга страна, макар, че ефектът върху финансовото състояние на общината да не е неблагоприятен, грешките в посока към превишения на прогнозата не бива да надхвърлят 5%.

Слайд 7: Приходи от местни данъци

Обучителят само информативно представя видовете местни данъци. Целта е само напомняне за новоназначените финансови експерти от общините, но не е необходимо да бъдат обяснявани.

Слайд 8: Фискална значимост на местните данъци

Обучителят акцентира върху фискалната значимост на местните данъци, които са разделени в две групи:

- Преки имуществени данъци, от които с най-голям дял в данъчните приходи през последните години е данъка върху превозните средства – 34%, следван от данъка върху недвижимите имоти – 33% и данъка при придобиване на имущества по дарение и по възмезден начин – 29%. С нулев фискален ефект е данъка върху наследствата, което го прави „мъртъв“ приходоизточник. Обучителят може да проведе малка дискусия по темата – как да „съживим“ този местен приходоизточник като се инициират съответните законодателни промени.
- Преки данъци върху дейността, от които туристическия данък е с най-голям дял (с изключение на 2020 година) от данъчните приходи, следван от патентния данък и данъка върху таксиметровия превоз на пътници (който се отчита като патентен данък). Обучителят трябва да коментира, че тези резултати показват „скъсаната“ връзка между общинските усилия за подобряване на възможностите за развитие на бизнеса и фискалния ефект върху бюджета на общината от подобренията условия.

Слайд 9: Планиране на приходите от местни данъци

Обучителят трябва да акцентира, че при планиране на приходите от местни данъци в общинския бюджет, е необходимо да се отчете влиянието на останалите за събиране недобори от минали години, като се вземе предвид резултата от приложените мерки за тяхното събиране в предходната година.

Също така е необходимо да бъдат изключени от прогнозата несъбираемите или трудно събираеми данъци на предприятия поради несъстоятелност, липса на ликвидни активи и други обективни причини или на граждани, които не са на територията на страната.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Да се подчертае, че проверката на актуалността на информацията в подадените декларации трябва да е постоянна и през цялата година, за да има резултати.

Да се напомни, че наказателните лихви за просрочия на дължимите публични вземания (местни данъци и такса за битови отпадъци) се внасят по съответните кодове за видове плащания на съответното публично вземане, но се отчитат в друг параграф от Единната бюджетна класификация – 28-02 глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети.

Обучителят трябва да акцентира върху продължаване съвместяването на програмните продукти, обслужващи местните данъци и такса битови отпадъци, за да се развива електронно приемане на декларации съгласно изискването на чл.3 от ЗМДТ и изпълнението на ангажмента на общинските приходни звена за предоставяне на ежедневна информация по електронен път на МФ. Това ще способства за повишаване на събираемостта и ще осигури по-високо качество на обслужване на гражданите и бизнеса.

Слайд 10: Практически насоки за анализ на събираемостта.

До тук на няколко пъти говорим за повишаване на събираемостта, но как практически можем да правим анализ и да следим как постъпленията от местни данъци се отразяват на събираемостта и увеличават ли се просрочените вземания. За целта можем да използваме данни от ежедневието обмен с МФ и да създадем своя база с данни, които да ни служат за периодично наблюдение на следните показатели:

Облог (за данък върху недвижимите имоти и върху превозните средства) е сбора на годишното данъчно задължение на всички данъчно задължени лица за всички имоти/превозни средства на територията на съответната община. Размера на облога е динамична величина, т.е. променя се с ново декларираните имоти/превозни средства или с отписването им. За целите на анализа може да се фиксира размера на облога към определена дата, например 31.12. за предходната година, когато правим анализ и да сравняваме размера на облога текущо през годината с тази величина.

Събираемостта на годишния облог (%), изчислява се като отношение на събраните средства към годишния облог. За проследяване на тенденциите може да се направи и сравнителен анализ на събираемостта в сравнение с предходни периоди – 3,4 години;

Събираемостта на недоборите. Недоборите са неплатените годишни данъци за предходни години. Събираемостта им се изчислява като отношение на събраните средства от недобори към общия размер на недоборите, фиксиран към определена дата;

Ръст на годишния облог за периода. Ръст на годишния облог се получава от новодекларираните имуществата или от увеличение на данъчната ставка;

Погасителна давност.

Така създадената база с данни ще ни послужи и за сравнителен анализ за раста/намалението на показателите, които сме избрали да следим.

Слайд 11 и 12: Мерки за повишаване на събираемостта

Обучителят трябва да акцентира, върху няколко мерки за повишаване на събираемостта, като посочи, че списъка не е изчерпателен и всяка община, съобразно своята специфика

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



и традиции може да прилага и други мерки. Възможно е в края на слайд 12 учителят да зададе въпрос към обучаемите какви мерки се прилагат и кои от изброените според тях не е удачно да се прилагат в техните общини.

Една от най-често прилаганите мерки е съвременната обработка на предоставената по електронен път информация от други регистри – КАТ, Агенция по вписванията. Тя е основополагаща за недопускането на пропуснати данъци.

Необходимо е всяка община да се стреми към подобряване хоризонталния контрол чрез електронен обмен на информация за издадените разрешения за строеж и въвеждане в експлоатация на новопостроени и преустроени сгради и/или части от тях и др.

Създаване на различни възможности за уведомяване на данъчнозадължените лица за годишния размер на задълженията му и сроковете за плащане – писма, е-фактура, др.

Създаване на различни възможности за заплащане на местните приходи – електронни разплащания, пощи, касите на електронни оператори и др.

Популяризиране на новите възможности за плащане Тук учителят трябва да акцентира, че е важно гражданите да бъдат уведомени, т.е. да знаят различните канали за плащане, а не да се редят на касите на общинска администрация.

Редовни проверки и установяване на декларираното по декларации;

Изнесени данъчни каси в малките населени места – постоянни или в кампания;

Съдебни изпълнители – учителят трябва да подчертае, че това е твърде крайна мярка, но е много популярна и се прилага за дължници с много големи задължения, за които общината е изчерпала всички други възможности.

Слайд 13: Приходи от местни такси и цени на услуги

Както и в слайд 7 за местните данъци и тук учителят само информативно изброява видовете местни такси и цени на услуги. Целта е само напомняне за новоназначените финансови експерти от общините, но не е необходимо да бъдат обяснявани.

Обръща се внимание на общините, че ако все още не са го направили – следва да предприемат действия за отмяна на текстовете в местните си наредби за отпаднатите такси за детски градини и детски ясли, считано от 1 април 2022 г. Учителят може да проведе кратка дискусия относно възможностите за финансиране изцяло на издръжката на тези звена само за сметка на стандартите за делегираните от държавата дейности.

Важно за общините е изискването на ЗМДТ относно преминаването към нови основи за определяне на ТБО, което ще влезе в сила на втората година от обявяването на резултатите от Националното преброяване на населението и жилищния фонд. По предварителни данни геореферирани данни от това преброяване следва да бъдат обявени в началото на 2023 г., което предполага че новите основи ще се прилагат считано от 2025 г. Обучаемите следва да обърнат внимание на дългия подготвителен процес, който предстои с цел по-плавно осигуряване на този преход.

Слайд 14: Фискална значимост на някои местни такси

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



По подобие на структурата на данъчните приходи, на слайда е представена структурата на приходите от такси. Обучителят акцентира върху факта, че най-висок и съществен е делът на постъпленията от Такса „битови отпадъци“, което е логично от гледна точка на „изкривените“ механизми за нейното определяне и отчитане, както и за събирането чрез нея на отчисленията, а впоследствие изваждането им от приходите на общината като вид финансиране. И през 2021 г. няма да има „драматични“ промени при такса битови отпадъци. Ще изчакаме Националното преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 г., ще вземем данните за ползвателите от НСИ, както и обещаният от тях статистически регистър на адресите и ще определим такса битови отпадъци по новите основи до две години след получаване на информацията от НСИ.

Слайд 15: Планиране на приходите от местни такси и цени на услуги

Обучителят акцентира, че местните такси се определят въз основа на всички необходими материално-технически и административни разходи по предоставяне на услугата. Затова е необходимо текущо през годината да се прави преглед на състоянието на всички такси и цени на общински услуги и съответствието им с реалните разходи за предоставяне. Към намаляване на достигнатото ниво на приходи от общински такси и цени на услуги е целесъобразно да се пристъпва само ако са налице фактори, намаляващи разходите за тяхното реално извършване или има взето решение за ограничаване на обхвата и снижаване на качеството на предоставяните услуги. При констатиране на големи отклонения в цените на услугите е необходим детайлен анализ за причините за тези отклонения.

Обучителят напомня, че приходите от общински такси е в пряка зависимост от определените размери на таксите и цените на услуги приети с Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги и от промените на мрежата от детски заведения и домашен социален патронаж и тенденциите за увеличаване/намаляване на ползвателите на тези услуги.

Слайд 16: Местни такси - правила

Обучителят напомня, че общинският съвет приема Наредба по чл. 9а от ЗМДТ, с която определя размера на таксите на база разходоориентиран подход, вкл. отделни такси за всяка от дейностите - когато могат да се разграничат една от друга (напр.при такса „Битови отпадъци“). Също така ОбС определя и реда за освобождаване при неползване на услугата през годината или през определен период - при ясен ред и условия за доказване на това обстоятелство.

По изключение таксата може и да не възстановява пълните разходи по предоставянето на услуга, когато се налага за защита на обществения интерес, но при ясен източник за покриване на разликата между разходите по предоставяне на услугата и определения от ОбС размер на таксата.

Отделни категории лица могат да бъдат освободени по решение на ОбС от заплащане на такси – изцяло или частично, но при ясен източник за покриване на разликата от други общински приходи.

С решение ОбС да може да определи кои местни такси се събират от концесионер, на когото е възложено предоставянето на услугите (напр. при отдаване на концесия на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



общински автогари). Общинският съвет определя правото на концесионера да задържи целия или част от размера на събраните такси.

От 2017 г. е в сила разпоредбата на чл. 115а. на ЗМДТ, съгласно която размерът на таксата за всяка административна услуга трябва да съответства на разходите на общината за предоставяне на съответната услуга, включително необходимите материално-технически разходи и всички административни разходи за изпълнение на задълженията на длъжностните лица с оглед на тяхната квалификация и разходвано работно време. Въведе се и ограничение, административните разходи да не могат да надвишават 20 на сто от размера на такса

Слайд 17 и 18: Методика за определяне на разздоориентиран размер на таксите

Таксите, събирани от административните органи във връзка с регулирането и контрола върху стопанската дейност по Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол върху стопанската дейност, се определят по методика, приета от Министерския съвет. Обучителят следва да обърне внимание, че тази методика не се прилага за т.нар. социални такси, които общинските съвети приемат, както и за ТБО, но е добра отправна точка за разработване на собствени модели за определяне размерите на тези местни такси.

Основание за прилагане на Методиката е чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол върху стопанската дейност и разходването им.

Съгласно методиката разходите са разделени на **преки разходи**, които включват:

Разходи за възнаграждения и осигурителни плащания на служителите, които по длъжностна характеристика извършват остойностяваната услуга. За изчисляване на този показател е необходимо да се изчисли времето, което всеки служител влага за предоставяне на определената услуга, а ако услугата предполага повече от един служител се, необходимото време е сбор от времената на всички служители; броя на служителите, които са пряко ангажирани за предоставянето ѝ и размера на техните възнаграждения – изчислява се средна часова ставка, както и необходимите средства за осигурителни плащания.

Разходи за възнаграждения и осигурителни плащания на ръководния персонал и на персонала от общата администрация на община. Тук трябва да се измери времето, което се влага от ръководния персонал – секретар на общината, заместник-кмет и кмет при предоставяне на услугата – поставяне на резолюция върху заявлението, контрол при предоставяне на услугата, подпис на документа и др. Също така трябва да се изчисли и времето, което се влага и от служители от общата администрация – от деловодството, касиер, счетоводител и др. Времето на тези служители за предоставяне на услугата е свързано с приемане на заявлението от деловодството, касиера – приема таксата, вписва я в касовата книга и я внася в банката по съответния код, счетоводителя осчетоводява плащането. Също така се изчислява и средна часова ставка на всички служители и ръководен персонал, както и необходимите средства за осигурителни плащания.

Разходи за материали необходими за предоставяне на услугата – хартия за отпечатване когато се издава документ трябва да се предвидят съответстващия на услугата брой

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



листа, тонер, холограмен стикер, обвивка/ламинат и други материални разходи присъщи на предоставяната услуга. Преките материални разходи се пренасят директно в стойността на услугата въз основа на количеството изразходени материали, умножено по цената на придобиването им. При невъзможност да се определи точното количество на изразходените материали, преките материални разходи за конкретен вид услуга с такса се изчисляват като съотношение между разходите за материали, присъщи на остойностяваната услуга с таксата на годишна база към броя на предоставените за една година услуги с такси от съответния вид.

Капиталови разходи, присъщи за остойностяваната услуга са разходите за дълготрайни активи, изчислени на база пазарна стойност на активите, необходими за предоставяне на услугата и съобразно броя на служителите, които я извършват. Такива са принтери, скенери, компютърни конфигурации, копирна техника, машини за подвързване и ламиниране и др. Когато услугата е свързана с предоставяне на площи, капиталовите разходи се изчисляват на база квадратура. Капиталовите разходи се пренасят в стойността на услугата по метода на амортизационните отчисления като съотношение между разходите за дълготрайни активи, присъщи единствено и само на остойностяваната услуга с такса и броя на предоставените за последната година услуги с такси от съответния вид, разделено на срока на годност, заложен в амортизационната политика на общината. Когато броят на извършваните услуги от съответния вид е минимален, капиталовите разходи, които следва да се отнесат за тях е много висок, поради което размерът на инвестиционните разходи в тези случаи, не участва при формирането на цената на съответната услуга с такса.

Стойността на разходите за външни услуги, пряко свързани с предоставяната услуга с такса, се пренася на 100% в стойността на услугата като размерът им на годишна база се раздели на броя на предоставените за една година услуги от съответния вид.

Непреките разходи са:

Разходи за обучение и повишаване на квалификацията на служителите се включват в стойността на услугата, като размерът на годишните разходи за обучение на служителите, които предоставят услугата или съответното звено, извършващо услугите с такси, се раздели на общия брой на предоставените от общината услуги през последната година.

Непроменливите (фиксираните) разходи за външни услуги са разходите за СОТ, интернет, охрана, пожароизвестяване, когато могат точно да се отнесат към съответното структурно звено. Във всички останали случаи тези разходи се включват в стойността на разходите за стопански нужди.

Режийни разходи (разходи за стопански нужди) – разходи за отопление, ел.енергия, вода, отопление, телефонни разходи, охрана, пощенски услуги и др. Когато за предоставянето на услугата с такса е необходимо ползването на служебен транспорт към режийните разходи се калкулират и разходите за гориво на съответния автомобил на годишна база. Тези разходи се изчисляват с коефициент, определен като съотношение между броя на служителите, извършващи остойностяваната услуга, и общия брой на всички служители, разделено на предоставените от административния орган услуги през предходната година.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Други непреки разходи. Тук се включват разходите за закупуване на стопански инвентар, като за нормално изпълнение на услугата с такса се приема, че едно работно място е оборудвано с офис-стол, стол посетителски, работно бюро, отворена модулна секция и метален офис-шкаф за документи. Тези разходи се пренасят в стойността на услугата по метода на амортизационните отчисления, пропорционално на броя на служителите, свързани с предоставянето на конкретната услуга с такса и остойностеният размер на стопанския инвентар, приет за базов за едно работно място, и получената сума се раздели на срока на годност на стопанския инвентар съгласно амортизационната политика на общината.

Административни услуги се предоставят със съкратени срокове само ако общината за този вид услуга може да ги предоставя и съответната такса е с увеличение с коефициент 2,5.

Обучителят трябва да заостри вниманието на обучаемите, че събраните средства от административни такси може да се разходват само за покриване на разходите за предоставяне на услугата и за последващ контрол, както и за повишаване качеството на предоставяната услуга чрез създаване и поддържане на електронно обслужване на потребителите. Не могат да се разходват за допълнително материално стимулиране на персонала на административния орган, предоставящ услугата.

В заключение по въпросите на Методиката за определяне на разходоориентиран размер на таксите, обучителят може да каже, че в края на занятието ще има казус за решаване.

Слайд 19: Приходи от общинска собственост.

Обучителят след като изброи видовете приходи от общинска собственост, акцентира, че тези неданъчни приходи зависят изцяло от местна политика за управление на общинските активи, в съответствие със законово определени изисквания за видове, условия и начин на договаряне/предоставяне на услуги и права.

Слайд 20: Планиране и управление на приходите и доходи от собственост

Традиционно нестабилната финансова обстановка, особено в настоящия момент, налага да се прилага реалистичен подход и да се разработват песимистични прогнози при определяне на приходите и доходите от собственост (наеми и цени на услуги) и приходите от разпоредителните сделки с общинско имущество. Не е желателно да се залага на „кухи“ обеми в приходите, с цел балансиране на общинските бюджети и утвърждаване на бюджетни приходи, които не могат да бъдат реализирани.

Съгласно Закона за общинската собственост, ОбС съвет приема Стратегия за управление на общинската собственост за всеки мандат и всяка година се утвърждава Годишна програма за нейното изпълнение. Със Стратегията се предопределят и доходите, които ще получим от управлението на общинската собственост. Годишния план за приходите от управление на общинската собственост е обвързан пряко с Годишната програма за управление на общинската собственост, която трябва да бъде приета от ОбС преди приемане на общинския бюджет за съответната година. Ако в течение на годината се появи интерес към актив/обект, който не е включен в Програмата, тя може да се актуализира, което предполага и промяна в бюджета за разпределение на очакваните приходи. За да предложим коректен план на приходите следва да отчетем и в какво

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



състояние е пазара на недвижими имоти в съответния регион, както и да бъде отчетена спецификата на местната икономика: каква е заетостта на населението, на какво ниво е търсенето на строителни и предприемачески услуги.

Обучителят трябва да обърне внимание, че актуализираните регистри за общинска собственост в съответствие с изискванията на ЗОС са източници на информация, която е задължително да се ползва при определяне размера на приходите от собственост.

Постъпленията от продажба на общински имоти, жилища и терени, отстъпено право на строеж върху общинска земя и други разпоредителни сделки по реда на ЗОС, се планират след анализ и експертна оценка на реализираните приходи в предходни години и заявения интерес.

Постъпленията от продажби по Закона за приватизация се планират в бюджета и заедно с приходите от продажби по ЗОС, съгласно ЗПФ, следва да се обвържат с разходите за финансиране на изграждането, основния и текущ ремонт на социалната и техническата инфраструктура, както и за погасяване на ползвани заеми за финансиране на проекти на тази инфраструктура, така че общината да не се «декапитализира».

Приходите от концесии се планират на база информацията, която имаме за сключените концесионни договори за находища по Закона за подземните богатства. Когато това е предвидено със закон, част от паричните постъпления от концесионни плащания за държавни концесии се превеждат от съответното министерство или ведомство по бюджетите на общините по местонахождението на обекта на концесията. Общините отчитат по бюджетите си преведените суми като приходи от концесии, за които не начисляват ДДС. Тъй като на много места министерствата не превеждат своевременно общинската част от концесиите, е подходящо да се засили текущия контрол и натиска за получаване на полагащото се на общината.

Обучителят може да даде съвет при определяне размера на приходи и доходи от собственост, да не се пренебрегва участието на кметовете и кметските наместници, които могат да бъдат ценни помагачи за увеличение на постъпленията от приходи и доходи от собственост. Достатъчен стимул за това е обстоятелството, че ЗОС (чл.8, ал.5) изисква при продажба или отдаване под наем на имотите, управлявани от кметовете на райони или на кметства, не по-малко от 30 на сто от средствата, придобити от продажбата или от отдаването под наем, да се предоставят на района или на кметството по местонахождението на съответния имот и да се използват за изпълнение на дейности от местно значение, определени от ОбС.

По отношение на приходите от наеми, обучителят може да препоръча, че е добре текущо през годината (а не само в периода на подготовка на бюджета, когато традиционно нямаме време за това) да се прави ревизия на вече сключените договори и събираемостта на задълженията по тях, като се използват и всички възможности за актуализация на цените.

Общинските предприятия и едноличните търговски дружества с общинско участие, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти, дължат вноска в размер 50 на сто от получения наем в общинския бюджет съгласно чл.93, ал.1 от ЗДБРБ за 2016 г. Тези приходи се планират в общинския бюджет като приходи от

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



стопанска дейност. Това предполага да си осигурим необходимата информация за действащи договори и имоти на общинските предприятия и едноличните търговски дружества с общинско участие, предназначени за отдаване под наем. Дължимите, но не внесени вноски се установяват и събират по реда на ДОПК.

Обучителят трябва да обърне внимание на съществуващите целеви обвързки и предназначение на приходите от продажба на общинска собственост и приватизация, както и на еднократния характер на част приходите от общинска собственост (продажби и приватизация), както и рискове за изпълнение на заложените в бюджета прогнози.

Слайд 21: Целево разходване на постъпленията за райони, кметства и кметски наместничества

Обучителят трябва да акцентира, че в допълнение на чл.8, ал.5 от ЗОС, са и новите разпоредби на чл. 52, ал. 2, 3, 5 и 6 от ЗМСМА (обн. ДВ, бр. 107/2020 г.), които ще действат занапред. Това означава, че във всяко решение на ОбС за разпореждане или управление на общинска собственост на територията на съответните населени места или кметства следва да се предвижда конкретен текст за определените за тази цел средства, които впоследствие при реализиране на сделката и актуализация на бюджета, да се добавят към съответните разчети по показателите по чл. 45, ал. 1, т. 2 от ЗПФ (разходите) за съответния район, кметство или кметско наместничество. Това са приходи от отдаване под наем, под аренда, при ползването на дървесина и недървесни горски продукти и при разпореждане с имоти и вещи - общинска собственост, които се намират на територията на съответното населено място извън територията на общинския център, извън случаите на приватизация, за които общинският съвет определя:

- не по-малко от 30 на сто от постъпленията от продажбата на общински нефинансови активи да се използват за финансиране на изграждането, за основен и текущ ремонт на социалната и техническата инфраструктура на територията на съответното населено място;
- не по-малко от 30 на сто от постъпленията от разпореждането с друго общинско имущество, от наем, от аренда на земеделски земи и горски територии и от ползването на дървесина и недървесни горски продукти от горите, общинска собственост, да се използват за изпълнение на дейности от местно значение в съответното населено място.

Тук обучителят може да проведе кратка дискусия за практиките, които се прилагат в общините по отношение на преотстъпването на приходи на районите, кметствата и кметските наместничества.

Слайд 22: Държавни трансфери

В този слайд акцента трябва да се постави върху правомощията, които имат общините за разпореждане с различните държавни трансфери. В бюджета за 2021 година едва за 11% от определените субсидии общините имат пълни правомощия.

Основните трансфери, които постъпват по общинските бюджети са представени на слайда. Това, на което трябва да се обърне внимание и е важно да бъде отчитано са показателите, по които се разпределят тези трансфери по общини. Обучителят трябва да акцентира, че години наред НСОБ отстоява тези показатели да са обективни, т.е. да

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



измерват потребностите от държавни субсидии, да бъдат прозрачни, измерими и да не могат да бъдат „манипулирани“. Има много какво да се променя в начина на определяне на общия размер и във формулите за разпределение на субсидиите, така че да постигаме по-добър баланс между изисквания за обхват и качество на услугите, предоставяни от общините и сумите, които получаваме от държавата.

Естествено е нашите местни финансови политики да бъдат съобразени със средата, условия и рисковете, при които подготвяме и изпълняваме общинските бюджети, включително и по отношение на непредвидени промени в размерите на субсидиите през следващи бюджетни години, а именно:

- Натиск върху органите на местно самоуправление за осигуряване на ръста на МРЗ и на цените на стоките, които остава недофинансиран от стандартите за делегираните от държавата дейности и от изравнителната субсидия. В секторите социални услуги, култура и общинска администрация възнаграждения на служителите все още са близки до размера на минималната работна заплата, за разлика от други сектори – като образованието, където има значителни ръстове.

- „Дефектите“ на разпределителните механизми, особено за разпределение по общини на общата изравнителна субсидия. Пред последната година сме свидетели на изключване от достъп до субсидия заради превишение в размер на стотинки на жител. Става въпрос за стойността на постоянните данъчни приходи на съответната община, които се сравняват със 120% от средното за страната. За информация средните постъпления на 1 ж. от т.нар. постоянни данъчни приходи за 2019 г. (от данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, туристическия данък, патентен данък и данък върху таксиметровия превоз на пътници) са в размер на 104,68 лв./жител и при превишение над 120% общината се изключва от достъп до изравнителна субсидия. Само за размисъл – този показател през 2019 година е нараснал в сравнение с 2018 г. с 4,20 лв./жител и от достъп до изравнителна субсидия са изключени 18 общини. Какво ще се случи с разпределението на изравнителната субсидия за 2022 г. когато ще се вземе предвид показателя за 2020 г. – годината с намалелите ни приходи?

Правото да получаваме повече средства за делегираните от държавата дейности е свързано с налагането на повече „ограничители“ в Закона, отколкото възможности. Това право е свързано и с лавинообразно нарастващия (свръх) контрол върху местните финанси – проверки, санкции и глоби от всевъзможни институции.

Слайд 23: Обща субсидия за делегирани дейности

Обучителят представя общата субсидия за делегирани дейности (ОСДД) като определя целта им да се осигурят средства за изпълнение на държавната политика в отделните сектори. Държавата финансира делегираните на общините държавни дейности с обща субсидия за тези дейности за сметка на централния бюджет, както и за сметка на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет, които провеждат съответните области на политики. Стандартите служат за определяне на общия размер на средствата за финансиране на делегираните от държавата дейности и за разпределението им по първостепенни разпоредители с бюджет. Размерът по общини се определя на база стандарти за делегираните от държавата дейности, определени с Решение на Министерски съвет и съответните натурални показатели за всяка дейност за

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



всяка община. Стойностните показатели се определят съгласно ЗДБРБ за съответната година. Приходите от ОСДД се планират в общинския бюджет, съобразно определените размери по ЗДБРБ за съответната година. ОСДД се получава по сметките на общините за всеки месец по 1/3 от разпределението ѝ по тримесечия, както следва: първо тримесечие 30 на сто; второ тримесечие 25 на сто; трето тримесечие 20 на сто и четвърто тримесечие 25 на сто.

Слайд 24: Трансфери за местни дейности

Обща изравнителна субсидия

Обучителят акцентира, че основната цел на ОИС е да се изравнят възможностите на общините за предоставяне на минимално равнище на приходи за предоставяне на публични услуги.

Общият размер на ОИС се определя съгласно чл.54, ал.2 от ЗПФ в размер не по-малък от 10 на сто от отчета на собствените приходи на всички общини по последния годишен отчет за касовото изпълнение на бюджетите им.

Размерът на ОИС за конкретната община се определя с формула по Приложение към ЗДБРБ за конкретната година. Достъп до изравнителна субсидия имат общините, чиито постоянни данъчни постъпления към 31 декември на годината, за която има годишен отчет за всички общини на един жител са по-ниски от 120% от равнището им за страната на един жител. Формулата за разпределението ѝ по общини включва следните компоненти:

Първият компонент се формира на база приходния капацитет на общината да генерира данъчни приходи и има най-голям дял – 73,1% от общата сума на изравнителната субсидия. Право да получават тази част от субсидията имат общините с посочения достъп в зависимост от постоянните данъчни постъпления на един жител, като изравняването е в размер на разликата между 120 % от равнището за страната и постоянните данъчни постъпления на един жител за конкретната община, умножена по броя на жителите ѝ.

Обучителят може да отбележи, че в Приложението към чл.50 от ЗДБРБ за 2021 г. Механизъм за определяне на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините, обикновено се предоставя конкретна числова информация за размера на постоянните данъчни постъпления на един жител за страната към 31 декември на годината, за която има годишен отчет. На база на тази информация, експертите от всяка община биха могли да направят своя анализ за мястото на общината по отношение на тази много важна за разпределението на субсидията величина, защото практиката показва, че не могат да се очакват драстични отклонения в показателя в отделните години.

Вторият компонент се формира на база разходните потребности на конкретната община с достъп (20,2% от общата сума), измерени на база натурални показатели: брой деца до 5 г.; брой деца от 6-14 г., брой възрастни на и над 65 г., територия, дължина на общински пътища и население, като теглото на всеки от показателите се определя в зависимост от структурата на разходите за местни дейности на национално ниво. На всяка община се *Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*



определя дял на всеки от натуралните показатели от общата сума на показателя за страната, като всеки дял се умножава с теглото за показателя (%). Сумата от така получените дялове формира съответния дял разходни потребности на конкретната община. Всеки финансов експерт от общините може да определи тези показатели и да изчисли размера на ОИС по този компонент за своята община.

Третият компонент е за общините, които по отчетни данни от последната година, за която има годишен отчет са с много нисък приходен капацитет, т.е. по-малък от 25 на сто (3,8% от общата сума). Разпределението на тази част от субсидията е на база относителния дял на разликата между 25 % и полученото съотношение на приходи към общи постъпления за конкретната община с достъп.

Четвъртият компонент осигурява размера на общата изравнителна субсидия, определен в ЗДБРБ за предходната година за общините с достъп и формира 2,7% от общата сума;

Петият компонент е за общините с достъп, които имат данъчно усилие над средното за страната и е в размер на 0,2% от общата сума. В този компонент данъчното усилие се измерва с размера на ставките за данъка върху недвижимите имоти, данъка при придобиване на имущество по възмезден начин, данъка върху превозните средства - за леки автомобили над 74 kW до 110 kW и данъка върху превозните средства – за товарни автомобили до 12 т на конкретната община за 2018 г. към съответните средни стойности за страната за всеки от изброените данъци.

До 2021 г. вкл. о Общата изравнителна субсидия се предоставя ше до 20 януари в размер 50 на сто, до 20 юли – 25 на сто и до 20 октомври – останалите 25 на сто. по механизъм, който е част от ЗДБРБ за съответната година. Считано от 2022 г. тя се предоставя както следва: до 31 януари в размер 50 на сто, а останалата сума - ежемесечно до 5-о число на текущия месец на равни части за периода от април до декември (в сила от 2022 г.)

Трансфер за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища

Цели – осигуряване на средства за общините за справяне при зимни условия. По общини се разпределя съгласно Механизъм за разпределение в ЗДБРБ за съответната година. Основен компонент на трансфера за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища е географското и височинно разположение с тежест 85 % и се определя на базата на параметри за дължина на общинските пътища в планински райони, дължина на общински пътища в равнинни райони и дължина на общински пътища в райони, характерни със снегонавявания и залежавания, които се предоставят от МРРБ. Следващият компонент е броя на населените места, с изключение на тези без население с тежест от 10 % и броя на населението с тежест 5 %. До 2021 г.вкл. т Трансферът за зимно поддържане и снегочистване се предоставя в следните срокове: до 20 януари в размер 75 на сто, до 31 октомври – останалите 25 на сто, а от 2022 г. се предоставя както следва до 20 януари в размер до 75 на сто, а останалата сума - ежемесечно до 5-о число на текущия месец на равни части за периода от септември до декември.

Слайд 25: Целева субсидия за капиталови разходи

Цели – подпомагане на общините за осъществяване на основни ремонти на общинска инфраструктура, придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи. Няма

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



законовоопределен начин, по който да се формира общия размер на ЦСКР, а той се определя от Министерство на финансите според възможностите на бюджета за съответната година. Разпределението по общини на определената на по механизъм, който е част от ЗДБРБ за съответната година, като основен компонент за разпределение по общини на целевата субсидия за капиталови разходи са следните показатели в съответните съотношения:

- брой населени места, с изключване на местата без население и с население до 10 души – 45 %;
- дължина на общинските пътища – 25 %;
- брой население – 25%;
- територия – 5%.

В последните години в целевата субсидия за капиталови разходи се предвижда ресурс за подпомагане на общините от 4-та и 5-та категория за подобряване на състоянието на социалната и техническа инфраструктура на територията на общината. Достъп до тази част на субсидията имат всички общини от 4-та и 5-та категория, съгласно утвърдената от министъра на регионалното развитие и благоустройството със заповед № РД-02-14-2021/2012 г. (обн. ДВ, бр. 66 от 28.08.2012 г., изм. и доп., бр. 73 от 02.09.2014 г., бр. 75 от 27.09.2016 г.) категоризация на общините в Република България, на основание чл.36, ал.2 на ЗАТУРБ и във връзка с т.4 от Решение № 921/2011 г. на МС за определяне на критерии и показатели за категоризиране на общините, кметствата, районите и населените места в Република България.

Целевата субсидия за капиталови разходи се предоставя на общините до 5-о число на текущия месец, въз основа на заявки на общините, при условията и реда, определени от министъра на финансите.

Както и в предходните няколко години и през ~~2021-2022~~ година ще бъде възможно трансформиране на част от ЦСКР в целеви трансфер за други целеви разходи (~~чл. 89 от ЗДБРБ 21~~), като във възможностите са включени и неотложни текущи ремонти на сгради, публична общинска собственост. За съжаление през 2022 г. МФ определи ограничаващи срокове за входиране на искания за нейната трансформация. Допълнително с ПМС –31 беше стеснен обхвата на дейностите по текущите ремонти. Отчитането - ИСО - модул „Капиталови разходи и текущи ремонти“

Слайд 26: Слабости при прогнозиране и управление на общинските приходи

Обучителят представя основните констатирани слабости при прогнозиране и управление на общинските приходи:

Определяне на размер на цена на услуга/такса под нивото на общите разходи за нейното предоставяне;

При определяне на такса липсва изчисление за разходоориентиран размер – създава се възможност за атакуване на наредбата;

Популистски/лобистки идеи за нормативни промени и/или промени на парче;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Освобождане от заплащането на такса/цена на услуга на голям кръг ползватели на услугата;

Залагане на „кухи“ обеми с цел да се осигурят разходите;

Липсва анализ на събираемостта на местните данъци и не предприемане на съответните мерки;

Не се актуализира базата с данни за броя на предоставените услуги;

Слаба комуникация с останалите отдели в общината при актуализиране на Наредбите;

Липсват редовни анализи за себестойността на услугите, за които се събират такси...

Обучителят може да проведе кратка дискусия като подканя обучаемите да допълнят списъка.

Слайд 27: Добри практики при планиране и управление на общинските приходи

Залагане на събираемост от местни данъци и такса за битови отпадъци в процент от облога, при проследяване на тенденциите от предходни години;

Обема на приходите от местни такси и цени на услуги пряко се влияе от размерите на таксите и цените на услуги приети с Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги;

При определяне на приходите от такси за детски ясли и градини се залага на средната им пълняемост през последните три години, като се вземат предвид и промените на мрежата от детски заведения, и тенденциите в увеличаване/намаляване на ползвателите на предоставяните от общината услуги;

Ежемесечен анализ на събираемостта на местните данъци и такси с фискален ефект върху бюджета;

Ежегоден анализ на себестойността на местните услуги, за които се събира такса;

Редовно отразяване в Наредбата на колебанията в размера на таксите за общински услуги;

Използване на натрупаните средства по чл.20 от Наредба №7/19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци. Обучителят акцентира, че ако изпълняваме определените в Наредбата условия и дейности, можем да си осигурим добър приходоизточник например: за покриване на експлоатационните разходите за сепариране на битови отпадъци, за закриване на стари сметища и др.

В края обучителят акцентира върху факта, че както списъка със слабостите може да бъде допълнен, така и списъка с добрите практики, който е по-дълъг може също да бъде допълнен и по този начин поощрява обучаемите да споделят добри практики от своите общини или да направят коментар на записаните на слайда.

Слайд 28: Привлечени средства

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Обучителят очертава основните източници на привлечени средства в общинския бюджет, като общински дълг за изпълнение на общински проекти с източник търговските банки се дели на:

- Дълг, поет с договори за общински заеми - търговски кредит; финансов лизинг
- Изискуеми общински гаранции
- Емисии общински ценни книжа;
- Безлихвени заеми, отпуснати по реда на ЗПФ, вкл. възмездно финансиране по чл. 103, ал. 3 от ЗПФ

Най-често използвания източник на привлечени средства са кредитите за изпълнение на проекти по Оперативните програми от ФЛАГ и финансови инструменти. Механизма за отпускането на мостови кредити и кредити за покриване на собствено участие от ФЛАГ е познат на общините, защото се използва традиционно от 2007 г.

Финансовите инструменти са специализирани схеми за финансиране със средства от различни източници. Управлят се от Фонд на фондовете като структури за целево разпределяне на публични средства чрез специализирани схеми за финансиране. „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД изпълнява функциите на Фонд на фондовете. Финансовите инструменти осигуряват достъп до нисколихвено и дългосрочно финансиране за проекти, облагородяващи градската среда и развиващи туризма. Фондовете за градско развитие са финансов инструмент по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020, които надграждат над фондовете, създадени по инициативата JESSICA от предходния програмен период. Основната цел на Фондовете за градско развитие е привличането на допълнителен частен ресурс към публичния, предоставен от Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 чрез Фонд мениджър на финансови инструменти за България, за финансиране на допустими градски проекти и за осъществяване на целите на Регионалната политика на Европейския съюз. Основната цел на Фондовете за градско развитие е привличането на допълнителен частен ресурс към публичния, предоставен от ОПРР 2014-2020 г. чрез Фонд мениджър на финансови инструменти за България (ФМФИБ), за финансиране на допустими градски проекти и за осъществяване на целите на Регионалната политика на ЕС. Фондовете за градско развитие предоставят заеми с вградени гаранции, насочени към широк кръг потенциални крайни получатели за проекти за градско развитие, за туризъм и културно наследство.

„Фонд за устойчиви градове“ (ФУГ) и „Регионален фонд за градско развитие“ (РФГР) са финансовите посредници, избрани да изпълняват функциите на фонд за градско развитие - ФУГ за регион София и Южна България, а РФГР – за Северна България. Допустими за финансиране с ФГР 39 града за проекти, свързани с градското развитие и територията на цяла България за проекти, свързани с туризъм и развитие на културно наследство от национално и световно значение.

ФГР оперират вече 2 години и са добре познати с възможностите, които предоставят.

С цел подкрепа на общините за преодоляване на последиците от пандемията, както и създаване на максимално много възможности и източници за насърчаване на инвестициите, а чрез това възстановяване на икономиката през декември 2020 беше създадена нова допълваща възможност а именно:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



1. Предоставяне на оборотни кредити за общините, като мярка за преодоляване на последиците от кризата с COVID-19*.

Кредитите се предоставят за срок от 5 год., при преференциална лихва, съобразно условията за финансиране на ФГР. Допустими са 39-те общини, допустими за финансиране по ОС1 Градско развитие на ОПРР 2014-2020. Доказателствата за намалени приходи, е съпоставка на приходите за определен период за 2019 г. и съответния за 2020 г.

2. Предоставяне на инвестиционни кредити, включително и за проекти, които не генерират приходи и се изплащат със средства от бюджета на общината.

Кредитите са дългосрочни – за срок до 20 год, при възможен гратисен период. Дейностите следва да отговарят на допустимите дейности по ОС1 Градско развитие на ОПРР 2014-2020 (ремонт на улици, площи, тротоари, площи, спортни и детски площадки, паркове, паркинги, улично осветление, изграждане на велоалеи и други елементи на градската инфраструктура).

3. Необходимо е проектите да са част от инвестиционната програма на общините.

Кредити за изпълнение на общински проекти – източник Българска инвестиционна и координационна платформа за градско развитие (ФЛАГ)

Дейността на Фондовете за градско развитие обхваща единствено 39-те общини, допустими за финансиране по ОС1 Градско развитие на ОПРР 2014-2020.

За всички останали, които са извън обхвата на финансовия инструмент, бе създадена „Българска инвестиционна и координационна платформа за градско развитие“, наричана по-долу Платформата. Разполагаемият ресурс е в размер на близо 100 млн. лв. Финансирането е осигурено от Европейска инвестиционна банка и Фонд ФЛАГ. Комбинацията на ресурса дава възможност на ФЛАГ да предоставя дългосрочни инвестиционни заеми с преференциална цена.

Срочност до 20 год. Възможно е договаряне на фиксиран лихвен процент за целия период на кредита. Гратисен период – до 3 год. Облекчени такси и комисионни и бързо и експертно разглеждане на документите

Платформата има за цел да подкрепи проекти за инвестиции в градско възстановяване и рехабилитация в градовете в България по допълващ начин към Фондовете за градско развитие по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г., както и да финансира дейности, които са недопустими за финансиране по смисъла на Оперативните програми, но представляват интегрирана част от инвестиционните проекти.

Допустимите крайни получатели са всички общини, общински и държавни дружества, и други, които представят публични услуги на територията на България. Допустимите сектори на инвестиция включват:

- подобряване на градските зелени площи и откритите обществени пространства,
- подобряване на устойчивия градски транспорт,
- обновяване и реконструкция на обществени сгради вкл. енергийна ефективност (вкл. образователна, здравна инфраструктура, административни сгради и др.)

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- подобряване на дребномащабна основна общинска инфраструктура (улична мрежа, ВиК инфраструктура и др.)
- мерки за приспособяване към изменението на климата,
- интегрирани действия за възстановяване на градовете, базирани на конкретна област.

Акцент на Платформата са инвестиции в посока зелени, умни и иновативни градове, с дял на проекти за енергийна ефективност, мобилност, кръгова икономика и др. Платформата финансира проекти, извън обхвата на допустимост на Фондовете за градско развитие (ФГР).

Създаден е и механизъм за техническа помощ изпълняван от фонда на фондовете, управление „Проектна информация и финансиране“. Чрез техническата помощ могат да бъдат получени консултантски услуги за структуриране, предпроектно проучване, правно обследване или други необходими за проекта услуги. Заявките за техническа помощ се предоставят чрез фонд ФЛАГ, след първоначално обсъждане на проектната инициатива и отчитане на нуждите на проекта.

При подготовка на бюджета за съответната година и намеренията за поемане на дълг, всяка община, която търси допълващо финансиране за своята капиталова програма, може да се обърне към екипа на ФЛАГ за консултации и експертна помощ по отношение на правилно структуриране на финансирането на инвестиционната си програма.

Информация за всяко от възможните финансираня можете да намерите на www.flag-bg.com

Ниско рискови операции със срочни депозити и с държавни ценни книжа са форма за използване на временно свободните средства като източник на приходи – главно от лихви.

Вътрешни трансфери между сметки на общината – ОТ и КЪМ сметките за средства от ЕС.

Преходния остатък – целеви и с общо предназначение е източник на привлечени средства най-вече за придобиване на дълготрайни материални активи и може да с тях да се допълни годишната инвестиционна програма на общината.

Какво трябва да знаем за общинския дълг? – учителят накратко дава общи насоки за поемането на общински дълг.

Поема се с решение на общинския съвет, по предложение на кмета на общината;

Годишният размер на плащанията по общинския дълг за всяка община във всяка отделна година не може да надвишава 15 на сто от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината, като се прави изключение за кредитите от фонд „ФЛАГ“ ЕАД и „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД.

За 2021 г. и 2022 г. със ЗДБРБ е запазено въведеното ограничение от 18% за дълга от Фондовете за градско развитие.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Размера на дълга се определя на база средносрочно планиране на приходи, текущи и капиталови разходи, средносрочно прогнозиране на паричните потоци при изпълнение на проекти със средства от европейски програми;

Вида и срока на кредитите са определят в зависимост от това какво, как и кога ще се финансира.

Прави се внимателна оценка на възможността за обслужване на дълга с нетни бюджетни приходи, както и анализ на поетия и непогасен дълг, като оценка на: срокове за погасяване, размер на необходимите средства и възможности на бюджета за поемането им.

Слайд 29 представя необходимите правила и процедури, които следва да бъдат разписани от общината относно поемането на общински дълг и избора на финансова институция.

Решаване на задача:

Съгласно изменения в чл. 12, ал.2 на Закона за автомобилните превози (ЗАП), считано от 01.01.2021 г. Удостоверенията за регистрация за извършване на таксиметров превоз на пътници и вписването в регистъра на превозни средства към удостоверението за регистрация за извършване на таксиметров превоз на пътници се издават от кметовете на общините или от оправомощени от тях длъжностни лица. Съгласно чл. 12, ал.14 от Закона за автомобилните превози общинският съвет определя с Наредба таксата за издаване на удостоверенията за регистрация и за вписване на промени. Това налага от общинска администрация да бъде предложено изменение в Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги като се добавят нови услуги със съответните цени. Предоставянето на новите услуги изисква от общините с цел възстановяване на част от разходите по предоставянето им и приемането на такси за тяхното предоставяне, определени при спазване на Методика за определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл.7 на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност и разходването им. Експертите са подготвили следните данни:

В частта преки разходи:

Показател	Стойност	Време за предоставяне на услугата
1. часова ставка служители отдел "Организация на транспорта"	7,86 лв.	120 минути
2. часова ставка Дирекция "Местни данъци и такси"	7,94 лв.	20 минути
3. часова ставка Дирекция "Обща администрация" – деловодство	6,58 лв.	10 минути
4. часова ставка на ръководен персонал	30,84лв.	10 минути

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



5. разходи за материали: - брой листа 20 x 0,02 лв./лист; - тонер – 0,01 лв./лист	0,50 лв.	
б. инвестиционни разходи (компютърни конфигурации, копирна техника, принтер и скенер) общо за предходната година - 23 545 лв.	5,30 лв.	
брой услуги в отдел "ОТ" – 888 бр.		
1.Разходи за външни услуги	95 435 лв.	
Общ брой услуги	18 433 бр.	

В частта непреки разходи:

Показател	Стойност
1. разходи за обучения и квалификация	1 000 лв.
2. Разходи за поддръжка софтуер	650 лв.
2. Щатни бройки, извършващи услугата	12 бр.
3. общо брой на служителите в общинска администрация	245 бр.
4. разходи за стопански нужди	646 003
5. разходи за офис оборудване	3 545 лв.

Изчислете размера на таксата за издаване на удостоверение за регистрация и таксата за издаване на удостоверението със съкратени срокове.

Отговор:

ИЗЧИСЛЕНА ТАКСА за Вписване в единния таксиметров регистър и издаване на Удостоверение за регистрация за извършване на таксиметров превоз на пътници					
I. ПРЕКИ РАЗХОДИ- чл. 2, ал. 1 от Методика за определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл. 7а на Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол върху стопанската дейност и разходването им					
№	Вид на разхода	лв. / 1бр.	Коментар		
1	чл. 2, ал. 1, т. 1 -разходи за възнаграждения и осигурителни плащания на служителите, които по длъжностна характеристика	19,46 лв.	1. часова ставка Отдел „Организация на транспорта“	7,86 лв.	
			2. часова ставка Дирекция "МДТ"	7,94 лв.	

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



	извършват остойностяваната услуга		3. часова ставка Дирекция "Обща администрация" - деловодство	6,58 лв.
			4. време за извършване на услугата в отдел „ОТ“ в минути	120 мин.
			5. време за извършване на услугата Дирекция "МП" в минути	20 мин.
			6. време за извършване на услугата Дирекция „ОА“	10 мин.
2	чл. 2, ал. 1, т. 2 -Разходи за възнаграждения и осигурителни плащания на ръководния персонал и на персонала от общата администрация на Община Кюстендил	5,14 лв.	1. часова ставка ръководен персонал	30,84 лв.
			2. общо време за извършване на услугата в минути	10 мин.
3	чл. 2, ал. 1, т. 3- Разходи за материали	0,50 лв.	хартия-лв./лист	0,02 лв.
	1. листа	20	тонер-лв./лист	0,01 лв.
4	чл. 2, ал. 1, т. 4 - Капиталови разходи, присъщи за остойностяваната услуга	5,30 лв.	1. Общо инвестиционни разходи (компютърни конфигурации, копирна техника, принтер и скенер)	23 545 лв.
			2. брой услуги в отдел „ОТ“	888 бр.
5	чл. 2, ал. 1, т. 5 - Разходи за външни услуги	5,18 лв.	1. Разходи за външни услуги	95 435 лв.
			2. общ брой услуги в общината	18 433 бр.
	Всичко преки разходи	35,58 лв.		
II. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ-чл. 2, ал. 2 от Методика за определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл. 7а на Закона за ограничаване на административното регулиране и административен контрол върху стопанската дейност и разходването им				

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



№	Вид на разхода	лв. / бр.	Коментар	
1	чл. 2, ал. 2, т. 1 - Разходи за обучение и повишаване на квалификацията на служителите	1,13 лв.	1. разходи за обучения и квалификация	1 000 лв.
			2. брой услуги в отдел „ОТ“	888 бр.
2	чл. 2, ал. 2, т. 2 - непроменливи разходи за външни услуги	0,73 лв.	1. поддръжка софтуер	650 лв.
			2. брой услуги в отдел „ОТ“	888 бр.
3	чл. 2, ал. 2, т. 3 - Режийни разходи (разходи за стопански нужди)	1,72 лв.	1.Общ брой услуги в общината	18 433 бр.
			2. щатни бройки, извършващи услугата	12 бр.
			3. общо брой на служителите в общинска администрация	245 бр.
			4. разходи за стопански нужди	646 003 лв.
4	чл.2, ал.2, т.4 - Други непреки разходи	0,71 лв.	1. разходи за офис оборудване	3 545 лв.
			2. щатни бройки, извършващи услугата	12 бр.
			3. общо брой на служителите в общинска администрация	245 бр.
	Всичко непреки разходи	4,28 лв.		

1.	Преки разходи	35,58 лв.
2.	Непреки разходи	4,28 лв.
	Всичко разходи	39,87 лв.

Такса по чл. 2 от МОРРТ	40 лв.
Такса по чл. 6 от МОРРТ съкратени срокове	100 лв.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg



Тема 5: Разходни политики. Инвестиции. Слабости и добри практики

Цели на обучението: Целта на Тема 5 е участниците в обучението следва да се запознаят с основните разходни политики; практическият подход към съставяне, изпълнение и отчитане на инвестиционната програма.

Описание на съдържанието: Обръща се внимание на разходните политики, както следва:

Структура на общинския бюджет;

Групиране на разходите по видове функции, групи, дейности, елементи. Подходи за планиране;

Разходни политики;

Инвестиции;

Слабости и добри практики – дискусия.

Методи на обучение: Презентация, дискусия, ролева игра структурирана дискусия.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Познаване на основните изисквания, общата рамка и картина за начина на групиране на разходите; подходите за планирането им; разделението на дейностите; ограничителните условия на ЗПФ и ПМС за изпълнение на държавния бюджет на Република България; начините на организация на изпълнението на бюджета; начин на планиране, изпълнение, контрол и отчитане на инвестиционната програма.

Очаквани резултати: Възможност за прилагане на наученото в пряката дейност на експертите. Всеки участник да намери своето място в процеса на ефективното финансово управление.

Продължителност: 1 час и 30 минути. Обучителят под формата на презентация (45 минути) представя темата, като дава възможност за задаване на въпроси. Дискусия (споделяне на добри практики и слабости по отношение разходни политики и инвестициите от участниците в обучението); ролева игра (45 мин.).

Структура на общинския бюджет.

Слайд 2: При разглежда структурата на общинския бюджет, следва да се обърне внимание на нормативната база, която я регламентира - чл. 45, ал. 1 от Закона за публичните финанси.

1. приходи от местни данъци - при условия, по ред и в граници, установени със закон; такси - при условия и по ред, установени със закон; услуги и права, предоставяни от общината; разпореждане с общинска собственост; глоби и имуществени санкции; лихви и неустойки; други постъпления; помощи и дарения;

2. разходи за делегирани от държавата и за местни дейности, както и във функционален разрез съгласно единната бюджетна класификация, за персонал; издръжка; лихви; помощи и обезщетения за домакинства; текущи субсидии; капиталови разходи;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



3. бюджетни взаимоотношения с централния бюджет и с други бюджети и сметки за средства от Европейския съюз;
4. бюджетно салдо;
5. финансиране.

Слайд 3 продължава с представяне ~~Структурата на общинския бюджет, като вече се акцентира върху~~ условията и реда за планиране на разходите, които са определени с чл. 84, ал. 1 и общинските наредби по чл. 82, ал. 1 от ЗПФ.

Заостря се вниманието на обучаемите, че при разработването на разходната част на бюджета следва да се има предвид актуалната нормативна рамка – одобрената от МС средносрочна програма, която представлява и мотиви към ЗДБРБ за съответната година; приетите основни бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините, съгласно ЗДБРБ за съответната година; постановлението за изпълнение на държавния бюджет за съответната година; приетите стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели, определени с РМС; одобрената бюджетна прогноза; указанията на МФ за изпълнението на бюджетната процедура; други действащи нормативни актове.

На **Слайд 4 и 5** е представено **Групирането на разходите по видове функции, групи, дейности, елементи. Подходи за планиране.**

~~Освен групиране на разходите по разпоредители с бюджет – напр. един разпоредител отговаря за предоставянето на услуги, отчитани в различни дейности по ЕБК, Обучителят разяснява на аудиторията, че разходите по бюджетите на разпоредителите с бюджет се~~ класифицират по показатели въз основа на икономически и функционален признак.

Припомня им, че при разработване на разходната част на бюджета следва да се направи групиране на разходите - по видове функции, групи, дейности, елементи, описани в Единната бюджетна класификация.

Икономически признак са видовете разходи по параграфи, а функционален са бюджетните функции.

Отразяването на разходите по функции се съобразява с указанията на МФ и препоръките на Сметна палата. Сметната палата прави обобщение на най-често допусканите сходни неправилни отчитания по отношение на: Неправилно класифициране на приходите и разходите, активите и пасивите по съответните параграфи и подпараграфи от ЕБК и сметки от СБО, основна причина за което е честата промяна в изискванията на нормативната уредба, свързана с финансово-счетоводната отчетност, включително поради недостатъчно изчерпателните указания от страна на МФ по отношение на нейното прилагане (например, определението за прилежащи към сгради и съоръжения земи, класифицирането на определени групи дълготрайни активи и др.). Неблагоприятен ефект имат и даваните от страна на МФ индивидуални допълнителни пояснения на бюджетни организации, от които често произтичат изключения от общите правила;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Отразяването на разходите по функции трябва да се съобрази със спецификата на общината – какво кадрово осигуряване е необходимо за предоставянето на публичните услуги на населението; броят на общинските детски градини и училища на територията на общината и броят на децата и учениците, които се обучават в тях; видът и броят на общинските здравни заведения; видът и броят на предоставяните социални услуги и броят на потребителите и т.н.

Анализирайки тези фактори, следва да се уточни структурата на организация за ефективно управление на дейностите на общината в различните направления по функционален признак. Това е организирано чрез: помощни звена към общинската администрация; второстепенни разпоредители с бюджет за управление на конкретна дейност (напр. функция „Здравеопазване“); общински предприятия (напр. ОП за предоставяне на услуги по сметосъбиране и сметоизвозване); дружества по Търговския закон (напр. за стопанисване общински гори или земи); предоставяне на външен изпълнител с договор да изпълнява конкретен вид услуга (напр. социалните услуги, строителство, обществен транспорт и др.).

При планиране на разходите участие следва да имат и заинтересованите страни. Те имат право да правят предложения по въпроси от местно значение, компетентността за чието решаване по целесъобразност е предоставена на съответния общински съвет или кмет. В съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация гражданите могат да присъстват на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии. Гражданите и юридическите лица могат да внасят писмени предложения и становища в комисии на общинския съвет. Важно е да се проведе обществено обсъждане на проекта на бюджет в кметствата – свързано е основно с развитието на кметството. При подготовката на разходната част на бюджета са важни мненията на всички **заинтересовани страни** - всички жители на населеното място, както и ръководители на фирми, инвеститори, училищни, читалищни и църковни настоятелства, доставчици на услуги и др.

При планиране на разходната част на бюджета следва да се извърши разделение на дейностите – разходи за делегирани от държавата дейности, разходи за местни дейности и разходи за дофинансиране.

"Делегирани от държавата дейности" са дейностите по предоставяне на държавни публични услуги, до които населението следва да има осигурен равностоен достъп в съответствие с действащото законодателство и които се финансират изцяло или частично от държавния бюджет чрез бюджетите на общините.

"Местни дейности" са дейностите по предоставяне на публични и други услуги, които общините предоставят въз основа на закон и/или решение на общинския съвет и които не се финансират като делегирани от държавата дейности.

Дофинансирането е разход за делегирана от държавата дейност, средствата за която не достигат от средствата за ДДД и се финансират по решение на общинския съвет със средства от местни приходи.

Разделението на дейностите се извършва на основание чл. 71, ал. 1 от ЗПФ с Решение на МС за приемане на основни и допълващи стандарти за делегираните от държавата

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



дейности с натурални и стойностни показатели на база разделение на общини по групи. Приемат се нормативи за изпълнението на годишни програми. Информацията за разпределението се взема от ресорните министерства.

Годишните разходни политики на общината са част от дългосрочната бюджетна програма и е съвкупност от дейности, за които е отговорна конкретната община, и по която се разходват ресурси от бюджета за реализиране на конкретна цел на политиката.

Понятието **Разходни политики** в бюджета включва обсъждане на разходните отговорности на централно и местно ниво, вкл. сравнение между функционалното разпределение на разходите на национално и местно ниво.

На **Слайд 6** е представено разпределението на разходите на национално ниво по КФП за 2020 г. по функции, като суми, дял в общо разходи по КФП и като дял в БВП. Насърчава се дискусия за обсъждане на приликите и разликите между структурата на разпределение на разходите по функции в общините и на национално ниво.

Целта е обучаемите да се ориентират за различната структура на разходите във функционален разрез на национално и на местно ниво. Възможно е провеждане на кратко обсъждане дали относителните тегла на разходите по общинския бюджет съвпадат с тези, които се отчитат с Консолидираната фискална програма – общо за страната.

На **Слайд 7** е представено мястото на общинските разходи като дял в разходите по КФП отново за ориентация на обучаемите за мястото на общинските разходи в тези на публичния сектор като цяло. Представящият акцентира върху периодите с пиково увеличение например на общинските инвестиции като дял от публичните инвестиции.

На **Слайд 7–8** е представено ~~кон~~ сравнение на разходните отговорности на централното правителство и кон са отговорностите на местното управление (на общинската управа).

Въпреки отговорността на държавата за ресурсоемките сектори като МВР и отбрана и пенсии и здраве, то при общините пък се предоставят над 2/3 от публичните услуги, до които достъп има цялото население и тези услуги са видими за обществото ежедневно.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Отговорности на централното правителство и общинската управа

Централно правителство	Общинска управа
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Национална осигурителна система; ▪ Здравеопазване (НЗОК, болнична и извънболнична помощ, спешна помощ); ▪ Висше образование/университети, наука, средно и професионално образование; ▪ Национална пътна мрежа, железопътна мрежа, земеделие и гори, икономика, енергетика, околна среда; ▪ Полиция, сигурност, пожарна, съдилища, затвори, въоръжени сили; ▪ Външна политика; ▪ Социално подпомагане, пазар на труда, закрила на детето. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Жилищно строителство, БКС и опазване на околната среда; ▪ Икономически дейности и услуги – транспорт и съобщения (четвъртокласна пътна мрежа); туризъм; други дейности по икономиката; ▪ Почивно дело, култура, религиозни дейности (обредни дейности, културни институции, читалища, гробищни паркове); ▪ Здравеопазване (детски ясли и здравни кабинети за деца в общинските образователни услуги); ▪ Образование - начално, основно и средно образование и детски градини; ▪ Общи държавни служби (всички услуги по гражданска регистрация, градоустройство и т.н.); ▪ Социално осигуряване, подпомагане и грижи (Патронажни грижи, грижи за възрастните и инвалидите, социални услуги); ▪ Отбрана и сигурност; ▪ Местно планиране и регулации

Със **Слайд 8-9** лекторът представя общите изисквания към политика за разходите като елемент на финансовото управление на общината.

В бюджетния процес обикновено исканията и предложенията са насочени основно към разходната част на бюджета. Експертите имат нелеката отговорност както при съставянето, така и при изпълнението на общинския бюджет да търсят и постигат балансиран и благоприятен бюджетни решения за осигуряване на публичните услуги, поддържането и изграждането на социалната и техническа инфраструктура, съобразно потенциала на общината, възможните ресурси и обществените очаквания. За реализирането на ефективна политика по разходите в общината са необходими на първо място реалистично определени годишни цели, политики и приоритети. Те от своя страна се обвързват със средносрочните перспективи, прогнози и допускания, както и с текущото финансово състояние на общината.

На Слайд 10 са представени основните въпроси, свързани с управлението на разходите.

Базата за планиране на разходите, респективно и за тяхното наблюдение и изследване е определена с чл.84, ал.1 от ЗПФ и включва:

- фактическите нормативни предпоставки;
- резултатите от текущото изпълнение на бюджета:
 - задълженията по предявени вземания по влезли в сила съдебни решения;
 - преглед на всички поети и нереализирани ангажименти и задължения, включително ангажименти с местно значение, поети с наредби и решения на ОбС;

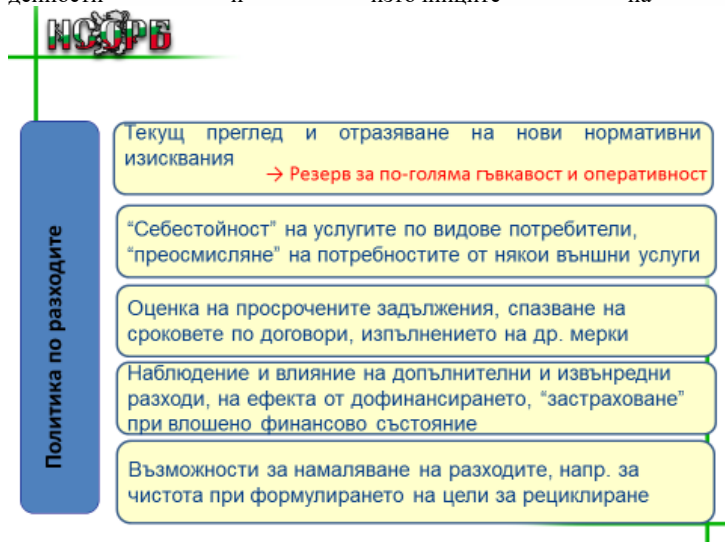
Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- задълженията по финансиране на общинския дълг;
- максималния размер на общинския дълг и на общинските гаранции към края на бюджетната година;
- задълженията по програми и проекти.
- други оценки и прогнози, при подходящо определени финансови показатели:
 - прогноза за очаквания размер на нови задължения за разходи и за поемане на ангажименти за разходи;
 - намеренията за поемане на нов общински дълг;
 - тенденциите в увеличение/намаление на ползвателите на услуги и предвидени структурни промени за оптимизация на дейностите;
 - отчитане на развитието на предоставяните услуги;
 - необходимите средства за осигуряване на ангажименти, произтичащи от приетите от ОбС стратегии, прогнози и решения;
 - необходимите средства за осигуряване на устойчивост на изпълнени проекти.

Важни изисквания при реализиране на политиката по разходите:

- Текущо да се отчитат всички настъпили нормативни промени;
- Да се извършва периодичен анализ на структурата на преходния остатък, в т.ч.: неусвоени целеви средства;
- Да следят еднократните разходи, така че те да не участват в бъдещите прогнози;
- Да се осигуряват необходимите средства за функциониране на въведени в експлоатация нови обекти и за осигуряване на устойчивост на изпълнени проекти.

Независимо от мерките и решенията за оптимизация на дейности, усилията трябва да бъдат насочени предимно към създаване на предпоставки за ефективност на разходите и ресурсно обезпечаване на дейностите при осигурено съответствие между планираните дейности и източниците на финансиране.



Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Освен по сектори, разходните политики на общините следва да оценяват и съобразно ефективността и ефикасността им.

С цел постигане на повече прозрачност и публичност е необходимо изготвянето на периодични анализи и информиране на ОбС. Периодично е подходящо и изследването на начините на възлагане на изпълнението на общинските дейности, като се прави съпоставка за ползите и недостатъците при използването на като модели като аутсорсинг, концесия, ЗОП и т.н.

Основните въпроси при формирането на съответните разходни политики се основават на отговорите на следните три въпроса,

- 1) Какво искаме да постигнем?
- 2) Какво ще направим, за да го постигнем?
- 3) Колко ще ни струва това?

Слайд 11. Планиране на разходите за персонал

Планирането на разходите за персонал се съобразява с нормативните изисквания и ограничения, както и с националните и местни политики по доходите, които са предвидени и в Средносрочната бюджетна прогноза:

- Промяната на минималната работна заплата за страната.
- Увеличението на минималния и максималния осигурителен доход.
- Повишаването на изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране .
- Разполагаемите средства, определени съгласно утвърдените стандарти за делегираните от държавата дейности.

Другите приложими нормативни актове, които се прилагат по отношение на определянето на числеността и разходите за работни заплати на персонала са както следва:

РМС за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели за съответната година:

- ОбС по предложение на кмета на общината определя числеността на персонала за делегираната от държавата дейност „Общинска администрация”, в рамките на средствата по приетите стандарти за делегираните от държавата дейности. Това правило е в съответствие с разпоредбите на чл. 21, ал. 1, т. 2 от ЗМСМА.
- Кметът на общината в рамките на средствата, определени по приетите стандарти за делегираните от държавата дейности определя числеността на персонала за съответните дейности във функциите „Образование” (с изключение на училищата, детските градини и центровете за подкрепа за личностно развитие, които прилагат система на делегирани бюджети), „Здравеопазване”, „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, „Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело” (без читалищата).

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



ПМС №67 от 2010 г. за заплатите в бюджетните организации и дейности, съответно чл. 4, чл. 5 и чл. 9:

- ОбС по предложение на кмета на общината утвърждава разходите за заплати за бюджетната година за делегираните от държавата дейности (без институциите от системата на предучилищното и училищното образование, които прилагат системата на делегираните бюджети);

- Директорите на институции от системата на предучилищното и училищното образование, прилагащи системата на делегираните бюджети, самостоятелно определят средствата за заплати съобразно утвърдените им разходи;

- ОбС по предложение на кмета на общината в съответствие със ЗМСМА утвърждава разходите за заплати за работещите в местните дейности;

- Разходите за заплати за съответния месец се извършват до утвърдения от ОбС размер за изплащане на основните заплати, на допълнителните и други трудови възнаграждения;

- Икономията на средствата за заплати може да се използва текущо или с натрупване само за изплащането на допълнителни възнаграждения за постигнати резултати в съответствие с действащата нормативна уредба и вътрешните правила за работната заплата.

Конкретните размери на индивидуалните основни месечни заплати на кметовете на общини, райони и кметства се определят от ОбС при условията на ЗМСМА (по предложение на кмета на общината, в рамките на действащата нормативна уредба и средствата за работна заплата на персонала), като размерът на определените заплати не може да надхвърля основната месечна заплата на министър.

Важно за учителите: Съгласно ПМС №240/06.12.1990 г. основните заплати на министрите са приравнени на основната работна заплата на председател на парламентарна комисия. Тези заплати са определени в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание – 135 % от основното месечно възнаграждение на народен представител, равно на три средномесечни заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общественния сектор, съобразно данни на НСИ. Основното месечно възнаграждение се преизчислява всяко тримесечие, като се взема предвид средномесечната работна заплата за последния месец от предходното тримесечие.

Общините следва да поддържат и анализират текущо информацията за базата за определяне на основната месечна заплата на кметовете на общини, райони и кметства. Данните за „Средномесечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общественния сектор“ са публично достъпни на сайта на НСИ.

Слайд 12 Планиране на издръжката

Планирането на разходи за текуща издръжка се извършва след преглед и оценка на разходите по предоставяне на услугите и преценка на възможностите за оптимизирането им, както и отражението на инфлацията върху техния размер. Оценката на разходите следва да води и до идентифицирането на конкретни решения за:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- начина на предоставяне на услугите – пряко от общината или чрез възлагане на външна организация;
- начина на организация на услугите;
- обезпечаването на новите отговорности;
- изключване на нерентабилни и отпадащи услуги;
- предвиждане на резерви за непредвидени и неотложни разходи.

Увеличението на средствата за определени услуги следва да бъде обвързано с постигането на конкретни резултати. Обезпечават се поетите и нереализирани задължения и ангажименти по изпълнение на дейностите. При оценка на стойността на услугите се разграничават условно-постоянните разходи и разходите за дейност, обвързани с броя ползватели на услугите. Намалването на условно-постоянните разходи е възможно при подходящи решения, водещи до минимизиране на разходите.

Инвестиции

На Слайд **9-113** са представени източниците на финансиране на Инвестиционната програма на общината:

- Целева субсидия за капиталови разходи;
- Приходите от продажби на активи –общинска собственост;
- Поемане на дълг за инвестиционни проекти.

Действащата нормативна рамка по отношение на капиталовите разходи изисква те да бъдат оформени като неразделна част от общинския бюджет във вид на инвестиционна програма. Обикновено в нея се посочват капиталовите обекти. Тези списъци се изготвят въз основа на общинските планове за развитие, бюджетните прогнози, други стратегически документи, на формулираните в тях приоритети и разбира се на ресурсите, с които разполагат. За повечето общини целевите субсидии са най-големия очакван ресурс. При необходимост се привлича допълнителен финансов ресурс чрез дългово финансиране и/или се кандидатства по различни програми и донори.

Разходите за инвестиции финансират главно придобиването на новосъздадени активи (имущества), рехабилитация, реконструкция и основен ремонт на съществуващи активи.

На Слайд **10-124** е представена спецификата на инвестиционната програма:

- ✓ Инструмент за управление на разходите на обществени ресурси за по-дълъг период от време;
- ✓ Възможност за активно участие на гражданите - представяне на проекти важни за местната общност;
- ✓ По-дълъг и труден процес на съставяне;
- ✓ Определяне на проекти за реализиране, които са свързани със стратегическото развитие на общината.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд **11-135** представя етапите при съставянето на инвестиционната програма:

Практически подход при съставяне на инвестиционната програма:

- ✓ Събиране на предложения от кметове на населени места, кметски наместници, ВРБ, НПО и местната общност;
- ✓ Определяне състоянието на местната инфраструктура и активи;
- ✓ Определяне на приоритети;
- ✓ Подреждане на заявките за капиталови разходи по определените съобразно местната финансова политика приоритети;
- ✓ Прогнозиране на финансовите ресурси;
- ✓ Разработване на инвестиционната програма.

Слайд **12-146** Представя работата с модул „Капиталови разходи и текущи ремонти“.

От 2021 год. капиталовите разходи на общините се отчитат чрез нов модул „Капиталови разходи и текущи ремонти“, с цел постигане подобрения в качеството на предаваната в МФ информация за капиталови разходи и за текущи ремонти.

Първоначални стъпки за работа с него:

Първа стъпка е изготвяне и предаване на планови и отчетни данни за 2020 г.

Втора стъпка е автоматично преизчисляване от системата на усвоеното към края на предходната година, чрез избиране на бутон „актуализирай всички към началото на текущата година“.

Трета стъпка е изготвяне и предаване на първоначален план за капиталови разходи за 2021 г.

Следващи стъпки са изготвяне и предаване на месечни отчети за капиталови разходи и тримесечни отчети за текущи ремонти.

Новият софтуерен продукт е достъпен на адрес: <https://isocapitals.is-bg.net>. Входът в системата става с потребителско име и парола. Потребителите на ИСО, за които е определена роля „Зареждане на капиталови разходи“, използват същото потребителско име и парола, с които до сега са достъпвали системата ИСО.

Слайд **13-157** представя примерно подреждане на проектите за капитални вложения по приоритетност:

1. Ремонти или строителство, целящи осигуряване безопасността на хората и имуществото им
2. Строителство за приключване на започнати обекти

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



3. Реконструкции или пристрояване на съществуващи съоръжения за осигуряването на по-пълното им използване
4. Нови обекти за решаване на проблема с пренаселеността или остаряването на съществуващи обекти
5. Нови обекти за посрещане на нарастналите потребности от услуги
6. Нови съоръжения, включени в инвестиционната програма
7. Нови съоръжения, свързани с осигуряването на нови услуги

Степенуването на проектите по срочност е предсавето на Слайд [14168](#):

1. Неотложни проекти-свързани със здравето, безопасността, превенция и намаляване на риска.
2. Наложителни проекти-свързани с изпълнението на държавни закони, местни наредби, одобрени по-рано споразумения.
3. Желателни проекти-те поддържат стандарта на услугите, подобряват ефективността, създават някакво икономическо преимущество или предлагат подобрена/нова услуга
4. Проекти, които могат да се отложат.

Какви са предимствата на Инвестиционната програма, е видно от Слайд [15179](#):

- ✓ Предотвратява повтарянето на проекти и оборудване;
- ✓ Осигурява рамка за координиране на проектите;
- ✓ Установява приоритетните проекти;
- ✓ Спомага за равномерното разпределяне на инвестиционните средства в цялата община;
- ✓ Позволява максимално използване на наличните обществени ресурси;
- ✓ Координира физическото и финансово планиране на проектите;
- ✓ Предоставя на гражданите и ръководството информация за краткосрочни и дългосрочни проекти и техните потенциални разходи.

На Слайд [161820](#) са представени възможностите за балансиране на бюджета за инвестиции:

- ✓ Целева субсидия за капиталови разходи;
- ✓ Приходи от продажби на ДМА;
- ✓ Поемане на дълг;
- ✓ Обща изравнителна субсидия и местни приходи, ако надвишават разходите за местни дейности.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Лекторът дава възможност на участниците в обучението да споделят по отношение разходни политики и инвестициите.

Слайд 21 до Слайд 33 - Специфики при планирането на разходите по функции

Обучителят представя, в зависимост от интересите на целевата група обучаеми съответните правила и изисквания при планирането на средствата по отделните функции – „Общи държавни служби- Общинска администрация“, „Отбрана и сигурност“, „Здравеопазване“, „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ и група „Култура“.

За системата на образованието се прилагат делегирани бюджети, които подробно са регламентирани в ЗПУО и по тази причина темата не е засегната детайлно.

Ролева игра:

По време на публично обсъждане на проекта за бюджет, са постъпили предложения от граждани за извършване на основни ремонти, както следва: три броя селски чешми (за обществено ползване) в различни населени места; телен мост, който свързва необитаема махала с централната част на населеното място; покрив на детска градина, ремонт на четири улици.

Ръководството на общината, предлага в капиталовата програма да бъдат включени приоритетно довършване на преходни обекти от предходната година (за които има вече сключени договори за изпълнение); 1 чешма за обществено ползване, тъй като в това населено място има проблем с водоснабдяването, покривът на детската градина, ремонт на две улици.

По време на заседанието на общинския съвет за приемане на бюджета, един от общинските съветници, който е от населеното място, в което се намира с моста, предлага да бъде включен ремонтът на моста в капиталовата програма за сметка на ремонта на чешмата от другото населено място.

Задача:

Участниците се разделят на две групи — представители на общинска администрация (в т.ч. кмет) и общински съвет. Кметът представя капиталовата програма по обекти.

Представителите на общинския съвет следва да коментират представената им капиталова програма, като предложат ново подреждане на обектите по приоритетност; да ги степенуват по срочност; при предложение за нов обект — да предложат източник за финансиране.

Провеждане на структурирана дискусия относно правомощията на общините при управлението на средствата за делегираните от държавата дейности и възможностите за по-ефективно планиране и разходване на средствата за тях.

1. Проблеми със децентрализираните структури на централната администрация, например взаимодействие с органите на МВР относно обезпечаването на разходите на ДПС и на районните инспектори.
2. Изброяване на законовите основания за извършване на инвестиционни разходи в сградите, ползвани от съответните бюджетни структури и/или придобиването на активи — за общинските звена и за децентрализираните държавни структури.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



3. Преговори със синдикалните организации при промяна в отраслово КТД, но липса на финансиране по съответните стандарти.
4. Споделяне на добри практики за ефективна организация и управление на съответните услуги, вкл. и на новите социални услуги.

Тема 6: Балансиране на бюджета. Как да обвържем потребностите с възможностите- поуките от практиката? Взаимодействие кмет - общински съвет - местна общност в бюджетния процес

Цели на обучението: Участниците да опреснят и структурират своите практически знания по отношение на балансирането на бюджета и взаимодействието между кмета, общинския съвет и местната общност по време на целия бюджетен процес.

Описание на съдържанието: Разглеждат се въпросите за балансирането на бюджета, обвързката на потребностите с възможностите в бюджетния процес и взаимодействието между отделните заинтересовани лица в три подтеми:

- **Подтема 6.1. Балансиране на бюджета.**
- **Подтема 6.2. Как да обвържем потребностите с възможностите – поуките от практиката.**
- **Подтема 6.3. Взаимодействие кмет - общински съвет - местна общност в бюджетния процес**

Методите на обучение: Презентация и ролева игра.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Практическо осмисляне на ролята на финансистите от общините при балансирането на бюджета и при ежедневната комуникация и взаимодействие между кмета, общинския съвет и местната общност.

Очаквани резултати от обучението: Да се повишат знанията и възможностите на всеки от участниците да участват активно при комуникацията с местната общност във всяка от фазите на бюджетния процес.

Продължителност: 90 минути, като в рамките на 45 минути се представя темата, а останалите 45 минути се предвиждат за ролева игра и обсъждане на резултатите.

Подходи при разработване на темата:

- ✓ По-подробно се представят правилата за балансиране на общинския бюджет, както при съставянето, така и при изпълнението му.
- ✓ Представят се практическите правила за обвързка на потребностите с възможностите за предоставяне на публични услуги.
- ✓ Очертават се основните общи задачи при комуникацията на общинска администрация с общински съвет и местната общност във връзка с общинския бюджет.
- ✓ Чрез задаване на въпроси и дискусия се идентифицират потребностите на обучаваните от допълнителни разяснения по темата, разглеждане на примери и представяне на добри практики.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- ✓ Ролевата игра и провеждането на обща дискусия ще им даде възможност за осмисляне, че местната общност има право да изисква създаването на условия за по-добър живот въпросът е какви правила за комуникация са установени и как гражданите са информирани за тези правила.

Обучителят представя темата. Продължителността на презентацията е 90 минути. Ролева игра и обсъждане на резултатите 45 минути.

Слайд 1: Заглавие на модула

Слайд 2: Заглавие на темата. **Подтема 6.1. Балансиране на бюджета**

В началото обучителят задава риторичния въпрос: Защо е необходимо общинския бюджет да бъде балансиран? – защото е незаконосъобразно бюджета да се съставя и изпълнява с дефицит и защото няма да ни стигнат силите за да изпълним мечтите си (образно казано)!

Какво представлява балансирането - равнение на приходната и разходната част на бюджета или отговор на следните въпроси:

- Как да вместим многообразието от потребности и очаквания в зададената отгън и приетата от общината финансова рамка? и
- Как да насочим най-ефективно и справедливо ограничените ресурси така, че да се гарантира запазване и подобряване на общинските услуги?

Обучителят пояснява, че техниката на балансиране на бюджета зависи от финансовото състояние на общината (резултати от предходната година и възможности за текущи ресурси) и от приоритетите и целите за съответната година. Местната политика има задачата да обвърже тези цели и приоритети за развитие на общината с ресурсите и очаквания ефект за гражданите. Най-трудният елемент на тази политика е постигането на баланс между приходите и разходите. Една от основните отговорности при балансиране на бюджета е да се определи минималното равнище на разходите за общинските услуги и размера на ресурсния фонд за разпределение. Това изисква общината да има принципни позиции относно политиката по балансиране на бюджета и те трябва да са съобразени със законите изисквания и местната специфика и приоритети.

Слайд 3: Принципни изисквания на етап съставяне на общинския бюджет

Обучителят акцентира, че балансирането на бюджета не е еднократен акт, това е техника, която се прилага поетапно през целия бюджетен процес – съставяне, изпълнение и актуализация.

На етап съставяне, балансирането трябва да осигури човешки и финансови ресурси за задължителните плащания и поетите ангажменти. Обучителят акцентира, че пренасочването на ресурси с цел балансиране трябва да е съобразено с: пълното покриване на разходите за определени услуги, за които се събират такси и ефективно използване на социалната инфраструктура, съобразено с местните потребности.

Технически, балансирането на бюджета означава равняване на приходите и разходите по проекта на бюджета: плана за местните приходи, трансферите и преходния остатък

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



трябва да се равнят с планираните общи разходи (текущи, инвестиционни и прехвърлени от предходната година). Тази опростена формула обаче изисква много добро познаване на същността на елементите на приходната и разходната част, както и особеностите на обвързване на определени приходи и разходи.

Разпределението на преходния остатък (когато не е с целеви характер) е един от източниците на средства, който обикновено се използва за допълване на потребностите в съответната част на бюджета. Обучителят препоръчва преходния остатък да се разпределя след анализ на произхода на средствата в остатъка и с разпределението му да се търси стимулиращ ефект за структурите, които са положили усилия за икономии или да се насочи за финансирането на конкретен разход за постигане на определена цел.

Обучителят акцентира върху спазването на следните основни принципи при балансиране на общинския бюджет на етапа на съставянето му:

- ✓ Постигане и/или поддържане на нулево или положително салдо, т.е. разликата между приходите, помощите и даренията, разходите и бюджетните взаимоотношения е нула или положителна величина. Това гарантира добро финансово състояние на общината;
- ✓ Бюджетните разходи са съобразени с годишните приоритети и нито един от тези приоритети не е пропуснат да бъде осигурен със средства за изпълнението му. В противен случай – защо е изведен за приоритет?
- ✓ Бюджетът е трайно балансиран, при условие, че оперативните разходи не превишават постоянните оперативни приходи за бюджетната година, и когато еднократните разходи се финансират изцяло от сумата на еднократните приходи и на натрупания оперативен излишък;
- ✓ Поемането на нови разходни отговорности да става само след осигуряване на нови приходоизточници или отказване от други разходи и при оценка на влиянието върху фискалните показатели (по чл. 94, ал. 3 и на условията по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ). Обучителят може да препрати към последната тема от модула, в която подробно ще бъде разгледан въпроса с фискалните показатели;
- ✓ Планирането на резерви ще осигурят на общината управлението на риска от неизпълнение на приходите или от необходимостта да правят непредвидени разходи;
- ✓ Обучителят обръща внимание, че е необходимо целевите приходи да се използват само по предназначение, защото обратното е нарушение на бюджетната дисциплина, което е наказуемо по закон и при одити на Сметна палата или АДФИ общината да бъде глобена и да върне средствата, което ще влоши финансовото състояние на общината допълнително;
- ✓ Натрупването на задължения не надхвърля нормалните платежни периоди, защото натрупването на дългосрочно просрочени задължения е показател за влошено финансово състояние на общината;
- ✓ Неизменен към дългосрочно кредитиране трябва да се пристъпва само за финансиране на дълготрайни активи, чийто полезен живот е по-голям от периода

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



за възстановяване на заема. В противен случай, първоначалния анализ е неточен и поетия дълг е неефективен;

- ✓ И не на последно място е необходимо за взетите решения (по горните въпроси) да бъде даден отговор защо са взети точно тези решения, какви са били условията за това, какъв резултат се очаква. Тази информация експертите трябва да могат да дадат първо на кмета и колегите си от другите дирекции (защото те също са част от бюджета и на всеки етап трябва да си взаимодействат с тях), след това на общинският съветници и да могат да обяснят на местната общност.

Несъобразяването с някои основни правила при балансирането на бюджета води до затруднения при текущото му изпълнение. Еднакво грешно е, ако се извършва математическо изравняване на приходната и разходната част чрез равно намаляване на всички разходи или да се увеличава с еднакъв процент размера на всички приходи – това е белег най-малкото на неразбиране на естеството на общинския бюджет не само като документ на политиката, а и като инструмент за подобряване живота на хората.

Слайд 4: Принципи изисквания на етап изпълнение на общинския бюджет

На етап изпълнение - балансирането на приходите и разходите е израз на финансовата дисциплина и законосъобразно използване на публичните ресурси.

Текущото управление на бюджета включва основно дейностите по управление на паричните потоци, организиране на отчетността, текущо наблюдение, анализиране и при необходимост коригиране на изпълнението. Кметът на общината като първостепенен распоредител с бюджет организира и ръководи изпълнението на общинския бюджет, спазвайки принципите за добро финансово управление. Той организира изпълнението на общинския бюджет чрез кметовете на населени места, кметските наместници и ръководителите на бюджетните звена. На практика той може да делегира част от своите правомощия на второстепенни распоредители с бюджет, на директори на дирекции или заместник-кметове, секретаря или други длъжности, като изборът е негово право и преценка, но не го освобождава от отговорност. Контроля-Контролът върху делегираните правомощия е инструмент, с който се гарантира изпълнението на поставените задачи и доброто финансово управление.

Текущият (дори всекидневен) анализ на изпълнението подпомага оперативното управление на бюджета. Затова, обучителят трябва да очертае ролята на финансистите за организиране на отчетността по бюджета, не само за целите на представяне на отчета пред МФ или Сметна палата (не, че това не е важно), а тя трябва да е така организирана и поддържана, че да може да подпомага отчитането на изпълнението на поставените годишни цели. Изключително важна е ролята на всеки финансист при създаването и поддържането на адекватна информационна база за формулиране на изводи и предложения за информирани и гъвкави решения, а при необходимост и за изменения на бюджета. .

Обучителят поставя акцент върху необходимостта за поддържането на адекватни Системи за финансово управление и контрол, защото това е гаранция за спазване на финансовата дисциплина, законосъобразност, целесъобразност и ефективност на взетите

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



решения и извършените разходи. Оценката на риска и изготвяне на стратегия за неговото управление е също подходящ инструмент за спазване на финансовата дисциплина.

Обучителят заостря вниманието на обучаемите върху въпроса до каква степен резултатите от дейността на общината (отчетите на бюджета), са предоставени на гражданите разбираемо и дали изобщо се предоставят за публично ползване, така, както сме задължени по закон, дали само формално не изпълняваме това задължение.

Когато анализа на изпълнението показва отклонения от планираните цели, е необходимо да бъдат направени и своевременни промени по бюджета – своевременни, т.е. не след осъществяване на проектите (условно) и разплащане на разходите, а преди това да се е случило. Те са необходими за изпълнение на основни законови ангажменти на общините.

Слайд 5: Инструменти за балансиране на бюджета

Обучителят акцентира, че на етапа на изпълнение на бюджета, при влошаване събираемостта на приходите или при необходимост от нови разходи, съществуват различни инструменти за балансирането на бюджета, а именно:

- През бюджетната година могат да бъдат разкривани, реструктурирани и закривани звена, финансираните от собствени приходи само след задълбочен анализ и след решение на ОбС;
- В рамките на бюджетната година след решение на ОбС могат да се извършват компенсирани промени между показатели на капиталовите разходи, както между отделни обекти, финансирани със средства от целевата субсидия, така и между отделни обекти, финансирани със собствени приходи или смесено финансиране. Обучителят трябва да подчертае, че тези компенсирани промени могат да се извършват само в рамките на бюджетната година;
- Не се допуска извършването на разходи, натрупването на нови задължения за разходи и/или поемането на ангажменти за разходи, както и започването на програми или проекти, които не са предвидени в годишния бюджет на общината;
- Временно свободните средства по бюджета на общината могат да се ползват за текущо финансиране на одобрените по бюджета разходи и други плащания, при условие, че не се нарушава своевременното финансиране на делегираните от държавата дейности в определените им размери. Обучителят акцентира върху законовия ангажмент, че в края на годината предназначението на тези средства не трябва да се променя;
- При нарушение на финансовата дисциплина, кметът на общината може да спира или да ограничава финансирането на бюджетни организации, звена и субсидирани дейности по бюджета на общината до преустановяване на нарушението. Обучителят следва да обърне внимание, че това ограничаване не може да води до преустановяване дейността на засегнатата бюджетна организация, звено или субсидирана дейност или до неизпълнение на произтичащи от нормативен акт или от международен договор задължения.

Слайд 6: Балансиране на делегираните от държавата дейности и местните дейности

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Различните приходоизточници за двете групи разходни отговорности предполага отделно балансиране за делегираните от държавата дейности и местните дейности, а окончателното балансиране е съобразено и с размера на разходите за дофинансиране на делегираните дейности.

Вариантите при **балансиране на делегираните от държавата дейности** може условно да се групират както следва:

- средствата по стандарти да са достатъчни или дори да надвишават достигнатото ниво на текущите разходи за дейностите и няма просрочени разходи. В този случай решенията, които следва да се вземат по-скоро се отнасят до това дали и какъв да бъде размера на резерва за непредвидени и неотложни разходи. Съгласно чл. 95 от ЗПФ той е в размер до 10 на сто от общия размер на разходите по бюджета на общината, като се отчита специфичното изискване за системата на образованието по чл. 282 от ЗПУО – резервът за нерегулярни разходи да бъде определен с формулата и да е в размер до 3 на сто от средствата за съответната дейност. Подходящо е да се определят и по-високи изисквания за качеството на тези т.нар. „ресурсно осигурени“ делегирани дейности и/или да се разшири обхватът им.

Със ЗДБРБ за 2017 г., освен възможността с наличните преходни остатъци от икономии в делегираните от държавата дейности да се финансират същите дейности, вкл. и инвестиционни разходи, се определиха по-гъвкави условия за управление на преходните остатъци във функциите „Здравеопазване“ и „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“. Общините, които са оптимизирали разходите си и са реализирали икономии в края на годината като преходен остатък в здравните и социални услуги ще могат да насочват „спестените“ ресурси през следващите години към други дейности с недостиг в рамките на съответната функция, вкл. за инвестиционни разходи.

- Средствата по стандартите не покриват текущите разходи в делегираните от държавата дейности – има просрочени задължения. Не се препоръчват решения на база общ извод, че стандарта е недостатъчен, без да се разработят и предложат варианти за реструктуриране на мрежата при отчитане спецификата на услугата. Всяка община оценява потребностите си от средства за организиране на дейностите спрямо определените по стандартите ресурси и може да приложи подход, който осигурява законовите задължения в съответствие с местната специфика. Погрешен е подходът да се дофинансира недостига на средства като абсолютна разлика между достигнатото ниво на разходи и определените за текущата година по стандартите. Пренасочването на местни приходи следва да се обвързва с ясни ангажименти за повишаване качеството на услугите и реализиране на дейности свързани с оптимизация на мрежата – преди всичко по отношение на финансово неефективните дейности. Дофинансирането на тези дейности от преходния остатък или за сметка на други местни приходи е временно решение. Общината следва да анализира причините за недостига и да предприеме оптимизиране на цялостната организация на услугата с разчети за реално намаляване на разходите, без това да ограничи или влоши самата услуга, или да предвиди приходоизточник, с който да осигури дългосрочно средства за дофинансиране. Такива непопулярни мерки задължително се подлагат на обсъждане с участието на заинтересованите страни, представят се и при публичното обсъждане.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



По преценка на местната власт, като дофинансиране могат да се предвидят и допълнителни ресурси от собствените приходи и/или от нецелеви преходни остатъци в местните дейности. Важно е да бъде определено за кои разходи и за какъв тип разширяване на услугите, в зависимост от специфичните потребности, се предоставят допълнителни средства, над разчетените по стандарти. Всяка община следва да оцени дали това дофинансиране с местни приходи да бъде предоставено по бюджета на съответния разпоредител или да бъде организирано и отчетено като местна политика, с фокус върху съответните делегирани дейности. Преценката за това се прави на базата на вида на разхода и структурата и организацията на услугите на ниво община. Например, ако общината има общинска полиция и тя осигурява допълнителна охрана на съответните делегирани от държавата дейности няма пречка разходите за нея да се планират и отчитат по друга бюджетна функция, но е важно данъкоплатците да са наясно колко им струва тази допълнителна охрана на отделните услуги, какъв е ефекта от тази мярка и т.н.

Балансиране на местните дейности – източниците за балансиране на разходите са: местните данъчни и неданъчни приходи, изравнителната субсидия, част или целия преходен остатък.

При балансиране на текущите разходи за местните дейности най-общо има следните варианти:

- планираните разходи да са по-малко от обема на собствените приходи – наличност на остатъчни ресурси. При този благоприятен и желан, но не често срещан вариант, общината има възможност за поемане на допълнителни отговорности преди всичко в местните дейности, предвид характера на приходоизточниците. При доказана неотложна необходимост може да се дофинансират и делегираните от държавата дейности, но следва да се предвиди ред за отчитането на резултатите. Насочването на остатъка следва да се прецени според местните потребности: за нови и по-качествени местни услуги, за поевтиняване на предоставените услуги, за нестандартни решения с цел повишаване стандарта на живот в общината. Местната общност трябва да се информира по подходящ начин и да подкрепи инициативите, за да се увери в ефективното разходване на средствата – може да се предложи намаляване размера на таксите, увеличаване на облекченията за определени рискови групи, подобряване достъпа до услугите – изнасяне на обслужването по населени места и др.

- разходите и приходите са приблизително изравнени – достатъчност на общинските ресурси за осигуряване на обхвата и нивото на местните услуги в рамките на потребностите и ресурсните възможности. Този вариант не изключва преразглеждане и преподреждане на годишните приоритети в частта на местните дейности, като анализът може да доведе до по-целесъобразно и по-ефективно разпределение на средствата.

- обемът на разходите надвишава очакваните местни приходи – недостиг, който изисква обективна оценка на планираните приходи и разходи. Общината може да предложи различни механизми за покриване на недостига, но те трябва да се базират на реалната оценка за промените в приходната и разходната част.

По отношение на приходите може да се предложи увеличаване на размера на местните данъци (като се отчете, че срокът за промяна на ставките за следващата година изтича на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



31.12), да се преразгледат размерите на таксите и цените на услуги и да се съобразят с достигнатата себестойност, да се намалят или изцяло да се отменят приетите облекчения, приемане на конкретни мерки за ръст в събираемостта, анализ на вземанията и др., но без да се планира „кух обем” в приходната част.

По отношение на разходите, може да се предложат решения за отлагане или разсрочване на някои плащания, да се изключат разходите за определена услуга, да се реструктурират някои дейности и др., но без равномерно намаление на целия план за разходите. Тези действия трябва да се предприемат след оценка на влиянието върху фискалните показатели и по специално за поети задължения и ангажименти. Общините с подобни характеристики следва да активизират работата си за търсене и прилагане на повече форми на съфинансиране на част от разходите чрез публично-частни партньорства, чрез инвестиции в местния капацитет за привличане на средства по проекти и ползване на дългови инструменти.

В процеса на обсъждане на проекта за бюджет трябва да се отдели специално внимание на приложния подход за балансиране на бюджета. Мерките за ограничаване или отлагане на някои разходи, разпределението на преходния остатък, политиката по местните приходи и привличане на допълнителни средства са въпросите, по които трябва да има дискусия и позиция на заинтересованите страни.

Нарастващите разходи могат да се компенсират чрез някои от следните действия:

- актуализиране на процедурите за вътрешен и превантивен контрол чрез системите за финансово управление и контрол, с цел повишаване ефективността на управление на бюджетните средства. Особено внимание следва да се отдели на контролирането и управлението на риска;
- активиране на мерките за повишаване на събираемостта на местните приходи с цел последваща актуализация на бюджета;
- разширяване на отговорността по изпълнение на общинските приходи и разходи чрез делегиране на правомощия на по-ниски нива;
- търсене на обществена подкрепа за разрешаване на проблемите с балансирането на бюджета.

За балансиране на **капиталовия бюджет** се използват приходите от продажби на нефинансови активи и приватизация, целева субсидия за капиталови разходи, обща изравнителна субсидия и други местни приходи, ако надвишават разходите за местни дейности. Често големи инвестиционни проекти, които водят до съществено подобряване на качеството на живот на гражданите не могат да бъдат финансирани от бюджета на общината за една година. В този случай е добре да се предвиди многогодишно изпълнение – етапи в изпълнението на проекта или от Оперативните програми и финансови инструменти. Когато и оперативните програми не допускат изпълнението на определен проект, другият източник за финансирането му е поемането на дълг.

В заключение на подтемата, обучителят обобщава, че балансирането на бюджета не е механично изравняване на приходната и разходната част, а създаване на условия за добро финансово управление и постигане на заложените цели.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 7: Подтема 6.2. Как да обвържем потребностите с възможностите – поуките от практиката

Който не знае къде отива – ще върви дълго!

Обучителят представя подтемата с акцент върху факта, че всичко може да бъде направено, всяка мечта може да бъде изпълнена и всяко предложение удовлетворено!

По време на публичните обсъждания и срещите с гражданите и бизнеса, неминуемо постъпват предложения за подобряване на средата за живеене и бизнес, за създаване на нови услуги или подобряване на качеството на съществуващи, за изграждане на нова инфраструктура и др. В по-голямата си част тези предложения представляват нови обекти за включване в поименните списъци за капиталови разходи или текущи ремонти – най-често на общински пътища и улична мрежа, особено в малките населени места.

Обучителят напомня, че планирането на разходите за инвестиции трябва да бъде съобразено и да изпълнява годишните цели и приоритети, наличието на неразплатени инвестиционни разходи и преходни обекти. Още на първоначалния етап на съставяна на списъка с капиталови разходи за съответната година е направена оценка на състоянието на капиталовите активи, анализ на необходимостта от определени инвестиции в инфраструктура и уточняване на приходоизточниците по бюджета за инвестиционни разходи. В тази връзка, при преценката на постъпилите предложения е необходимо да се определи тяхната стойност, ефекта от осъществяване на инвестициите и ефективността на вложените средства, т.е. да се оценят потребностите от средства. Обикновено потребностите са повече от възможностите и балансирането им е труден процес. Той преминава през преглед на поименни списъци на обекти за строителство и основен ремонт, за придобиване на материални и нематериални дълготрайни активи и за проучвателни и проектни работи. Когато сме наясно с целите и приоритетите си можем да го постигнем. Ако е поискано да се придобият дълготрайни материални активи и да изграждаме социална и техническа инфраструктура е необходимо да се оцени потребността от тях – доколко те ще бъдат полезни за гражданите, какъв ще бъде ефекта от изграждането на определена инфраструктура за подобряване на живота и благосъстоянието на гражданите, какъв ще бъде броят на „облагодетелстваните“ граждани, т.е. оценка на ефективността за влагането на определен ресурс за осъществяване на предложени проект.

На следващия етап при анализа на възможностите трябва да се търсят вътрешни резерви и да бъдат оценени:

Състоянието на общинските услуги, ефективността на вложените в тях ресурси – какво е търсенето им, дали определената цена (при услугите с такса/цена) е адекватна на разходите по предоставянето на услугата или на пазарните условия, може ли да се реструктурира и до какво ще доведе това, освен намаляване на разходите, има ли наистина потребност от тази услуга, или я предоставяме само заради самото предоставяне.

Тъй като ресурсите са ограничени, а потребностите не - при приоритизиране на предложенията е добре да се дава предимство на тези, които имат по-висока социална значимост, ефективност и водят до по-съществен ефект върху живота на хората.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Многогодишното планиране е подходящ инструмент за удовлетворяване на потребностите от осъществяване на големи проекти, финансирани от общинския бюджет, най-вече чрез етапност на разходите за осъществяването им – първа година се разработва техническия проект, следващата – провежда се обществена поръчка и започва строителство (съответно се предоставя аванс) и на третата, четвъртата година се правят етапни плащания и окончателно плащане по осъществяването на строителството и авторския и строителен надзор.

Тъй като най-често в бюджета няма достатъчно ресурси дори и за многогодишно изпълнение на големи проекти, други източници за тяхното осъществяване са кредити (както вече говорихме в тема 4 за привлечените средства) и европейските средства.

Слайд 8: Поуките от практиката

Обучителят акцентира, че на етап на изпълнение на бюджета често възникват проблеми от негърещни–противоречиви местни политики и практики, от които можем да си извлечем поуки и да се опитаме да не ги повтаряме като:

- Всяка година имаме различни, нови цели и приоритети, защото животът се променя всяка година, още повече вземете предвид последните 1 – 2 години – те по нищо не си приличат – животът ни беше различен от досегашното статукво. Това доведе до нови предизвикателства – нови цели, приоритети, нов начин на живот. Затова и бюджетните решения (защото те са функция на живота) не трябва да повтарят безусловно тези от предходната година, а да са съобразени с новите цели, приоритети, предизвикателства и тенденции;
- Трябва да се правят съвременни структурни промени и неефективните услуги да се реструктурират или закриват, само след анализ за необходимостта, представяне пред местната общност и решение на общинския съвет;
- Да спрем да поемаме нови задължения и ангажменти за разходи без да са ясни източниците на тяхното финансиране;
- Да се прави адекватна промяна в стойностните показатели при промяна на натуралните показатели;
- Инвестиционна програма трябва да бъде обезпечена с реалистични приходи от продажба на собственост или приватизация. Това е гаранция за нейното изпълнение;
- Необходимо е да се отчита ефекта от взети решения на ОбС, които водят до намаляване на приходи – привилегии и облекчения при плащането на услуги, или създаването на услуги с неосигурен приходоизточник.

Слайд 9: Подтема 6.3. Взаимодействие кмет - общински съвет - местна общност в бюджетния процес

Първото, което трябва да осъзнаят кметът и общинските съветници след изборите е, че изборите вече са приключили! Отношенията от междуличностни се превръщат в институционални – отношения между Иван Петров и Петър Иванов се превръщат в отношения кмет – общински съветник, при които всеки дължи уважение на другия и

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



както и ние – служителите на общинска администрация, в частност финансистите, не трябва да забравяме, че:

Общинските съветници са представители на гражданите, които са избрали кмета и са му дали власт.

Кметът не трябва да го забравя и трябва да се съобразява с това.

Но и общинските съветници не бива да забравят, че също са избрани от гражданите и представляват тях, а не себе си или партийните си ръководства.

Всички трябва да са наясно с функциите, правата и задълженията си. Обучителят акцентира, че правата и задълженията на кмета на общината и на общинския съвет са регламентирани в 8 кодекса, над 151 закона и над 500 подзаконови нормативни акта, включително и правата и задълженията им в бюджетния процес.

Затова е необходимо те да ги научат и разбират, като освен, че трябва да гарантират изпълнението им в общинските нормативни документи е необходимо да ги спазват и прилагат. Обучителят акцентира, че същото важи и за общинската администрация, която е първия помощник и съветник на кмета и основния изпълнител на решенията на общинския съвет и на кмета. Доброто познаване на основните права и задължения на всички участници – кмет и администрация, общински съветници и местната общност, особено в отделните фази на бюджетния цикъл е гаранция, че общината ще има добре разработен, балансиран, отговарящ на изискванията на законите и обединяващ очакванията на гражданите и бизнеса, изпълним и прозрачен бюджет, който гарантира добро финансово управление на общината в полза на местната общност. [Информирането и представянето на достъпна информация и на двете страни е в основата на преодоляването на установяваните на много места противоборства в бюджетния процес.](#)

Слайд 10: Взаимодействия в бюджетния процес

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



С помощта на този слайд учителят трябва да представи как отделните страни в бюджетния процес си взаимодействат в отделните етапи на бюджетния цикъл.

Слайд 11: Кога и как местната власт задължително публикува информация?

До колко успешни ще са общинските политики до голяма степен зависи от това, доколко ясно и разбираемо за местната общност кмета/администрацията (финансистите) ще представят пред местната общност намеренията и мотивите си и доколко те ще бъдат разбрани, за да бъдат приети. В тази връзка е добре да се замислим, най-вече върху начина, по който администрацията (финансистите) „говорим“ на местната общност. Един от начините е чрез публикуване на задължителна информация на сайта на общината.

Обучителят пояснява, че част от изброени задължения за предварително публикуване на информация имат, макар и косвено отражения върху общинския бюджет. От гледна точка на спазването на установената процедура по ЗПФ е важно 7 дни преди публичното обсъждане на бюджета за следващата година да се публикува покана и информация за бюджета. Аналогично; покана и информация се публикуват и за отчета и за тригодишната прогноза.

По отношение на информацията, която задължително подлежи на публикуване, сред повечето експерти от администрацията битова нагласата да се дава неразбираема за гражданите и общинските съветници таблична и обемна информация, при четенето на която обикновения потребител не би могъл да се ориентира за ползите за него, неговия квартал или общност. Обучителят трябва да препоръча на обучаемите да създадат алтернативни канали и нагледно представяне на информацията, по разбираем и достъпен начин за повече потребители. Когато говорим или пишем за неспециалисти, за нас е

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



голямо предизвикателство за обясним с малко думи и няколко таблици и/или графики (при това направени простичко, с по-малко колони и редове с цифри), в пълнота всичко, планирано в общинския бюджет, но труда си заслужава когато всеки гражданин, всяко НПО, всеки бизнес разбере как са защитени неговите интереси с финансовия план на общината. Обучителят може да проведе кратка дискусия с обучаемите със следните въпроси: Доколко информацията, която публикуваме е ясна за хората, които биха я прочели? Достатъчно ясна и „прозрачна“ ли е информацията ни? Как се отчитаме на местната общност? Целта на тази малка дискусия е обучаемите колеги финансисти да се замислят наистина върху начина, по който представят задължителната финансова информация на сайта на общината.

Слайд 12: Как да обясним на местната общност непопулярните промени?

Кратката дискусия от предния слайд може да послужи на учителя за преход към тази част, в която целта е участниците да разширят своите (а някои и да придобият) знания и техники за по-добро взаимодействие с общинските съветници и местната общност. Обучителят пресъздавайки информацията от слайда е необходимо да използва език и примери от своята практика, такива, че участниците да осъзнаят и своята роля в подобряване на начина на комуникация с общинския съвет и местната общност. Информацията се представя като отговори на въпросите:

Каква е степента на прозрачност в общината? Имаме ли традиции в това да представяме на гражданите не само добрите резултати – проекти, училищни сгради и градинки, а и недобре изпълнените ни задачи – напр. финансов недостиг. Дали може да се изведат конкретни причини за финансовия недостиг – можем ли да обясним защо ни намаляват приходите, или защо определен обект се оказва, че ще струва с 50-60% повече от първоначално планираните средства и др.

Необходимо е много добро познаване на ~~местната~~ местната общност – граждани, бизнес и НПО, за да се оцени каква е поносимостта им към реформи и доколко биха приели ако се предложат варианти за подобряване качеството и разширяване обхвата на услугите, но с известен ръст на местните данъци, или таксите за предоставяне на съответните услуги. Склонна ли е местната общност да приеме „шоково“ покачване на местните данъци и такси в периода по време или веднага след пандемията?

Както споменахме вече, необходимо е разбираемо и коректно да се представят данните, например: увеличението в % може да е “стряскащо” – 15-20%, спрямо абсолютната стойност например на 1 данъчно задължено лице/имот може да представлява 1 максимум 2 кутии цигари, например. Обучителят може да използва и други сравнения и примери.

Може ли ясно да се идентифицира и определи на дела на “засегнатите” от промените лица? Отговора-Отговорът на този въпрос ще ни даде информация за т.нар. целева група, към която може да се подходи в зависимост от нейните характеристики, напр.: за родителите грижа за децата е приоритет и ако успеем да ги убедим, че с повишаване таксата за детски заведения ще гарантираме по-добри условия за децата, идеята ще бъде приета добре и т.н.

Когато се предлагат рестриктивни мерки, предвиждат ли се паралелно въвеждане на административни облекчения?

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Планира ли се, как и кога да се направи последващо отчитане на ефекта и подобрените условия за гражданите в резултат на прилагането на предлаганите нови мерки?

Слайд 13: Кога и как местната власт провежда публични обсъждания?

Общините имат ангажимент за задължително провеждане на публични обсъждания, голяма част, от които са представени на слайда. При представяне на слайда се акцентира предимно върху обсъжданията, свързани с общинския бюджет – преди приемането на общинския бюджет, отчета, средносрочната прогноза и преди поемането на дългосрочен дълг.

Обучителят представя с какво да се съобразим при провеждане на публични обсъждания:

- на първо място - гражданите не познават в детайлни нашата работа и нормативните ограничения, затова информацията която представяме следва да бъде разбираема за тях. Замислете се защо на хората не им е интересно да идват на нашите публични обсъждания и когато си отговорите – се опитайте да им стане интересно!

- на следващо място – за обсъждането се съставя протокол, който е неразделна част от общинския бюджет. Имайки предвид очакванията за подобряване на инфраструктурата и ограниченията на местните бюджети, почти е невъзможно да се отговори на всички предложения, направени по време на публичното обсъждане. Въпреки това, уважете участниците в обсъждане като ги поканите на следващи срещи за доуточняване на тяхното предложение, а още по-добре при реализирането му. Когато става въпрос за проект с голяма стойност, той може да бъде включен в обсъждания бюджет като подготвителна фаза – изготвяне на технически проект, а в следващите две години да бъде осъществено строителството и въвеждането в експлоатация. По този начин можем да удовлетворим исканията на голяма група хора за подобряване на живота им.

- не на последно място – публичното обсъждане е още една възможност за вас да представите приоритетите си за следващата година и начините, по които ще ги реализирате. Много често гражданите участват в подобни дискусии по социални причини, защото искат да бъдат изслушани или защото искат да се уверят във вашите способности – дайте им тази възможност като уважите всяко изказване с вежлив и адекватен отговор.

Слайд 14: Какви са ползите от публичното обсъждане?

Когато един процес е отворен към общността, тогава възникват идеи и предложения, които биха довели до качествени подобрения. С други думи, при наличието на прозрачна система, общността придобива по-ясна представа за трудностите, с които се сблъскват кметовете, администрациите и общинските съвети при разработването на бюджета (от къде, колко и за какво, колко и как се харчат парите на данъкоплатците). Факторът на доверие между гражданите и техните общински лидери ще се увеличи, когато гражданите разберат, че местната власт и служителите всъщност не се опитват да скрият нищо от тях, че във всекидневната си работа всеки от нас се стреми да даде своя дял за подобряване на качеството на живот на жителите и гостите на общината ни.

В тази връзка е добре обучителят да акцентира върху начина, по който в общините се архивира и използва документалната следа – предложения на гражданите, подписки, протоколи от срещи и др.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Ползите от провеждане на публични обсъждания могат да се определят като: предоставената предварителна информация създава предпоставки и възможности за задаване на писмени въпроси и предложения. Не бива да пренебрегваме възможността да получим по имейл или на определена платформа писмени предложения, още повече в периода на затваряне във връзка с пандемията.

Не трябва да се забравя, че същинското управление на местните финанси започва с приемането на общинския бюджет от ОбС и на всеки етап, с всеки внесен в ОбС отчет (не само годишен), всяко предложение за вътрешни компенсиращи промени се представя публично, чрез сайтовете на общините, чрез разглеждане от комисииите и на заседания на ОбС, които се отразяват медийно и др. Своевременното изготвяне и предоставяне в ОбС на информация за изпълнението на бюджета и сметките за средствата от ЕС и публикуването ѝ на интернет-страницата на общината дава допълнителни гаранции за прозрачност, така гражданите имат възможност да се запознаят с отчета. Добре е да се осигурят повече възможности за участие на гражданите – освен публичното обсъждане, вкл. и участие в самото заседание за приемане на отчета. Много е важно администрацията (финансистите) да работи в синхрон с ОбС, така че публичното обсъждане на отчета да не се превръща във формално изпълнение на закона и да се „имитира прозрачност“.

На всеки етап от бюджетния процес е необходимо да се оценява адекватността на общинските наредби, така че да се осигурят гаранции за по-ефективна и прозрачна работа на кмета на общината, ОбС и администрацията. Много е важно да се спазват изискванията на Закона за нормативни актове за публикуване на проектите на нормативни актове за обществена консултация, защото това предотвратява протестите на прокуратурата и гражданските иски срещу наредбите ни.

Съгласно чл.137 от ЗПФ кметът на общината осъществява текущо наблюдение, оценка и контрол на изпълнението на бюджета и сметките за средствата от ЕС, чрез разписани процедури в СФУК и дейността на звеното от вътрешен одит. Тези процедури трябва да включват и обществени консултации и обсъждания на всички етапи от бюджетния процес.

Ролева игра

Участие в общественото обсъждане на общинския бюджет

Цел: добиване на практически опит и представяне на идеи и предложения

Начин на провеждане: Обучителят раздава на случаен принцип листчета с роли на обучаемите. Импровизираното публично обсъждане се води от участника с роля – кмет на община, който прави въстъпителното слово, съгласно указанията на листчето му и дава думата на желаещите да се изкажат други участници със съответните роли.

Кметът на общината провежда обществено обсъждане на проекта на бюджет на община „Ускорено развитие на общината през 202? година“.

В 7 дневен срок преди провеждането му е направено обявление на интернет страницата на общината и е публикувана таблична информация за основни показатели.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Роли:

1. Кмет на общината – представя основните цели заложи в бюджета – подобряване на социално-икономическите условия в общината. В представянето не пропуска да се похвали колко много неща са направени, какъв голям преходен остатък от миналата година има и как всичко в общината се развива все по-добре. Как с бюджета за 202? г. ще реализира още мащабни и важни за общината европейски проекти.

В края на дискусиата Кмета-Кметът на общината – взема отново думата, като благодари за всички предложения и обещава, че ще търси възможности за включването им в проектобюджета.

2. Общински съветник, който не е успял да спечели изборите за кмет – критикува кмета, че е нарушил закона, като не е дал подробна информация преди общественото обсъждане, как процентните ръстове на разходите са много по-ниски от ръстовете на някои приходи. Лозунг е „Всички са маскари“, само аз съм „Най-добрия“.

3. Директор на училище – Трябва да иска дофинансиране на заплатите в училищата. Исква да се хареса на останалите директори на училища, но е притеснен явно да ги защитава в присъствието на кмета на общината, защото ще му ремонтират покрива през лятото.

4. Директор „Социална услуга“ в общината – принципен, мотивиран и със самочувствие. Благодарни за поставената цел в проектобюджета, но аргументирано оспорва размера на средствата за социалните услуги като абсолютно недостатъчни. Дава примери с недостиг на средства за издръжката на потребителите на услугата – с какво се хранят, счупено обзавеждане и др.

5. Представител на синдиката на заетите в социалните услуги – изразява подкрепа на директора на „Социална услуга“, като набляга основно на искане за значително увеличаване средствата за трудови възнаграждения и на класа прослужено време на 2%.

6. Представител на синдиката на заетите в администрацията – не приема проекта на бюджет, оспорва заложените (малки) размери за работните заплати, изказва недоволство от липсата на пари за облекло за заетите по трудови правоотношения.

7. Представител на културните институции – говори за липсата на общинска политика по отношение на духовността. Споделя, че само провеждането на събори и празник на общината е абсолютно недостатъчно. Според него трябва да продължи строителството на новата опера и да се назначат като щатна численост филхармонистите – самодейци, а и да не се бърза с пенсионирането на „балерините“.

8. Представител на родителите на ученици – настоява за заделянето на средства от собствените приходи на общината за поддържане на материалната база в училищата и детските заведения, като целево се одобряват средства за обновяване и осветление на дворовете им и за физическа охрана. Също така настоява при продължаване на дистанционното обучение, общината да закупи лаптопи и да осигури интернет свързаност по домовете на учениците.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



9. Представител на РПУ - Предлага общината да заделя средства за общинска полиция, която да охранява селата и земеделските земи, тъй като те нямат достатъчно персонал. Аргументира се, че неговото предложение е в подкрепа на идеята на кмета на общината за подобряване на социалната среда и сигурността в малките населени места.

10. Кмет на кметство от политическа партия, различна от тази на кмета (ядосано): за пореден път няма заложили средства за инфраструктурата в населените места извън общинския център. Смята, че само се издигат лозунги, но селата обезлюдяват и то не без действията на кмета на общината. Критикува кмета на общината, че обсъждането е обявено само на интернет-страницата на общината, а не както се изисква в закона и в местните средства за масово осведомяване. Оспорва и липсата на каквито и да е срещи по селата. Счита, че по-този начин по-голямата част от гражданите без интернет са лишени да вземат участие в обсъждането. Освен това кметът на общината е „пропуснал“ да включи неговото предложение за увеличаване на разходите за кметството. А, и заплатата, която му е определена е недостатъчна да покрива сметките на кметството.

11. Председател на общинския съвет – предлага дискусиата да приключи като хвали проекта на бюджет и колко хубаво щяло да бъде като дойдат новите инвеститори, като се изпълнят новите проекти, какви и колко работни места ще създадат.

12. Гражданин – не е съгласен да приключат обсъжданията и критикува, че отново не са заложили средства за ремонт на градинката, до която „случайно“ и той живее.

13. Представител на бизнеса, братовчед на кмета на общината – предлага общината да съдейства за разкриването на социален дом за стари самотни хора и на обществена трапезария. Изразява готовност да помогне със средства за хранителни продукти.

14. Гражданин, ползващ социалната услуга „Домашен социален патронаж“ – иска да се подобри качеството на храната и да се осигури безплатно почистване на домовете и всекидневно медицинско обслужване.

15. Заместник-кмет - защитава проекта на бюджет и предлага да не се внасят промени. Обяснява, че трябва да се увеличат многократно приходите, за да се изпълнят всички „искания“. Обещава да се търси европейско финансиране.

16. Председател на комисията по бюджет и финанси към общинския съвет – обещава да представи пред Комисията обсъжданите въпроси и да се търсят решения.

17. Председател на сдружение на бизнеса – настоява за осигуряване на „бърза писта“ за административно и техническо обслужване на инвеститорите и за намаляване на таксите за технически услуги. Настоява за пълно освобождаване от такса за битови отпадъци за бизнесите, които по време на строгите противоепидемични мерки са били напълно затворени.

18. Стачници еколози: недоволни граждани (от други общини) влизат в залата и искат обяснение защо общината не прави нищо да защити рядък животински вид и настояват да не се изгражда новата зона с атракции, която да доведе повече туристи.

19. Шеф на ВиК – обяснява как хората сега нямат режим на водата, но как се изчерпали лимитите и как водата щяла да посъхне. Общината трябвало да иска строителство на нов язовир, да планира изграждане на нови резервоари за питейна вода, както и да вложи

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



около 50 мил.лв. за ремонт и изграждане на водопроводи и канализация в малките населени места.

20. Свободна ролева карта: Бонус изненада

(избира се роля, в зависимост от случая – по желание на участника, който я е изтеглил)

Тайна роля - Жълт вестник - Обобщава накратко новината за събитието, така че да се отчете голям тираж/популярност, като използва най-гръмкото, жълто и стряскащо заглавие.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg



Тема 7. Прозрачно, ефективно и ефикасно управление на общинския бюджет и средствата от ЕС

Цели на обучението: Участниците в обучението да се запознаят и осмислят значението и начинът на прилагане на прозрачно, ефективно и ефикасно управление на общинските бюджети и средствата от ЕС.

Описание на съдържанието: Обръща се внимание на прозрачното, ефективно и ефикасно управление на общинския бюджет, включващо:

- ✓ Основни модели за управление на публичния сектор;
- ✓ Добро управление.
- ✓ Принципи на управление на публичните финанси според ЗПФ.
- ✓ Прозрачно управление на общинския бюджет.
- ✓ Ефективно и ефикасно управление на общинския бюджет.

Методи на обучение: Презентация, решаване на казус

Компетенции, които обучаемите ще придобият: как и по какъв начин следва да се прилага прозрачно, ефективно и ефикасно управление на общинските бюджети и средствата от ЕС.

Очаквани резултати от обучението: осмислена необходимост от прилагане на прозрачно, ефективно и ефикасно управление на общинските бюджети и средствата от ЕС.

Продължителност: 1 ч. 30 мин. Обучителят под формата на презентация (1 час) представя

Слайд 2. Вместо увод

Представящият припомня основни дефиниции за финансово управление.

- Финансова политика - съвкупност от действия и мерки за постигане на определени цели и за изпълнение на конкретни задачи на общината, в съответните сектори в икономиката и т.н. Тя се разработва, за да обвърже определените цели и задачи на развитие с ресурсите и очаквания ефект за населението.
- Финансов мениджмънт (финансово управление) - ориентация към максимизиране на стойността.
- Публичен финансов мениджмънт - цели увеличаване на "печалбата" за обществото като цяло. "Печалбата" на обществото намира израз в: динамиката на увеличаването на БВП като цяло и БВП на глава от населението; намаляване издръжката на административни структури, на себестойността на публичните блага, включително оптимизиране съотношението между частни и публични блага, при възможно подобряване и на качеството им.
- Публични финанси - система за осигуряване и финансиране на публични блага и услуги, преразпределение и трансферирание на доходи и акумулиране на ресурси от бюджетните организации чрез приходи, помощи и дарения, реализация на финансови активи и поемане на дълг.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 3. Основни модели на управление в публичния сектор

В държавното управление (public management) се разграничават следните три основни модела за управление, които съответстват на водещите теоретични и политически възгледи относно ролята на съвременната държава.

- Традиционно бюрократично управление - придържане към законовата регулация. Дейността на бюрократите/чиновниците се свежда до стриктно изпълнение и спазване на законовите норми и правила. Този модел на управление е доминиращ до началото на 80-те години на XX век. Бюрократичният модел е базиран на предположението, че законовата регулация сама по себе си е условие за ефективно управление: “първо закона, след това действието”. Съвременните разбирания за управление на публичния сектор го характеризират като отчужден модел на управление, тъй като при него се пренебрегва обществото като участник във вземането на решения. Самите управленски решения се вземат от бюрократи-мениджъри и изпълняват от бюрократи-чиновници в рамките на законовата регулация.

- Новият публичен мениджмънт - фокусът е поставен върху ефективността на публичните политики. При този модел се използва и конкурентният подход с цел постигане на по-висока ефективност в дейността на публичните структури. Ето защо, този модел за управление на публичния сектор е определян като пазарно ориентиран. Този модел на управление е с по-различен фокус от предходния: конкуренцията измества законовите и бюрократичните регулации. Въвеждането на конкурентния принцип е предпоставка за ефективност на провеждането на публичните политики.

Този управленски подход е базиран на управлението на зрелите корпорации и включва в себе си елементи от корпоративната рутина: стратегическо управление, постигане на ефективност, грижа за клиента, отчетност пред акционерите и др.

- Моделът на доброто управление - нова концепция и политика през последните 15–20 години. Доброто управление съдържа в себе си всички положителни елементи от другите два модела, но включва нови параметри, които са съобразени с принципите и ценностите на демократичното общество. Дефинирането на понятието обикновено се свежда до консенсуса, постигнат от властта, гражданите и частния сектор относно управлението на публичните дела. Доброто управление е базирано на демократични ценности и общи ценности и действия, поради което поражда висока обществена отговорност и ангажираност в управлението. От една страна, то изисква професионални действия на управляващите, независимо дали те са бюрократи, привързани към закона или привързани към действието на пазара. От друга страна, доброто управление включва формулиране на ясна визия, конкретни действия и измерими резултати. Основната цел на модела е да създаде доверие на обществото в управлението на общината, което липсва при първите два модела.

Представящият провокира аудиторията да се самоопредели към кой модел спада финансовото управление в тяхната община.

Слайд 4. Общински регламенти

При прегледа на общинските Наредби по ЗПФ се установява, че те конкретно регламентират:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- управлението на бюджетните средства, на сметките за средства от ЕС и общинския дълг при спазване принципите на законосъобразност, целесъобразност, всеобхватност, ефективност, отчетност и отговорност, ефикасност и публичност.
- създаването на устойчива финансова среда с цел да се гарантират функциите на общината свързани с предоставяне на публични услуги в интерес на местната общност.

Слайд 5. Цели на общинската финансова политика

Представящия прави отново препращане към местните наредби, където е определено какво следва да осигури финансовата политика на общината.

Финансовата политика на общината представлява система от цели, принципи на управление, приоритети и правила относно местните финанси, която осигурява :

1. бюджетна рамка, гарантираща предоставяне на такова равнище на общинските услуги, което отговаря на потребностите и на възможностите на местната общност;
2. способността на общината да отговаря на промените в потребностите на местната общност по отношение на предоставените услуги;
3. поддържане на стабилно финансово състояние и спазване на принципите за управление на публичните средства и фискалните правила, определени със Закона за публичните финанси;
4. поддържане на балансирано бюджетно салдо на всеки етап от бюджетния процес.

Слайд 6. Други нормативни изисквания относно финансовото управление

Представят се останалите нормативни актове, установяващи задължение за създаването на система от правила за финансово управление и контрол.

Слайд 7. Предпоставки за развитие на публични, ефективни и ефикасни финансови политики

Системата за управление на публичните финанси има два основни аспекта:

Представящия коментира спецификите в отделните общини по отношение на

- Организационния (институционален) аспект – изследване на правомощията на органите на местна власт, на организацията на управление, администрацията и структурите, които ги подпомагат; и

- Функционалния аспект – изследване на съвкупността от дейности за осъществяване на публично, ефективно и ефикасно управление и регулирането на финансови отношения (разпоредители, звена, контрагенти, лица и т.н.).

Слайд 8. Ориентираност към резултатите

Представящия уточнява, че след идентифицирането на конкретните специфики на организацията и изпълняваните функции, за да се постигне по-добро управление на публичните средства, може да бъде приложен и моделът за ориентиране на политиката към резултатите.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Изкуството е оскъдните ресурси да се концентрират върху най-големите възможности и резултати. За да се постигне това общините могат да прилагат три добре проверени и изпробвани подхода, валидни и за бизнеса.

Първи подход. Това е моделът на “идеалното обслужване на местната общност“, който ще донесе максимум резултати за потребностите на гражданите или поне ще доведе до резултати, които в рамките на дълъг период вероятно ще бъдат най-благоприятни.

Втори подход. Опит да се максимизират възможностите чрез съсредоточаване на ресурсите върху най-атрактивните услуги, за да се получат възможно най-добрите резултати. Кой са обаче атактивните услуги за гражданите? Логично е да се смятат онези, които отговарят най-добре на основните потребности на гражданите в дадена общност. Практиката показва, че това са: чистотата, поддържането на пътищата и улиците, водоснабдяването, уличното осветление, развитие и поддържане на места за отдих, спорт и развлечения и достъпа до тях, бързо и качествено предоставяне на административни услуги.

Трети подход. Състои се в установяване на приоритетите и съсредоточаване на ресурсите върху тях. Чрез него се постига ефект, при който енергията и усилията работват за това, което дава най-добри резултати.

При всеки един от тези подходи се стига до разработване на програма за действие. Трудността за реализирането на подобни програми се състои в разпределението на ресурсите и най-вече в кадровите решения.

Слайд 9. Гаранции за правилното разходване на бюджета и евросредствата

Ключов елемент за гарантиране че бюджетът и евросредствата се изразходват правилно, са мониторингът и оценката.

Мониторингът представлява редовен преглед на разходите, постиженията и резултатите, който предоставя актуална информация относно това дали програмите/мерките/бюджета се изпълняват според предвиденото.

Оценката представлява периодично събиране и анализ на данни, в това число информацията, предоставена за мониторинга, с цел формиране на заключения относно ефективността и ефикасността на дадена програма или политика.

С помощта на информацията от мониторинга и оценката относно това кои разходи не са ефективни или ефикасни могат да бъдат направени промени в бюджета, съответно когато е приложимо и промени в реализираните проекти. Няма ограничения и текущо актуализиране на местната уредба, така че в средно и дългосрочен план тази тенденция да се преобърне. Подобна информация е необходима също така с цел отчетност: да се информират общинските съветници и местната общност, за това, което е било постигнато с бюджета, и да се демонстрира, че той е бил изразходван правилно.

От съществено значение за това е съдържанието и качеството на получаваната от мониторинга и оценката информация.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 10. Публичност и прозрачност пред гражданите

Представят се основни изисквания относно гражданското участие в международни и национални нормативни актове.

Европейската харта за местното самоуправление: – местното самоуправление като основа на демократичното устройство на обществото; – правото на гражданите да участват в управлението на обществените дела –основен демократичен принцип;

В Конституцията на Република България е записано, че „Цялата държавна власт произтича от народа. Тя се осъществява от него непосредствено и чрез органите, предвидени в Конституцията.” Основният закон регламентира правата на гражданите да избират свои представители и гарантира защитата на обществения интерес. Затова гражданите са в състояние да контролират дейността на избраниците си и да реагират при накърняване на техните права и интереси.

Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво на Съвета на Европа - присъждане на Етикет за иновации и добро управление.

Слайд 11

Обучителят разяснява, че Доброто управление на местно ниво е управление, насочено към създаване и осъществяване на ефективни публични политики във всяка област на живота. Изисква административен капацитет – отговорна, ефективна и ефикасна публична администрация, пряко обвързана със структурите на гражданското общество. Провеждането на регионални политики в страните членки на Европейския съюз, изисква все повече ангажирането на местните власти използвайки принципите на добро управление и участието на гражданското общество. Те подпомагат демокрацията и върховенството на закона в държавите членки и се отнасят до всички нива на управлението – от глобалното, през европейското, до националното, регионалното и местното. Децентрализацията в управлението може да постигне своята цел само чрез прилагането на принципите на доброто управление. По своята същност доброто управление акцентира върху ценностите на демокрацията, формирането на доверие в публичните институции, партньорството със заинтересованите страни, поставянето на гражданите във фокуса на публичните политики и административните процеси. Спецификата на доброто управление на местно ниво е породена от една страна от обстоятелството, че местните власти и местната администрация са най-близо до гражданите, от друга страна е пряко свързано със степента на политическа, нормативна, финансова и административна автономност на местните власти в съответствие с Европейската харта за местно самоуправление (2006) и националното законодателство. Съществен принос за дефиниране на доброто местно управление, за изработване на инструментариум относно неговото приложение, както и за създаването на институционални предпоставки и стимулиране на местните власти за прилагане на принципите на добро управление имат Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво на Съвета на Европа и мерките и инициативите по нейното изпълнение.

Със Слайд 12 обучителят представя Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво на Съвета на Европа. Припомня на аудиторията, че Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво е приета през октомври 2007 г. на сесия на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Конференцията на европейските министри, отговорни за местното и регионалното управление на Съвета на Европа. Акцентира, че целта ѝ е да стимулира съвместни действия от страна на държавното и местното управление за подобряване качеството на управление на всички нива, започвайки от нивото, което е най-близо до гражданите и където стабилната и ефективно функционираща демокрация е от съществено значение. Включените мерки мобилизират и стимулират действията на национално и местно ниво така, че гражданите да се възползват от доброто демократично местно управление посредством постоянно подобряване на качеството на местните публични услуги, ангажиране на населението в обществения живот и провеждането на политики, съответстващи на законно обосноваваните очаквания на хората. За целта се изисква:

- гражданите да бъдат поставени в центъра на всички демократични институции и процеси;
- общините постоянно да подобряват своето управление, в съответствие с Принципите на добро демократично управление на местно ниво;
- *централните органи да създадат и да утвърждават институционални предпоставки за подобряване на управлението на общинско ниво, основавайки се на вече съществуващите ангажименти в съответствие с Европейската харта за местно самоуправление.*

В документа се извеждат 12-те принципа на добро демократично управление на местно ниво: 1. честно провеждане на избори, представителност и гражданско участие; 2. отзивчивост; 3. ефективност и ефикасност; 4. откритост и прозрачност; 5. върховенство на закона; 6. етично поведение; 7. компетентност и капацитет; 8. иновации и отвореност към промени; 9. устойчивост и дългосрочна ориентация; 10. стабилно финансово управление; 11. човешки права, културно разнообразие и социално единство; 12. отчетност. Основен елемент от Стратегията е присъждане на Етикет за иновации и добро управление на местно ниво. Главната цел на инициативата за присъждане на Етикета е да се насърчават усилията на все повече местни власти и конкуренцията между тях, което на свой ред да доведе до политики, насочени към силно местно самоуправление в България.

На Слайд 13 се обръща внимание на прозрачното управление на общинския бюджет. Акцентира се върху задължителната информация за публикуване, кой и как информира. След като бъде приет, общинският бюджет следва в 10 дневен срок да бъде публикуван на интернет страницата на общината. Кметът представя в общинския съвет информация за изпълнението на бюджета на общината, сметките за средства от Европейския съюз, както и за останалите показатели, сделки и операции за полугодieto. Председателят на ОбС провежда обществено обсъждане на годишния отчет. Бюджетните организации публикуват утвърдените си бюджети на своята интернет страница.

Провежда се дискусия как гражданите разбират за публикуваната информация, какво ни пречи да правим разбираеми допълнителни публични материали по бюджета за обществеността, в които с „човешки“ думи са представени целите и резултатите, ефекта и ползите от бюджетните решения.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 14 представя санкциите, които се налагат при неизпълнение на задължение за публикуване на информация или на документи на интернет страницата на общината, предвидени в ЗПФ, в Закона за държавния бюджет за съответната година или в постановлението за неговото изпълнение - виновното длъжностно лице се наказва с глоба, а при повторно нарушение на нарушителя се налага глоба в двоен размер.

Слайд 15 Форми на гражданско участие

Нормативно регламентирани форми за пряко участие на гражданите са:

Референдумът е форма на пряко гласуване на гражданите на дадена държава, при което цялото население одобрява или отхвърля дадено предложение. Самото предложение – предмет на гласуването – може също да се организира от граждани – инициативен комитет. Референдумът бива два вида – местен и национален. Право на гласуване на национален и местен референдум имат гражданите на Република България с избирателни права. Финансови средства за произвеждане на национален референдум се осигуряват от държавния бюджет, а за провеждане на местен – от съответния общински бюджет;

Гражданска инициатива - по същността си националната гражданска инициатива представлява отправяне на предложение от страна на гражданите към Народното събрание или към органи на централната изпълнителна власт за решаване на въпроси от национално значение. Чрез местна гражданска инициатива гражданите правят предложения до общинския съвет, кмета на общината, на района или на кметството, или до областни или регионални органи на изпълнителната власт за решаване на въпроси от местно значение;

Европейска гражданска инициатива е гражданска инициатива на европейско ниво, чрез която гражданите на Европа приканват Комисията да представи подходящо предложение на даден проблем (посочен от гражданите). Необходимо е участието на 1 милион души от поне 7 държави-членки на ЕС. Организатори и поддръжници на инициативата трябва да са граждани на страна-членка на ЕС и да са на възраст, на която имат право да гласуват за избор на Европейски Парламент;

Общо събрание на населението се провежда за решаване на въпроси от местно значение, компетентността за чието решаване по целесъобразност е предоставена на съответния общински съвет или кмет. То се провежда в общини, райони, кметства, населени места и квартали с население до 10 000 жители. Общо събрание може да се свика по инициатива на населението с избирателни права и с адрес (постоянен или настоящ) на територията на общината, района, кметството, населеното място или квартала към момента на формулиране на искането. Общинският съвет или кметът на общината са длъжни да издадат съответните актове за предприемане на необходимите действия в срок до един месец от приемането на решението на общото събрание, освен ако самото общо събрание не е определило по-дълъг срок.

В съответствие със Закона за местното самоуправление и местната администрация гражданите могат да присъстват на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии, като заемат специално определените за тях места. Те могат да се изказват, да отправят питання, становища и предложения от компетентността на общинския съвет, кмета или общинската администрация, представляващи обществен интерес, и да

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



получават отговори по ред, начин и в срок, определени в правилника за организацията и дейността на общинския съвет.

Гражданите и юридическите лица могат да внасят писмени предложения и становища в комисиите на общинския съвет.

По разглежданите въпроси комисиите приемат доклади, становища, предложения и препоръки, които се предават в общинския съвет и на съответните заинтересувани лица. Защитата на правата и законните интереси на гражданите може да се осъществява и чрез института на общественния посредник. Той съдейства за спазване правата и законните интереси на гражданите пред органите на местното самоуправление и местната администрация.

Видима е ползата от включването на по-широк кръг от хора в управлението – това дава възможност да се получи повече информация, различни гледни точки, а също и обществено одобрение и повишено доверие от страна на гражданите в общината. Гражданите са по-добре информирани, познават по-добре работата и намеренията на общината, могат да се включат в обсъждането на проблеми, значими за определена обществена група и в ~~70~~ търсенето на решения, изразяват мнение и показват експертни познания, могат да участват в определянето на „дневния ред“ на местното развитие.

Във връзка с правото и задължението на местната власт за провеждане на публични обсъждания, примерни форми за по-достъпна комуникация са:

- Фокус група се използва ранен етап в процеса на консултиране с цел събиране на информация за мненията на гражданите по даден проблем/тема.
- Кръглата маса е открита официална дискусия по обществена тема, целяща вземане на решения по важен за обществеността въпрос. Очакваните резултати са изразени мнения и различни гледни точки с цел одобрение на обсъждания документ;
- Общественият форум е цикъл от структурирани обществени дискусии (форум-сесии) между равнопоставени участници, които са разпределени по работни маси според своята професионална или социална принадлежност - администрация, бизнес, култура, образование, млади хора, малки населени места, външни експерти и др.;
- Други – граждански консултативни съвети, срещи със заинтересовани страни, квартални съвети, срещи по населени места, пресконференции, анкетни проучвания.

Представят се слайдове 16 и 17 като възможност за преосмисляне на местно ниво.

Вместо заключение

„Политическият проблем на човечеството е да съчетае три неща: *икономическа ефективност, социална справедливост и индивидуална свобода.*“, Дж. М. Кейнс,,

Казус:

Участниците в обучението се разделят на две групи.

Задачата е да опише задължителната информация, която следва да се публикува на сайта на общината при подготовката на бюджета и приемането на отчета на бюджета.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



След приключване на задачата се провежда ролева игра – всяка група разполага с таблица с отчетни данни по бюджет на община Хоризонт. Целта е да се идентифицират трите положителни страни, с които кмета да се похвали пред местната общност, като се подготви целево обръщение. Идентифицира се и начина на представяне на информацията пред местната общност. По време на представянето – останалите участници от групите имат право да задават уточняващи въпроси.

Работата по групи е 15 минути.

След това първа група представя пред втора група информация, която следва да се публикува на сайта на общината при подготовката на бюджета и приемането на отчета на бюджета. Ако има пропусната информация – втора група допълват информацията.

Тема 8: Фискални правила и ограничения. Държавни помощи. Одитни и контролни органи и процедури.

Цели на обучението: Запознаване с показателите и фискалните ограничения, по Закона за публични финанси и методологията за тяхното изчисляване. Запознаване с основните правила и процедури по държавните помощи, както и правомощията и ангажиментите на одитните и контролни органи на местно и национално ниво.

Описание на съдържанието: Разглеждат се въпросите за фискалните правила и ограничения, държавните помощи и одитните и контролни органи и процедури в три подтеми:

Подтема: 8.1. Фискални правила и ограничения.

Подтема: 8.2. Държавни помощи.

Подтема: 8.3. Одитни и контролни органи и процедури.

Компетенции, които обучаемите ще придобият: Придобиване на компетенции за изчисляване на показателите и финансовите ограничения по ЗПФ. Ще обогатят разбирането си на основните понятия и процедури по държавните помощи, както и за правомощията на одитните и контролни органи.

Очаквани резултати от обучението: Придобити знания за показателите и ограниченията по ЗПФ и изчисляването им при отчитане на общинския бюджет. Пълно разбиране на концепцията за държавна помощ и ангажиментите на общините в качеството им на администратори. Необходимостта от осъществяването на одит и контрол и ролята му за подобряване на финансовото състояние на общините.

Продължителност: ~~135~~90 минути, като в рамките на 30 минути се представя подтема 8.1, в следващите 30 минути се предвиждат за решаване на казус, а останалите ~~75~~30 минути се представят подтеми 8.2 и 8.3.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Подходи при разработване на темата:

- Подробно се представят основните фискални правила и ограничения, засягащи общинските бюджети. Чрез решаване на казус се затвърждават знанията по изчисляване на показателите по чл.130а от ЗПФ.
- Направен е преглед на ангажиментите на общините при прилагане на законодателството по държавните помощи.
- Представени са основните одитни и контролни органи и правомощията им по отношение одитиране на общините.
- Чрез задаване на въпроси и дискусия се идентифицират потребностите на обучаваните от допълнителни разяснения по темата, разглеждане на примери и добри практики.
- Решаването на казуси и обсъждане на решението им дава възможност за подпомагане практическото приложение на нормативната база.

Обучителят представя темата. Продължителността на презентацията е 30 минути.

Слайд 2: Подтема 8.1. Фискални правила и ограничения

Основните фискални правила и ограничения са определени в националното законодателство – Закона за публичните финанси, Закона за общинския дълг и често се въвеждат и със Закона за държавния бюджет за съответната година.

Обучителят акцентира, че отговорността за спазването им е на кмета на общината, но това за финансистите означава, че имат ангажимент, освен да поддържат адекватна и точна финансова база с данни за анализ на спазването на фискалните правила и ограничения, и да бъдат финансовите съветници на ръководството на общината по въпросите на финансовата стабилност на общината. Нерядко кмета на общината не е специалист по финансово-икономически въпроси и е добре в лицето на своите колеги – финансисти да има помощници, съветници, които притежават високо ниво на професионализъм и могат на базата на анализ на резултатите от определено действие/идея да преценят тяхното отражение върху финансовото състояние на общината и спазването на правилата и ограниченията.

Не трябва да забравяме, че [експертите от Министерство](#) на финансите, имайки цялата предоставена от общините информация следят спазването на фискалните правила и при установяване на отклонения могат да инициират проверки от АДФИ за констатиране на нарушенията. [Другият инструмент е тримесечното публикуване на финансовите показатели на общините.](#)

Слайд 3: Цел на фискалните правила и ограничения

Фискалните правила и ограничения не са създадени самоцелно. Една от главните им цели е поддържане на добро финансово състояние на общините. Първостепенните разпоредители с бюджет следва да създадат необходимата организация за поддържане

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



на добро финансово състояние и ефективно, ефикасно и икономично използване на бюджетния ресурс.

Обучителят акцентира, че от особено значение е финансовото управление и контрол да се извършва при засилена финансова дисциплина и ясно дефинирани приоритети, като не се поемат ангажменти за разходи, които финансово не са обезпечени, и да не се допускат просрочени задължения и вземания. За целта следва да се създаде организация за текущо анализирани изпълнението на съответния бюджет с оглед своевременното идентифициране на рисковете и причините за възникване на просрочени задължения и вземания, въз основа на информацията за поети ангажменти за разходи и начислени задължения и за начислените вземания в системата на ПРБ (второстепенни и от по-ниска степен разпоредители с бюджет). Едновременно с това следва да се предприемат и необходимите мерки за преодоляване на възникналите проблеми.

Слайд 4: Основни фискални правила – балансираност на бюджета

Обучителят пояснява, че поради големия им брой, фискалните правила са групирани в няколко групи и първата от тях е свързана с балансираността на бюджета и обхваща:

Formatted: Bulgarian

Средносрочна цел е придържане към балансирано бюджетно салдо по бюджета на общината за прогнозирания средносрочен период, съгласно чл.30 от ЗПФ. Обучителят следва да заостри вниманието на участниците върху думите „средносрочна цел“, защото при планиране и съответно отчитане на бюджета в някоя от годините бюджетното салдо може да се окаже отрицателна величина, а целта е да бъде балансирано за тригодишния период.

Formatted: Underline

Съгласно чл.31 от ЗПФ редният темп на нарастване на разходите за местни дейности не следва да надхвърля средния темп на нарастване на отчетените местни разходи за последните 4 години. Обучителят следва да отбележи, че за проследяване на този показател, общините трябва да поддържат база с данни от предходни години, която да съдържа сравними показатели за оценка. Върху показателя може да окажат влияние и външни за общината фактори: допълнително предоставени целеви средства за местни дейности, ръст на минималната работна заплата за страната, водеща до съответен ръст на възнагражденията в местните дейности, приходите, за които да не нарастват със същия темп – необходимо е таксите и цените на услугите да бъдат осъвременени, или да се търсят други вътрешни резерви за спазване на фискалното правило.

По-висок темп на нарастване на разходите се допуска само при устойчиво нарастване на собствените общински приходи, без тези с еднократен характер. Това фискално правило може да бъде изпълнено с актуализиране на таксите и цените на услугите.

Ако се очертава тенденция на намаление на местните приходи, това се компенсира с мерки за намаление на разходите. Обучителят следва да подчертае, че това правило е много трудно да бъде спазено, особено в остри кризисни периоди, какъвто бе породен от ковид-пандемията.

Слайд 5: Основни фискални правила – ангажменти за разходи и задължения за разходи

Ограничения за наличните към края на годината задължения за разходи и за наличните към края на годината поети ангажменти за разходи - чл. 94, ал. 3, т. 1 и 2 от ЗПФ:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Максималния размер на новите задължения за разходи, които могат да бъдат натрупани през годината по бюджета на общината, като наличните към края на годината задължения за разходи не могат да надвишават 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; ограничението не се прилага за задължения за разходи, финансирани за сметка на помощи и дарения;
- Максималния размер на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през годината, като наличните към края на годината поети ангажименти за разходи не могат да надвишават 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години; ограничението не се прилага за ангажименти за разходи, финансирани за сметка на помощи и дарения;

Обучителят трябва да допълни, че изпълнението на тези две фискални правила е обвързано и с изискването на чл. 128, ал. 2 от ЗПФ, съгласно което не се допуска поемането на ангажименти за разходи от кметовете на общини, ако общината не е привела показателите си за поети ангажименти и задължения за разходи в съответствие с ограниченията по чл. 94, ал. 3, т. 1 и 2 от закона, посочени по-горе.

Със чл.90 от ЗДБРБ от 2020 г. (чл.93 от ЗДБРБ за 2021г.) за общини с финансови затруднения се считат и общините, за които при изпълнение на проекти, финансирани със средства от ЕС, наличните към края на предходната година задължения към доставчици в отчетна група сметки за средства от ЕС надвишават 50 на сто от отчетените към края на годината разходи по бюджета на общината, независимо дали са налице условията по чл.130а, ал.1 от ЗПФ, съгласно указанията на Министъра на финансите АД-7/ 28.01.2020 г.

Със ЗДБРБ от 2019 г. (ЗДБРБ за 2021 г. за периода 2019-2021 г.) е въведено изключение за прилагане на ограничението за наличните към края на годината ангажименти за разходи - не се прилага за сключени договори от общината за извършвани услуги по чл. 62 от ЗМДТ (чистота) и за сметка на трансферите от централния бюджет по чл. 52, ал. 1, т. 1, буква „г“ - други целеви разходи, включително за местни дейности (които общините получават като допълнителни трансфери през годината).

Слайд 6: Основни фискални правила – просрочени задължения и използване на временно свободни средства

Обучителят уточнява, че ограничението за наличните по бюджета на общината към края на годината просрочени задължения е определено с чл. 128, ал. 4 от ЗПФ, като е регламентирано, че не се допуска увеличение на наличните по бюджета на общината към края на годината просрочени задължения спрямо отчетените към края на предходната година, ако наличните към края на предходната година просрочени задължения надвишават 5 на сто от отчетените разходи. Проблемът с просрочените задължения на общините стои на дневен ред от повече от двадесет години и въпреки всички опити на общините да не натрупват просрочени задължения, истината е, че това може да се случи едва тогава, когато имаме достатъчно адекватни собствени приходоизточници, с които да се финансира местната потребност от разходи, особено в по-малките общини. Невъзможността да се посрещат разходите за местни дейности води до отказ от осъществяването на местни политики или до натрупването на просрочени задължения.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Все пак законодателят е дал възможност чрез ~~на~~ разпоредбата на чл. 126 от ЗПФ, при изпълнението на бюджета временно свободните средства по бюджета на общината да могат да се ползват за текущо финансиране на одобрените по бюджета на общината разходи и други плащания. В тази разпоредба, обаче има няколко условия: да не се нарушава своевременното финансиране на делегираните от държавата дейности в определените им размери, както и на местните дейности, и най-вече като не се променя предназначението на средствата в края на годината. Обучителят може да проведе кратка дискусия: ползват ли общините временно свободните средства (напр. преходни остатъци, икономии от делегирани дейности и др.), как успяват да не променят предназначението на средствата в края на годината и налагани ли са им наказания от МФ при неспазване на предназначението на средствата? Целта е споделяне на практики, в т.ч. и недобри,

Слайд 7: Основни фискални правила – използване на определени приходи

Постъпления от продажба на общински нефинансови активи се разходват само за изграждане, основен и текущ ремонт на социална и техническа инфраструктура, както и за погасяване на ползвани заеми за финансиране на проекти на социалната и техническата инфраструктура и за погасяване на временни безлихвени заеми, отпуснати по реда на чл. 130ж, ал.1.

Постъпления от приватизация може да се разходват само за придобиване и основен ремонт на дълготрайни активи, за разходи, свързани с приватизационния процес, както и за погасяване на ползвани заеми за финансиране на проекти на социалната и техническата инфраструктура.

Обучителят пояснява, че целта на тези ограничения е общините да не се декапитализират, така както това се случи в началото на прехода – направиха се много продажби на общинска собственост и приватизация на общински търговски дружества, но средствата, поради липсата на приходни възможности за осъществяване на необходимите на общините разходи – възнаграждения, социални помощи, издръжка, не се вложиха в нова и подобряване на съществуващата общинска инфраструктура.

Приходите от такса за битови отпадъци имат целеви характер, защото трябва да се разходват само за покриване на разходите по осъществяване на дейностите по чистота, съгласно Закона за местните данъци и такси.

Слайд 8: Основни фискални правила – дългови ограничения

Тези фискални правила са регламентирани са с разпоредбите на чл. 32, ал. 1 и ал. 2 от ЗПФ, чл. 176 от ЗОД от 2015 година и ЗДБРБ за съответната година

Годишният размер на плащанията по общинския дълг за всяка община във всяка отделна година не може да надвишава 15 на сто от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години.

Номиналът на издадените през текущата бюджетна година общински гаранции не може да надвишава 5 на сто от общата сума на приходите и общата изравнителна субсидия по последния годишен отчет за изпълнението на бюджета на общината.

Ограничение за размера на поемането на дълг по ЕСКО договори – за една бюджетна година общините могат да поемат нов дълг за реализиране на дългосрочни договори с

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



гарантиран резултат (ЕСКО договори) в размер до 15 на сто от средногодишния размер на отчетените капиталови разходи за последните четири години по общинския бюджет (чл. 176 от ЗОД от 2015 година).

Със закона за държавния бюджет за съответната година се регламентират изключения от ограничението по отношение на плащанията по дълга, а именно:

- Общините могат да поемат дълг чрез заеми, предоставени им от финансови посредници в изпълнение на финансов инструмент, управляван от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ – ЕАД, до 18 на сто от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години;
- Годишния размер на плащанията по ЕСКО договори и по договори за финансов инструмент не се включват в общия годишен размер на плащанията по общинския дълг за съответната община, при определяне на съотношението и при прилагане на ограничението по чл.32, ал.1 от ЗПФ. При установени от контролен орган нарушения при сключването на ЕСКО договори и/или непостигнат резултат от тях върху параметрите на разходите на общините, плащанията по ЕСКО договори се включват в годишния размер на плащанията по общинския дълг.
- Плащанията по главница на съществуващ дълг със средства от нов дълг – рефинансиране на дълга;
- В ограничението по чл.31, ал.1 от ЗПФ се включва само извършените плащания по главницата на съществуващи кредити-овърдрафт – револвиращи кредити, а платените лихви не се включват.

Обучителят следва да обобщи, че всички тези ограничения и изключения целят да ограничат задължението на общините и да ги предпазят от влошаване на финансовото състояние.

Слайд 9: Основни фискални правила – капиталови и представителни разходи

Обучителят акцентира, че е при условие, че планираните по бюджета на общината приходи не се изпълняват, то е недопустимо натрупването на нови задължения за капиталови разходи и/или поемането на ангажименти за капиталови разходи за сметка на приходите. Един от подводните камъни при съставянето на бюджета, както вече споменахме в предходните теми, е планирането на „кухи“ обеми в приходната част, главно от продажба на общинска собственост и активи, които в течение на бюджетната година не се изпълняват за разлика от поемането на ангажименти и осъществяването на капиталовата програма на общината. Това според добрата финансова практика е неправилно и води до финансов колапс и до невъзможност за изпълнение на поставените цели за балансирано бюджетно салдо. По този начин много лесно общината може да влезе в списъка с общини с финансови затруднения.

Размерът на средствата за представителни разходи за кметовете в общините не може да бъде по-голям от 2 на сто от общия годишен размер на разходите за издръжка по §10-00 „Издръжка“ за дейност „Общинска администрация“;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Размерът на средствата за представителни разходи за общинските съвети, съгласно чл. 89, ал. 2 от ЗДБРБ за 2020 г. не може да бъде по-голям от 1 на сто от общия годишен размер на разходите за издръжка по §10-00 „Издръжка“ за дейност „Общинска администрация“.

При коментара на последните две ограничения, касаещи представителните разходи, е добре обучителят да акцентира, върху ролята на финансовите експерти при предпазване на общината от неизпълнение на ограниченията, въведени със ЗДБРБ за съответната година. Внимание заслужава ~~начин~~начинът, по който разходите се класифицират като представителни – не всичко, което „харчи“ кмета е представителен разход.

Formatted: Bulgarian

Formatted: Bulgarian

Formatted: Bulgarian

Слайд 10: Основни фискални правила — по чл.130д от ЗПФ

Обучителят в началото на слайда насочва вниманието на участниците, че изчисленията и оценката за спазването на фискалните правила цели определянето на общините с финансови затруднения и в резултат на това, предприемането на определени мерки.

Оценката за наличие на условията за определяне на община с финансови затруднения към края на предходната година, съгласно чл.130д се прави от кмета на общината в срок до 10 март, на годината следваща обследваната година. Тук обучителят трябва да заостри вниманието на участниците, върху възможността кмета да делегира това задължение на свой заместник или този ангажимент да бъде вменен трайно с норма в местната наредба по чл.82 от ЗПФ. Ясно е, че оценката ще бъде направена от финансовите експерти на общината. Обучителят трябва да подчертае, че важното в случая е да не се пропусне срока за изготвяне на оценката и данните, на база, на които се прави оценката да са точни и правилно да са определени източниците им.

Когато в резултат на оценката се констатира изпълнението на три и повече от условията по чл. 130а от ЗПФ, 7-дневен срок кметът на общината трябва да уведоми общинския съвет, че общината се намира във финансово затруднение, и предложи на общинския съвет да бъде открита процедура за финансово оздравяване. В резултат на това уведомяване в 10-дневен срок от уведомяването общинският съвет трябва да приеме решение за откриване на процедура за финансово оздравяване и да възложи на кмета да изготви план за оздравяване, който не може да бъде по-дълъг от един месец, както и да проведе публично обсъждане с местната общност в срок не по-кратък от 14 дни. След провеждане на публичното обсъждане, но в срок не по-дълъг от 20 дни, общинският съвет трябва с решение да приеме плана за финансово оздравяване и да определи срока на процедурата по финансово оздравяване.

Обучителят трябва да обобщи, че МФ осъществява наблюдение на общините за преценка на показателите за определяне на общини с финансови затруднения и ако бъде установено наличие на условия, министърът на финансите уведомява кмета на общината за предприемане на действията по откриване на процедура за финансово оздравяване.

Слайд 11: Шестте условия по чл.130а от ЗПФ

Обучителят акцентира, че за да бъде определена една община като община с финансови затруднения, то трябва да са изпълнени три или повече от условията, т.е. да са изпълнени три или повече от фискалните ограничения по чл.130а от ЗПФ. Оценката за наличие на условията по чл.130а от ЗПФ. се прави въз основа на данни от финансовия отчет и отчета

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



на бюджета на общината за обследваната година, както и данни за предходни години, предоставени от финансовата дирекция и при спазване на Методическите указания по прилагането на чл.130а, ал.1 от ЗПФ, дадени от Министерство на финансите (МФ) на основание чл.130г от ЗПФ с № АД-6/07.06.2016 г. и АД-7/ 28.01.2020 г., публикувани на официалната страница на министерството. Обучителят трябва да заостри вниманието на обучаемите, че отговорност на финансистите в общините е да създадат и поддържат актуална база с адекватни данни за провеждане на обследването и освен това, е въпрос на професионализъм да познават в детайли методологията за изчисляването им. Затова съвсем накратко обучителят може да представи (за новоназначените колеги) начина за изчисляване за всяко отделно условие:

Спазване на фискалните правила по чл. 32, ал. 1 и 2 от ЗПФ – необходими са: данни от Регистъра на държавния дълг за направените през годината погасителни вноски по главницата, внесените лихви и платените такси, комисиони и др. разходи по дълга, включително и за дадените от общината гаранции; информация за реализираните собствени приходи и предоставена обща изравнителна субсидия за последните три години, изчислен на базата на данни от годишните отчети за изпълнението на бюджета на общината.

Наличните към края на годината задължения за разходи по бюджета на общината надвишават 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години – необходими за изчисляването са крайните кредитни салда на сметките от раздел 4 на Сметкоплана на бюджетните организации: 4010, 4030, 4241, 4281, 4282, 4291, 4523, 4548, 4568, 4845, 4847, 4848, 4853, 4861, 4863, 4877, 4878, 4897, 4898, 4971, 4972, 4975, 4976, 4978 и 4979 от отчетна група „Бюджет“ от оборотната ведомост на общината, както и размера на отчетените разходи за последните четири години, като се изключат тези разходи, финансирани за сметка на помощи и дарения.

Наличните към края на годината поети ангажименти за разходи по бюджета на общината надвишават 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години – необходимо е крайното салдо на сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности“ от СБО, раздел „Бюджет“ и средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години.

Наличните към края на годината просрочени задължения по бюджета на общината надвишават 5 на сто от отчетените за последната година разходи на общината – размера на просрочените задължения на общината в Раздел 9 – Задбалансови сметки от 9921 до 9929 от оборотната ведомост на общината, отчетна група „Бюджет“ и разходите на общината.

Бюджетното салдо по бюджета на общината през последните три години е отрицателна величина за всяка една от трите години – необходима е информация за приходите, помощите и даренията; разходите от рекапитулацията за всички дейности; бюджетните взаимоотношения – трансфери и временни безлихвени заеми.

Осредненото равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година. За изчисляването на този показател е необходима информация от ежедневния обмен на информация с Министерство на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



финансите за размера на облога и събраните приходи от облог за предходната година за двата данъка – върху недвижимите имоти и върху превозните средства. Подробно въпросът беше разгледан в тема 4.

Задача/казус:

Условие:

Заместник-кмет на община Ж. е натоварен с норма от Наредбата по чл.82 от ЗПФ в срок до 10 март да докладва на кмета (писмен доклад) за изпълнението на фискалните показатели на общината по чл.130а от ЗПФ за 2019 година. Той се обръща с молба да предоставяне на информация към счетоводния отдел на общината и отдела за местни данъци и такси и получава от тях следната информация:

1. През 2019 година община Ж. няма издадени общински гаранции, но е направила плащания по главници, лихви, такси, комисиони и други, в общ размер на 14 107 197 лв. по видове дълг, както следва:

Вид на дълга	Главници	Лихви, такси и комисиони
Облигационен заем	900 000	71 028
Кредити от ФЛАГ за изпълнение на проекти	1 600 000	65 961
Кредит-овърдрафт (револвиращ кредит)	500 000	465 328
Договор с гарантиран резултат (ЕСКО договор)	465 796	36 584
Кредит за рефинансиране на облигационния заем	10 000 000	2 500
Общо:	13 465 796	641 401

За периода 2017 – 2019 г. собствените приходи и общата изравнителна субсидия са както следва:

	2017	2018	2019
Собствени приходи	10 553 312 лв.	10 768 207 лв.	11 240 685 лв.
ОИС	2 746 800 лв.	2 746 800 лв.	2 872 300 лв.
Всичко приходи	13 300 112 лв.	13 515 007 лв.	14 112 985 лв.
Средногодишен размер на приходите за трите години:			13 642 701 лв.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



2. Информация за кредитните салда по сметки от раздел 4 на СБО и размера на отчетените разходи по бюджета на общината за периода 2016 – 2019 година.

Кредитни салда от оборотната ведомост на общината		Отчетени разходи по бюджета на общината	
Сметка	Салдо	2016	32 727 312
4010	1 668 557,88	2017	35 330 462
4291	20 981,00	2018	38 485 264
4897	365 002,39	2019	46 816 219
4971	132 039,71	общо:	153 359 257
Общо:	2 186 580,98	средно:	38 339 814

3. Крайното салдо на сметка 9200 „Поети ангажименти за разходи – наличности“ от СБО, раздел „Бюджет“ е 14 310 633,57 лв.

4. Общия размер на просрочените задължения на общината в Раздел 9 – Задбалансови сметки от 9921 до 9929 от оборотната ведомост на общината, отчетна група „Бюджет“ е 1 223 060 лв. В отчетна група „Сметки за средствата от ЕС“ няма просрочени задължения. През 2019 г. общината е направила разходи по бюджета в размер на 46 999 820 лв.

5. Информация за някои показатели, необходими за изчисляване на бюджетното салдо:

Година	Приходи, помощи и дарения	Разходи	Бюджетни взаимоотношения
2017	10 553 312 лв.	35 330 462 лв.	26 876 992 лв.
2018	10 768 207 лв.	38 325 767 лв.	29 172 150 лв.
2019	11 240 685 лв.	46 999 820 лв.	39 755 337 лв.

6. Служителите на отдел „Местни данъци и такси“ са изчислили събираемостта на данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, както следва

ДНИ	71,74%
-----	--------

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



ДПС	59,55%
осреднено	65,65%

Обучаемите, разделени групи (в зависимост от общия брой на участниците в обучението), трябва да изчислят всички показатели и да направят оценка за изпълнението на условията по чл.130а от ЗПФ.

Участниците решават задачата за 15 минути и в рамките на 15 минути докладват за получените резултати.

Отговор на задачата:

1. По първия показател – в изчисленията се включват само плащания по главници и лихви по облигационния заем и плащанията по главница за кредит-овърдрафт.

	2017	2018	2019
Собствени приходи	10 553 312 лв.	10 768 207 лв.	11 240 685 лв.
ОИС	2 746 800 лв.	2 746 800 лв.	2 872 300 лв.
всичко приходи	13 300 112 лв.	13 515 007 лв.	14 112 985 лв.
средногодишен размер на приходите			13 642 701 лв.
плащания по дълга			1 471 028 лв.
- главница			1 400 000 лв.
- лихви, такси и др.			71 028 лв.
дял на плащанията по дълга към приходите			10,78%

Фискалното правило по чл.32, ал.1 и ал.2 е спазено.

По втория показател: отговорът е, че наличните към края на годината задължения за разходи по бюджета на общината 5,7% от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години и фискалното правило е изпълнено.

Изчисление:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



$$\frac{\text{Сбора на кредитните салда}}{\text{Общо отчетени разходи : 4}} * 100 = \frac{2\,186\,580,98}{38\,339\,814} * 100 = 5,7\%$$

По третия показател: отговорът е, че фискалното правило е спазено, защото ангажиментите за разходи представляват 37,3% от средногодишния размер на разходите за последните 4 години.

Изчисление:

$$\frac{\text{кредитно салдо от оборотната вестимост на сметка 9200}}{\text{Общо отчетени разходи : 4}} * 100 = \frac{14\,310\,633,57}{38\,339\,814} * 100 = 37,3\%$$

По четвъртия показател: фискалното правило просрочените задължения на общината в края на годината да са под 5% е спазено, защото просрочените задължения са едва 2,6% от разходите на общината.

Изчисления:

$$\frac{\text{Просрочени задължения}}{\text{Разходи по бюджета}} * 100 = \frac{1\,223\,060}{46\,999\,820} * 100 = 2,6\%$$

По петия показател: фискалното правило е спазено, защото във всичките три години бюджетното салдо е положително.

Изчисления:

година	приходи, помощи и дарения	- разходи	+ бюджетни взаимоотношения	= Бюджетно салдо
2017	10 553 312 лв.	35 330 462 лв.	26 876 992 лв.	2 099 842 лв.
2018	10 768 207 лв.	38 325 767 лв.	29 172 150 лв.	1 614 590 лв.
2019	11 240 685 лв.	46 999 820 лв.	39 755 337 лв.	3 996 202 лв.

По шестия показател: Към момента на изготвяне на Доклада за оценка на сайта на МФ не са публикувани данните за средната за страната събираемост на двата данъка и осреднения им размер за да бъде направена преценка за изпълнението на фискалното правило. По-късно през годината са публикувани следните данни за средното за страната изпълнение на:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- данъка върху недвижимите имоти в размер на 74,8%;
- данъка върху превозните средства в размер на 70,9%;
- осреднено равнище на двата данъка средно за страната - 72,9%

Като се вземат предвид данните от условието на задачата, се прави извода, че фискалното правило не е изпълнено.

В обобщение на резултатите показани по-горе се прави извода, че за 2019 г. финансовото състояние на община Ж., оценено по Методиката на Министерство на финансите за наличие на условията по чл.130а от ЗПФ, е добро и стабилно. Тъй като общината е изпълнила пет от шестте фискални правила, няма риск да бъдат изпълнени три или повече от условията по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и на тази база няма вероятност общината да попадне в групата на общините с финансови затруднения на този етап.

Слайд 12: Подтема: 8.2. Държавни помощи.

В началото на тази подтема, обучителят запознава обучаемите със законодателството относимо към държавните помощи и изброява:

ДФЕС и достиженията на правото на ЕС

Съдебна практика и решения на ЕК

Друго приложимо законодателство на ЕС

Закон за държавните помощи и ППЗДП

Закон за публичните финанси – чл.21, ал.2 и 3.

Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове – чл. 26, ал. 3

Наредба № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ

Наредба № Н-10 от 2018 г. за условията и реда за уведомяване на министъра на финансите преди предоставяне на нова държавна помощ

Указания на Министъра на финансите за извършване на оценка за съответствие със законодателството по държавните помощи № УК – 2 от 17.09.2019 г.

Слайд 13: Какво урежда Закона за държавните помощи?

С цел въвеждане в темата накратко обучителят представя съдържанието на Закона за държавните помощи, като уточнява, че той урежда:

Предоставянето на държавни помощи и минимални помощи;

Изпълнението на процедурите по уведомяване съгласно чл.108, ал.3 от ДФЕС за предоставяне на държавни помощи;

Категориите държавни помощи, съвместими с вътрешния пазар;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Изпълнението на задълженията за докладване, събиране, регистриране и съхраняване на данни;

Възстановяването на неправомерна и несъвместима държавна помощ и на неправилно използвана държавна помощ;

Възстановяването на неправомерно получена минимална помощ;

Оценката на държавните помощи, за които не е задължително уведомяване на ЕК, за съответствие с правилата за групово освобождаване;

Административно наказателни разпоредби – големи глоби (варират от 100 лв. до 10 000 лв., като при повторно нарушение глобите са в двоен размер), които в повечето случаи са за администратора на държавна помощ – в нашия случай е кмета и други длъжностни лица. Актовете за установяване на нарушенията по Закона се съставят от длъжностни лица, оправомощени от директора на Агенцията за държавна финансова инспекция, в срок 6 месеца от откриване на нарушителя, но не по-късно от 4 години от извършване на нарушението. Наказателните постановления се издават от директора на АДФИ или от оправомощени от него длъжностни лица. Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания. Глобите или имуществените санкции, наложени по Закона за държавните помощи, подлежат на принудително събиране от органите на НАП по реда на ДОПК.

Слайд 14: Понятието „държавна помощ“ и нейната несъвместимост с вътрешния пазар

Обучителят пояснява, че представената дефиниция на Член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), а именно: „всяка помощ, предоставена от държава-членка или чрез ресурси на държава-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите-членки е несъвместима с вътрешния пазар.“ има своя еквивалент в българското законодателство в §1, т.7 от Допълнителната разпоредба на Закона за държавните помощи. Българският законодател борави с понятията помощ „предоставена от държавата или общината“ или „за сметка на държавни или общински ресурси, пряко или чрез други лица, под каквато и да е форма“. Към държавните и общински ресурси, независимо от формата, се причисляват и ресурсите от фондовете на Европейския съюз, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, донорски програми, както и всички други програми, проекти и фондове, с изключение на тези, разходването на които не включва ангажименти за координация, управление, договаряне или контрол на средствата от страна на българската държава. За целите на практиката, съобразно установената практика на ЕК и Съда на ЕС, тези ресурси се наричат обобщено „публичен ресурс“. Не се третират като публични ресурси средствата, чието разходване се управлява пряко от страна на ЕК.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слайд 15: Цели на режима на държавните помощи

Обучителят подчертава, че целта на режима на държавните помощи в нашата страна е от една страна да изпълним законодателството на Европейски съвет, а от друга да се направи:

Оценка на необходимостта от държавна намеса в съответствие с принципите на свободната конкуренция – всяко действие на орган на публичната власт трябва да е съобразено с тези принципи, за да се развива икономиката на пазарни принципи, без лобизъм и без предпоставки за корупция.

Контрола върху разходването на държавни средства от момента на планиране до действителната им употреба е много важен от гледна точка на тяхното ефективно и ефикасно разходване в полза на обществото като цяло, а не на определени икономически структури.

Проследяване на законосъобразността и целесъобразността на публичното финансиране – един от основополагащите принципи за добро управление.

Определяне на приоритетни дейности, които да бъдат стимулирани с цел тяхното развитие в полза на обществения интерес.

Слайд 16: Отговорности на общините във връзка с държавните помощи

Обучителят акцентира върху основните отговорности на ръководителите на бюджетни организации във връзка със спазване на режима на държавните помощи:

Извършването на оценка за съответствие със законодателството в областта на държавните помощи в случаите, когато се отпускат средства за сметка на съответните бюджети в полза на лица - небюджетни организации, включително за:

1. разходи, субсидии и възмездно финансиране, в т.ч. при преференциални условия;
2. гаранции, капиталови трансфери и пропуснати приходи и ползи, както и за други форми на подпомагане.

Оценката се извършва преди отпускането на средствата и в случаите, когато лицата - небюджетни организации:

1. се освобождават частично от плащания към бюджета под каквато и да е форма;
2. получават или предоставят права, активи или услуги при условия, различни от пазарните;
3. получават селективни преференции и облекчения.

Министърът на финансите дава указания за извършването на оценките във връзка с прилагането на режима по държавните помощи.

Слайд 17, 18 и 19: Тест за държавна помощ

Обучителят акцентира, че осигуряването на съответствие с правилата по държавните помощи се извършва, като се прилагат последователно следните условно обособени етапи за действие:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

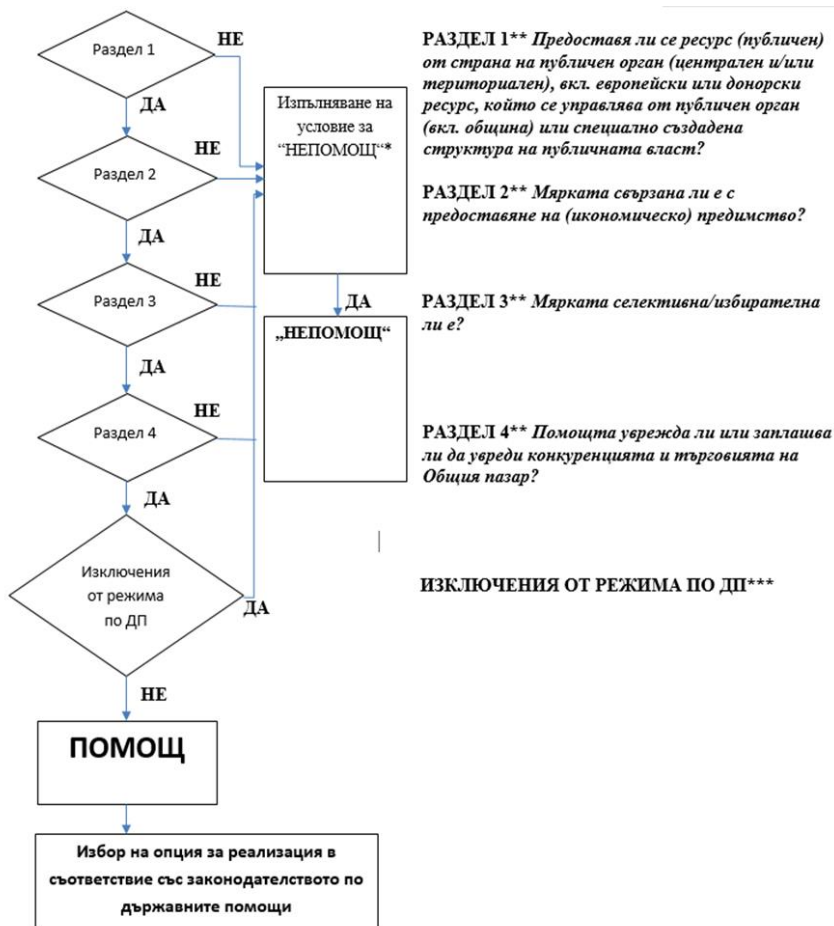


1. Определяне наличието на държавна помощ. Целта на този етап е систематизиране на информацията за мярката, така че да е възможно да се формулира еднозначен извод дали е предоставяне на държавна помощ, или не;
2. Определяне на приложимия към мярката режим. Целта на този етап е да се преценят различните възможности за реализиране на мярката като се приведе във вид, съответстващ на действащи правила, оправдаващи съвместимостта ѝ;
3. Съгласуване с министъра на финансите на всички приложими условия от избрания режим по държавните помощи – прилага се само за Оперативните програми.

При представянето на слайд 17 учителят може само да изброи критериите и да поясни, че тези правила са постановени от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от ДФЕС.

Оценката за наличието на държавна помощ се прави чрез провеждане на **тест за държавна помощ по логически алгоритъм на теста** (показан на слайд 19), който е публикуван на сайта на Министерство на финансите.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Този алгоритъм се използва заедно с Форма за ранен контакт (обобщена по раздели е показана на слайд 18).

Обучителят акцентира, че за да бъде класифицирано като държавна помощ, публично финансиране е необходимо кумулативно да са изпълнени всички критерии. Оценката за това се прави с помощта на Формата за ранен контакт, която съдържа четири раздела, във всеки от които има въпроси, на които при оценката трябва да се отговори. Кумулативно са изпълнени всички критерии, когато на всеки от въпросите, във всеки раздел от Формата за ранен контакт да е отговорено с „да“. Основните раздели на, които трябва да се отговори с „да“ или „не“ от Формата са:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Предприятие, което предоставя публични ресурси – в този смисъл и общините са публичен орган и са такова предприятие, защото биха предоставили публични ресурси – финансови средства (независимо от източника им – държавен бюджет, общински бюджет, евросредства), имоти и права за разпореждане върху тях, предимства и облекчения. Ако на първият въпрос от раздела, отговора е „да“, няма нужда да се попълват останалите от раздела въпроси, защото това е достатъчно условие да се премине към следващия раздел.

Икономическо предимство, каквото не би могло да бъде получено от пазара. Определена общинска мярка може да попадне в обхвата на член 107, параграф 1 от Договора, т.е. може да се класифицира като държавна помощ, ако поставя в по-благоприятно положение „определени предприятия или производството на някои стоки“. По друг начин казано, ако чрез общински бюджет се финансират всички предприятия, без да се ограничават според вида на регистрацията, дейността или сектора, то мярката не е за определени, а за всички предприятия. Следователно не всички мерки, които поставят в по-благоприятно положение икономическите оператори, съответстват на понятието за помощ, а само онези, които предоставят предимство по избиращия начин, т.е. на определени предприятия или категории от предприятия или на някои икономически сектори. Въпросите в този раздел могат условно да бъдат разделени на две части – първите три въпроса от секцията се отнасят до това дали мярката е насочена към финансирането на стопанска дейност и окончателен извод, че става въпрос за финансиране на предприятие. Втората част от секцията представлява два въпроса, чиито отговори ще ни дадат информация за това дали финансирането осигурява предимство за предприятията, т.е. води до облагодетелстването им.

Избирателност, селективност – в този раздел въпросите са свързани главно с това да се оцени доколко мярката би могла да се приложи, или е насочена избирателно само към определени предприятия, което е и един от критериите за определяне на подпомагането като държавна помощ. Например мерки отворени само за ЮЛНЦ, само за предприятия от определен сектор на икономиката, като производители, търговци или в сферата на услугите, или само за определени услуги, определено финансово състояние (например за фирми с определен оборот), фирми с дейност, насочена към износ и др. Обучителят трябва да подчертае, че ако само един от отговорите в този раздел е „да“, то целият раздел се приема за изпълнено условие и помощта може да се счита за държавна помощ. Обучителят обобщение може да акцентира, че когато се говори за избирателност, трудно се доказва липсата на такава, освен в случаите на мерки отворени за всички. Пример за липса на избирателност би било предоставянето на отстъпка от дължимите местни данъци при условие, че се платят в определен срок. Мярката е насочена към всички предприятия, без поставяне на критерии към статута на получателя или сектора, в който развива дейност.

Риск от нарушаване на конкуренцията и търговията на общия пазар. Обучителят трябва да акцентира, че попълването на отговорите по четвъртия раздел цели да потвърди и последния четвърти критерий за определянето на дадено финансиране като държавна помощ. За да бъде изключено финансирането от обхвата на законодателството по държавни помощи, отговорите и на трите въпроса следва да са „НЕ“. Ако в раздела има поне един отговор „да“, това означава, че следва да се премине към последната част

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



от част II на Формата за ранен контакт, чрез която се прави проверка дали финансирането съответства на някое от изключенията, на база на което финансирането може да бъде изключено от обхвата на законодателството по държавни помощи.

Ако дори един от елементите на теста не е налице, подпомагането **не** представлява държавна помощ!

Обучителят трябва да обърне внимание, че в случай, че на който и да е от въпросите в секция "Изключения от режима по държавните помощи отговорът е „ДА“, то и крайният отговор за секцията е „ДА“ и мярката може да бъде „непомощ“.

Слайд 20: Избор на опция за реализация в съответствие със законодателството по държавните помощи

Обучителят трябва да акцентира, че при условие, че при попълване на формата за ранен контакт се установи, че става въпрос за помощ, е необходимо да бъде избрана опция за реализация на мярката в съответствие със законодателството по държавните помощи от следните видове държавни помощи:

1. Минимална помощ (помощ de minimis) и минимални помощи под формата на компенсации за услуги от общ икономически интерес.

1.1. Минимална помощ – режимът може да се използва за всякакви видове стопански дейности, за които няма достатъчно доказателства за това, че не представляват държавна помощ, но поради размера на финансирането се приема, че имат ограничено въздействие върху конкуренцията и търговията между държавите членки. Минимални са помощите, които по отделните нормативни актове за съответните дейности не надвишават праговете:

- до 200 000 евро за период от три години по Регламент 1407/2013, с изключение на дейностите по шосейни товарни превози за които прагът е 100 000 евро за период от три години, без дейности в селскостопанския сектор;
- до 15 000 евро за период от три години по Регламент 1408/2013 за дейности в селскостопанския сектор;
- до 500 000 евро за период от три години по Регламент 360/2012 за компенсация на услуги от общ икономически интерес.

Обучителят трябва да акцентира, че освен ограниченията в размера на помощта, отпускана на всяко едно предприятие, следва да се има предвид, че прагът до който тази помощ се отпуска е за периода на текущата година и предходните две бюджетни години. Това означава, че общината като администратор има задължение да провери дали предприятието кандидат за помощта не е получавало други помощи "de minimis", чрез проверка в централния регистър за минимални и държавни помощи, поддържан от МФ (<https://minimis.minfin.bg>). Проверката става по ЕГН или ЕИК на съответното предприятие. Тук обучителят следва да обърне внимание на следното – прагът или таванът на помощта се отнася за едно и също предприятие на територията на една държава членка. Това означава, че общината може да отпусне максимум 200 000 евро или разликата между този таван и вече получените от предприятието минимални помощи по регламентите за минимални помощи. Важно е обучителят да подчертае, че на да

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



установи наличието или не на отношения „едно и също предприятие“, общината администратор трябва да направи проверка на свързаността на предприятието получател (или неговия собственик) с други предприятия, чрез проверка в Търговския регистър, както и в бази данни като Апис, Сиела и др.

Предвид гореописаните условия, обучителят трябва да акцентира, че общината администратор на помощ, следва да предвиди капацитет, достатъчен за обезпечаване на всички задължения по контрол на минималните помощи, както и за вписването им в Регистъра за минимални помощи до 3 дни от отпускането им. Тук следва да се обърне внимание и на това, че моментът на отпускането на помощта е този на подписването на договора или вземането на решение за предоставянето на помощта, а не на физическото предоставяне на средствата на получателя.

1.2. Услуги от общ икономически интерес (УОИИ) са икономически услуги, чието предоставяне държавите членки обвързват със специфични задължения по съображения от общ интерес и трябва да бъдат осигурени, дори когато пазарът няма достатъчни стимули за това. УОИИ е концепция на правото на ЕС, според която публичните възложители са свободни да определят конкретния им обхват при спазване на приложимото секторно законодателство на ЕС. Трябва да се отбележи, че УОИИ може да се отнася само за стопанска дейност на общината, която се състои в предлагане на стоки или услуги на даден пазар. Общественият характер на услугата предполага, че по принцип тя трябва да бъде достъпна за всички икономически действащи лица на определена територия или да бъде насочена към гражданите. Това означава, че УОИИ не трябва да са предоставени изключително в частен интерес на определена група лица. Обикновено УОИИ са услуги, които не могат да бъдат предоставяни на пазарен принцип, т.е. съществува пазарна неефективност, поради което държавите членки трябва да гарантират тяхното финансиране. УОИИ са стопанска дейност, но не могат да бъдат предоставени при условията и качеството, необходими на обществото и затова осъществяването им изисква някои форми на държавна намеса, като например: предоставяне на изключителни или специални права или компенсиране на разходите на доставчика от държавата.

Помощи за компенсация при предоставянето на услуги от общ икономически интерес следва да бъдат предоставяни след коректно определяне на дадена услуга като такава от общ икономически интерес, определяне на обхвата на услугата и конкретните задължения на доставчика.

Пример за дейности, при която операторът се компенсира в случай на реализиран отрицателен нетен финансов резултат са обществените услуги за градски транспорт. Предоставяне на правото на определен оператор да осъществява услуга по градски транспорт по определена от общината маршрутна линия и при определени цени изисква прилагането на Регламент 1370/2007. Обучителят пояснява, че ако тази дейност бъде оставена на пазара, вероятно до голяма част от кварталите няма да се предоставя такава услуга. Превозвачите ще решават сами по какъв маршрут да минават, по-скоро с цел да реализират максимална печалба, отколкото така че да осигурят добра свързаност на всички квартали в един град. Освен това пазарната цена на билета вероятно няма да бъде достъпна за голяма част от населението, което иначе се нуждае от тази услуга, за да има възможност да стигне до работното си място, до болниците, до училищата и т.н. Именно

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



при такива съображения общината решава да възложи договор при условията на Регламент 1370/2007.

2. Държавна помощ, попадаща в обхвата на групово освобождаване от уведомяване на Европейската комисия. Обучителят трябва да поясни, че съгласно Регламент 651/2014 г. на Комисията от 17 юни 2014 година за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора Помощите, освобождава администраторите от задължението за уведомяване на ЕК, когато отпускат помощи, които отговарят на общите условия и на специалните условия за отделните категории помощи, а именно:

- а) регионални помощи;
- б) помощи за МСП под формата на инвестиционни помощи, оперативни помощи и достъп на МСП до финансиране;
- в) помощи за опазване на околната среда;
- г) помощи за научноизследователска и развойна дейност и иновации;
- д) помощи за обучение;
- е) помощи за наемане на работещи в неравностойно положение и работещи с увреждания;
- ж) помощи за отстраняване на щети, причинени от някои природни бедствия;
- з) социални помощи за транспорт за живеещите в отдалечени региони;
- и) помощи за ширококолентови инфраструктури;
- й) помощи за култура и опазване на културното наследство;
- к) помощи за спортна и мултифункционална инфраструктура за отдих;
- л) помощи за местни инфраструктури;
- м) помощи за регионални летища;
- н) помощи за пристанища.

Регламентът поставя общи условия, приложими за всички сектори, изброени по-горе като например изисквания за допустим праг, интензитет, натрупване, прозрачност на помощта, стимулиращ ефект и др. Всеки от секторите поотделно е освободен при постигане на определени критерии.

Обучителят може да спомене, че до момента не е прилагана схема по Регламент 651/2014 с администратор община в България, но това не значи, че общините нямат право или основание да ползват посочените в регламента категории помощ.

3. Държавна помощ в обхвата на групово освобождаване, но подлежаща на индивидуално уведомление – съгласно Регламент 651/2014, но над праговете, посочени в чл.3 от Регламента.

4. Държавна помощ, освободена от задължението за уведомяване на основание, различно от групово освобождаване. Обучителят споменава, че това е държавна помощ под

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



формата на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, наговарени с извършването на услуги от общ икономически интерес (Решение на Комисията от 20 декември 2011 г. относно прилагането на член 106, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз).

5. Държавна помощ, подлежаща на уведомление (нотификация) до ЕК - за помощи, които не попадат в обхвата на решенията и регламентите, но могат да бъдат разрешени при спазване условията на рамките на ЕК за помощи в различни сектори, като например опазване на околна среда, енергетика и научна и развойна дейност и др. По-подробно с този вид държавна помощ обучаемите могат да се запознаят на <https://eur-lex.europa.eu/>.

Слайд 21: Контрол за осигуряване на съвместимост

Обучителят акцентира, че за осигуряване на съвместимост по държавните помощи се осъществяват следните видове контрол:

Предварителен контрол – осъществява се главно от Администратора на помощта чрез попълването на Формата за ранен контакт и МФ – чрез проверка, коментари и становища по попълнените Форми. Отговорността за осъществяване на текущия контрол е изцяло на Администратора на помощта, а последващ контрол оказва, както администратора, така и МФ (чрез свои структури), също и Сметната палата, АДФИ, НАП. Също така Европейската комисия прави мониторинг.

Обучителят пояснява, че контрола на всички етапи има за цел публичните средства да се използват за целите, за които са отпуснати. Стриктно да се спазват на условията, при които са предоставени помощите и при необходимост да се предприемат съответните мерки.

Слайд 22: Задължения на администратора на помощ

Обучителят подчертава, че в качеството си на администратори на държавна помощ, общините трябва да осигурят капацитет (чл.18 от ЗДП) за:

Планиране, разработване, уведомяване, документиране, предоставяне и управление, докладване и контрол на държавни помощи и на минимални помощи. Обучителят може да препоръча разработването на заповеди, правила и процедури, с които да се определят административните структури или служителите, ангажирани с тези ангажименти на Администратора по прилагането на режима на държавни помощи, които да се спазват с цел гарантиране на законосъобразността на държавните и минимални помощи, за които общината носи отговорност.

Определяне на необходимите мерки за изпълнение на дейностите, като включва най-малко техническа и кадрова обезпеченост и мерки за съхранение на информация.

Определяне на конкретни лица, които да отговарят за изпълнение на дейностите.

Обучителят може да препоръча внедряването на процедура за провеждане на тест за държавна помощ във вътрешните правила на общината като се:

Определят ключовите моменти за планиране и разработване на схеми за помощ.

Разработят се процедури и работни инструкции за вътрешна комуникация между дирекциите и отделите, ангажирани с оценка за съвместимост с държавни помощи от

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



проектната идея до окончателното ѝ приключване, а не цялата дейност на всички служители в специализираните отдели (общинска собственост, строителство, ВиК, образование, социални услуги, култура, транспорт и др.) да се очаква да бъде свършена от финансистите, понеже ставало въпрос за финансови средства.

Обучителят трябва да акцентира, че оценката за наличие на държавна помощ следва да бъде направена на възможно най-ранен етап:

На етап „установяване на потребност“ или „генериране на проектна идея“ / „разработване на проектно предложение“ при финансиране от външни източници като оперативни програми;

На етап „заявка за потребност от средства“;

На етап „поемане на задължения“;

Или най-късно на етап „извършване на разход“;

Резултатите от оценката следва да бъдат документирани от отговорните лица, като бъдат разписани условия за финансиране, което не представлява помощ или при които то представлява законосъобразна минимална или държавна помощ.

Указание за извършване на оценка за съответствие със законодателството по държавни помощи можете да проверите и намерите на <http://stateaid.minfin.bg/bg/page/411> (ДПРС 1/04.02.2015) Оценката следва да бъде подробна и обоснована, като резултатите бъдат документирани в доклад с цел осигуряване на информация за бъдещи проверки.

Резултатите от оценката ще ви „помогнат“ да попълните по-лесно формата за уведомяване на МФ (към момента „Форма за ранен контакт“).

Важно е оценката за наличие на помощ да бъде част от процедурите на възможно най-ранен етап от процеса на разходване на средства. При възможност, включете в екипи икономисти, а не само юристи.

При преминаване през теста за държавна помощ следва да се разглеждат дейностите, които се финансират, а не характеристиките на субекта, който ги извършва.

Засягането на търговията между държавите да се изследва с особено внимание в гранични райони и при чужди потребители.

Администраторът на помощ е длъжен да поддържа и съхранява информацията за извършените от него действия, свързани с предоставените държавни помощи и минимални помощи, като отговаря за нейната достоверност.

Срокът за съхранение на информацията е не по-кратък от 10 години, считано от датата на последното предоставяне на помощ по схема за държавна помощ или минимална помощ или от датата на предоставяне на индивидуална държавна помощ или минимална помощ.

В срок до 3 работни дни от предоставянето на минимална помощ администраторът информира министъра. За осигуряване на прозрачност на държавните помощи администраторите на помощ предоставят информация за обявяване в регистъра на ЕК. Предоставянето на минимална помощ или на помощ, освободена от задължението за

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



уведомяване с акт на Съвета на ЕС или на ЕК (УОИИ), с изключение на помощите по ОРГО, може да се извърши без предварително уведомяване и получаване на становище от министъра на финансите.

Обърнете внимание на Глава 9 – Административнонаказателни разпоредби, в която подробно са изброени случаите, в които се предвижда налагането на глоби или имуществени санкции, които в зависимост от нарушението варират от 100 до 10 000 лева.

Слайд 23. Специфични помощи, отпускани от общинския бюджет.

Обучителят представя практиката на представляваната от него община при предоставянето на различни помощи за граждани, спортни и/или културни организации. Най-често с решението за приемане на общинския бюджет, ОбС определя размера на тези помощи и субсидии, предоставяни от общинския бюджет, както и приема съответните наредби или правилници, чрез които се осигуряват прозрачни, конкурентни и ясни правила.

- Финансово подпомагане за нуждаещи се лица – социални помощи по решение на общинския съвет – при ясна, прозрачна и конкурентна процедура.
- Финансово подпомагане на спортни клубове и/или на спортни мероприятия – по Наредба на общински съвет, осигуряваща прозрачни и конкурентни условия за достъп.
- Уреждане на специфични условия, че спортни клубове, допустими за финансирането, не се считат за получатели на помощ по смисъла на чл. 20, ал. 1 от Закона за държавните помощи, когато за тях е изпълнено едно от следните условия:
 - 1. извършват само неикономически дейности, включително дейности за развитие на масовия детско-юношески спорт, аматьорски масов спорт – по група мъже и жени при индивидуалните и колективните спортове, любителски масов спорт и масов спорт за хора с увреждания;
 - 2. извършват и икономическа дейност по смисъла на § 1, т. 13 от Допълнителните разпоредби на Закона за държавните помощи, но същата и дейността по т. 1 са напълно отделени финансово-счетоводно по отношение на активите, пасивите, приходите и разходите за всяка от съответните дейности и/или е налице фактическо обособяване на дейностите чрез отделен субект.
- Получателите разходват предоставените средства при съобразяване с пазарните условия, икономически най-изгодни цени и в съответствие с националното законодателство.

Слайд 2324: Подтема: 8.3. Одитни и контролни органи и процедури.

Вътрешният одит е независима и обективна дейност за предоставяне на увереност и консултиране, предназначена да носи полза и да подобрява дейността на организацията.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Вътрешният одит намалява разходите за одит и повишава ефективността на работата в общината. Помага на организацията да постигне целите си чрез прилагането на систематичен и дисциплиниран подход за оценяване и подобряване ефективността на процесите за управление на риска, контрол и управление. Осъществява се в съответствие с международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичен кодекс на вътрешните одитори и при спазване на следните принципи:

1. независимост и обективност;

2. компетентност и професионална грижа;

3. почтеност и поверителност.

Вътрешният одит подпомага организацията за постигане на целите, като:

1. идентифицира и оценява рисковете в организацията;

2. оценява адекватността и ефективността на системите за финансово управление и контрол по отношение на:

а) идентифицирането, оценяването и управлението на риска от ръководството на организацията;

б) съответствието със законодателството, вътрешните актове и договорите;

в) надеждността и всеобхватността на финансовата и оперативната информация;

г) ефективността, ефикасността и икономичността на дейностите;

д) опазването на активите и информацията;

е) изпълнението на задачите и постигането на целите;

3. дава препоръки за подобряване на дейностите в организацията.

Форми и задачи на вътрешния одит:

Одитни ангажименти:

• одитен ангажимент за даване на увереност – изразява се в предоставяне на обективна оценка на доказателствата от вътрешния одитор с цел да се предостави независимо мнение или извод относно процес, система или друг обект на одита. Целта и обхватът на всеки одитен ангажимент за даване на увереност се определят от ръководителя на вътрешния одит.

• одитен ангажимент за консултиране - изразява се в даване на съвет, мнение, обучение и други, предназначени да подобряват процесите на управление на риска и контрола, без вътрешният одитор да поема управленска отговорност за това. Одитният ангажимент за консултиране се извършва по инициатива на ръководителя на организацията.

Структура и ресурсна обезпеченост на вътрешния одит в общините:

Общините с общо звено за ВО следва да са съседни или попадат в границите на една административна област и бюджетът на всяка една от тях да не надхвърля 10 млн. лева. Това звено извършва дейността по вътрешен одит в общините по споразумението.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Дейността по вътрешен одит може да се осъществява от лица, които не са служители на съответната организация и отговарят на изискванията на чл. 21, ал. 1 от ЗВОПС.

Вътрешният одит в общините се осъществява най-малко от двама вътрешни одитори, включително ръководителя на вътрешния одит.

В определената минимална численост на звената за вътрешен одит се включват и стажант-одиторите.

- Одитни комитети - нормативни изисквания и организация

В общините с изградени звена за вътрешен одит задължително се създават одитни комитети, които се състоят от 3 до 5 членове, включително и председател, като най-малко две трети от тях са външни за организацията лица. Одитният комитет е връзката между звеното за вътрешен одит и ръководството на общината. Той е елемент от Системата за финансово управление и контрол.

Правомощията на Одитния комитет са:

- съгласува статута и числеността на звеното за вътрешен одит, стратегическите и годишните планове за дейността по вътрешен одит - в едномесечен срок след първото си заседание одитният комитет съгласува определената численост и статута на звеното за вътрешен одит, като изразява становище, което се изпраща до кмета на общината, до председателя на общинския съвет.

- Извършва преглед на представените от ръководителя на вътрешния одит проекти на стратегически и годишен план за дейността по вътрешен одит, както и промените в тях, и ги съгласува в двуседмичен срок от представянето им. В случай, че одитният комитет не съгласува някой от представените документи, председателят на одитния комитет инициира обсъждане между одитния комитет, ръководителя на организацията, ръководителя на вътрешния одит и председателя на колективния орган на управление, ако има такъв. По преценка на председателя на одитния комитет, на ръководителя на организацията или на ръководителя на вътрешния одит, на обсъждането могат да присъстват и други служители от организацията.

- запознава се при необходимост и дава становища по одитните доклади за извършени одитни ангажименти и по всички значими въпроси, свързани с вътрешния одит в съответната организация. Одитният комитет може да извършва текущ преглед на качеството на представените от ръководителя на вътрешния одит документи за съответствие на дейността по вътрешен одит с действащото законодателство и да изразява становище, което се изпраща на ръководителя на организацията и на ръководителя на вътрешния одит. Становището по ал. 2 не може да бъде основание за спиране на одитния ангажимент или за промяна на одобрените стратегически и годишни планове.

- наблюдава процеса по управление на риска в организацията и дава становища с препоръки за подобряването му с цел да оцени тяхното функциониране и да осигури навременното им актуализиране при промени в условията, като:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



1. може да изисква от ръководителя на организацията документи, свързани с управлението на риска, включително риск-регистри, стратегии и правила за управление на риска и др.;

2. председателят на одитния комитет може да присъства на заседания на съответните органи, работни групи и др., отговорни за управлението на риска в организацията, след предварително съгласуване с ръководителя на организацията.

Определянето на периодичността и начина на извършване на наблюдението се извършва на съвместно заседание на одитния комитет и ръководството на организацията. Когато при прегледа бъдат констатирани несъответствия с действащото законодателство и/или с вътрешните правила, одитният комитет изготвя мотивирано становище с препоръки, което се представя на ръководителя на организацията и на председателя на колективния орган за управление, ако има такъв. При неизпълнение на препоръките, одитният комитет може да уведоми министъра на финансите. Одитният комитет наблюдава изпълнението на препоръките, предоставени от вътрешния одит при одитните ангажменти.

осъществява взаимодействие с външните одитори, като:

1. може да кани външни одитори на заседания на одитния комитет;

2. изразява мотивирано становище по решенията на ръководителя на организацията за наемане на външни одитори, когато по силата на нормативен акт се налага това;

3. извършва преглед на предложения одитен обхват и подход на външните одитори, включително координирането на работата им с тази на вътрешния одит, когато това не противоречи на друг нормативен акт;

4. изразява становища по проектите на доклади на външните одитори, които предоставя на ръководителя на организацията.

наблюдава процесите на финансово отчитане в организацията с цел да оцени тяхното функциониране и да осигури навременното им актуализиране при промени в условията, като за целта може да се запознава с текущите финансови отчети, годишния финансов отчет, отчета за касовото изпълнение, както и със системата за двоен подпис и предварителен контрол, преди поемане на задължение и извършване на разход, както и с други относими документи и дава становища с препоръки за подобряването им. Определянето на периодичността и на начина на извършване на наблюдението се извършва на съвместно заседание на одитния комитет и ръководството на организацията. Когато при прегледа бъдат констатирани несъответствия с действащото законодателство и/или с вътрешните правила, одитният комитет изготвя мотивирано становище с препоръки, което се представя на ръководителя на организацията и на председателя на колективния орган за управление, ако има такъв.

наблюдава ефективността на системите за вътрешен контрол в организацията като дава становища, включително по годишния доклад за състоянието на системите за финансово управление и контрол по чл. 5 от Наредбата за формата, съдържанието, реда и сроковете за представяне на информация по чл. 8, ал. 1 от Закона за финансовото

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



управление и контрол в публичния сектор, приета с Постановление № 233 на Министерския съвет от 2006 г. (ДВ, бр. 75 от 2006 г.).

- Одитният комитет заседава най-малко веднъж на два месеца, когато присъстват повече от половината от неговите членове.
- Решенията и становищата на одитния комитет се вземат с мнозинство повече от половината от всички негови членове. Комитетът не може да взема решения неprisъствено. Не се допуска въздържане от гласуване.

Становищата на одитния комитет се изпращат на ръководителя на организацията, който изпълнява дадените в тях препоръки. В случай на неизпълнение на препоръките от ръководителя на организацията и несъгласуване на статута на звеното за вътрешен одит и на стратегическите и годишните планове за дейността по вътрешен одит, одитният комитет изпраща информация до министъра на финансите.

Одитният комитет се ръководи от председателя, който организира и свиква заседанията на комитета.

Резултати от проверките на контролните органи - препоръки и последващи действия

- Контролни органи, извършващи проверки в общините

Вътрешният контрол, вътрешният или външен одит са дейности, последователното изпълнение на които води до осигуряване на добро финансово управление и контрол при спазване на принципите законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност.

Вътрешният контрол е предварителен и последващ контрол. Осъществява се по Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор чрез системите за финансово управление и контрол, които не следва да са формални правила и процедури, а да бъдат устойчиво работещи механизми. Общините трябва да разполагат с административен капацитет за предварителен превантивен контрол, с работеща собствена система за мониторинг на процесите по управление на публичните ресурси.

Одитът в общините е външен и вътрешен. Външният одит е дейността по осъществяване на одит от независима спрямо одитирана организация или обект институция. Външният одит се извършва задължително от лица имащи статут на одитори. Това са Сметна палата, АДФИ, АОП, УО на оперативните програми, ОСЕС и др.

[Слайд 245 представя схематично приликите и разликите в нормативно установените принципи на одитна и контролна дейност.](#)

[Слайд 256 Права и задължения на общините при проверки от различните контролни органи.](#)

[Обучителят накратко прави преглед на правата, а впоследствие и на задълженията на контролните органи](#)

- Права на контролните органи

Контролните органи имат право на свободен достъп до служебните помещения и до всички документи, отчети и активи, свързани с финансовото управление на

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



одитираните организации, включително да изискват годишните финансови отчети на дружествата с държавно и общинско участие, които подлежат на одит, и протоколите от заседанията на техните органи; да изискват в определени от тях срокове справки, заверени копия от документи и друга информация във връзка с предварителното проучване и извършването на одитите, включително на електронен носител; да изискват устни и писмени обяснения от длъжностни лица, включително от бивши длъжностни лица, по факти, които са констатирани при одитите, както и по въпроси, които са свързани с тяхната дейност; да изискват справки, заверени копия от документи и друга информация от физически лица, юридически лица и еднолични търговци извън одитирания обект, свързани с възможни случаи на незаконна дейност, които засягат финансовите и имуществените интереси на одитирания обект или сметките за средствата от Европейския съюз; да изискват и да получават информация от всички органи в страната, както и достъп до базите им от данни във връзка с тяхната дейност; да присъстват на заседания на органите на одитираните организации и лица, ако дневният им ред е във връзка с провеждания одит.

Права и задължения на общините при проверки от различните контролни органи.

Ръководителите и длъжностните лица в общините са длъжни да оказват съдействие на контролните органи при осъществяване на правомощията им и да осигуряват подходящи помещения и технически средства за извършване на одитите, включително ползване на телекомуникационни средства. Не могат да се позовават на държавна, служебна, търговска, банкова или друга защитена от закона тайна при извършване на одити. След връчване на проекта или окончателния одитен доклад, ръководителите могат да дадат възражения или писмени становища по проекта на одитния доклад, предоставяйки допълнителни доказателства и/или допълнителни писмени обяснения. Констатациите на контролните органи могат да се обжалват пред съдебната власт.

Констатации и препоръки на контролните органи - ръководителят на одитираната организация е длъжен да предприеме мерки за изпълнение на препоръките и да уведоми писмено за това одитиращия орган в определен в доклада срок, който трябва да бъде съобразен с характера на препоръките. Целта на препоръките не е изпълнението им, а подобряване на дейността на общината!

Предложенията на контролните органи за възможни подобрения на дейността:

- Апелират към коригиране на текущото положение;
- Служат като указания на ръководството при постигане на желаните резултати;
- Обсъждат се с ръководството и се изготвя се план за действие за подобряване на дейността.

[Слайд 267. Констатации на контролните органи](#)

Често допускани слабости и грешки.

Най-често откроявани слабости при одит на съответствието са в следните области: системи за финансово управление и контрол, бюджет, възлагане на обществени поръчки, управление на имущество.

Констатации на Сметната палата

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Установяват се следните групи грешки и нередности във финансовите отчети:

- Отклонения при първоначално отчитане, обезценка и отписване на ДМА, включително частично извършена инвентаризация;
- Некапитализирани разходи за изграждане на инфраструктурни обекти;
- Не е спазена характеристиката на счетоводните сметки от СБО и характеристиките на параграфите от ЕБК;
- Неправилно осчетоводени ангажименти и провизии;

Съществени отклонения и несъответствия са констатирани и в бюджетите на общините:

- От някои кметове на общини не са утвърдени вътрешни правила за организацията на бюджетния процес;
- Вътрешната уредба за организация на бюджетния процес не е в съответствие със законовите изисквания;
- Не са създадени условия за защита на финансовите интереси на общината и за увеличаване на собствените приходи по бюджета, чрез събиране на дължимите суми от данъчно задължените лица;
- Неправилно е определена таксата за битови отпадъци по населени места и част от целевите средства за дейностите по чистотата не са разходвани по предназначение;
- В отчетните документи липсва точна информация за извършените дейности за зимното поддържане и снегопочистване на общинските пътища;
- Планирани са приходи от местни данъци и такси в занижени размери;
- При прилагане на административнонаказателната отговорност по Закона за местните данъци и такси за еднакво по вид нарушение са налагани различни по размер глоби, поради липса на писмено определени критерии за преценка, които да подпомагат еднаквото прилагане на закона по отношение на всички наказателноотговорни лица;
- Незаконосъобразно целева субсидия от държавния бюджет за изграждане и основен ремонт на общински пътища е изразходвана за извършване на текущ ремонт на пътища.

Установяват се съществени отклонения и несъответствия и при управление на общинското имущество:

- Общинските наредби за управление и разпореждане с общинско имущество не са в пълно съответствие с действащата нормативна уредба и структурата на общинската администрация;
- Не се осъществява предварителен контрол за законосъобразност при актуване, управление и разпореждане с имоти – общинска собственост, преди вземане на решение от кмета на общината;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Не са предприети своевременни мерки за събиране на просрочените вземания от наематели на общински имоти;
- Договори за наем, подлежащи на вписване, не са вписани в службите по вписванията;
- Не са изпълнени законовите изисквания за определяне на размера и местоположението на общинските мери и пасища за общо ползване и определянето на наемната цена при отдаването под наем на общински пасища, мери и ливади.

Често допускани нередности при прилагане на ЗОП

- При провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки са установени нарушения на ЗОП: поставени са изисквания към участниците в процедурите, нямащи връзка с характера на поръчката; некореспондиращи минимални изисквания за икономически и финансови възможности с изискуемите документи и информация за тяхното доказване; поставяне на изисквания към участниците, несъобразени с предмета, сложността и обема на поръчката; несъответствие между обявлението за обществена поръчка и документацията за участие; неизпращане на информация до АОП или изпращане на такава след законовоопределените срокове;
- Процедури за обществени поръчки не са прекратявани при наличие на правно основание за това;
- Незаконосъобразно са изменени договори с периодично изпълнение на доставки, чрез удължаване на срока на действието им;
- Неспазване на срокове за изпълнение на договори за възложени обществени поръчки и за извършване на плащанията по тях;
- Не е извършвано приемане на работата и не е осъществяван контрол от страна на възложителя при изпълнението на договори за обществени поръчки и сключвани анекси към договори за обществени поръчки, с които са изменяни цени, срокове за изпълнение и др., без да са налице законови основания.

Нарушения на бюджетната и финансово-стопанската дисциплина

- нарушения на Закона за счетоводството и на нормативни актове, уреждащи бюджетната, финансово-стопанската или отчетната дейност;
- извършени разходи без да има одобрени по бюджета средства;
- нецелево разходване на предоставени от държавния бюджет средства за капиталови разходи в общини;
- невъзстановени в бюджета целеви средства в размер и нецелево разходване на предоставени субсидии в общини;
- използване на целеви субсидии за финансиране на текущи потребности.

[Помощен материал за обучителя по Слайд 27 и Слайд 28:](#)

[Сметната палата продължава да отчита пропуски в работата на общините както следва:](#)

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Неправилно определяне на разходите за амортизация в резултат на неизвършена актуализация на амортизационните планове при изменения на отчетните стойности, на първоначално определения срок на годност и на остатъчната стойност на активите.
- Неначислена амортизация на амортизируеми нефинансови дълготрайни активи и неотписана акумулирана амортизация на продадени и бракувани активи.
- Неправилно начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи в резултат на неправилно определен срок на годност (несъобразен с годината на придобиване, физическото и морално състояние на активите) и неопределяне на остатъчна стойност на активите. Това влияе както на размера на разходите за амортизация, така и на балансовата стойност на нефинансовите дълготрайни активи. (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г., 2018 г. и 2017 г.)
- Неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери по счетоводните сметки от СБО и параграфите от ЕБК (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.), вследствие на което позициите в баланса, ОПР и ОКИ са представени с некоректни суми.
- Отклонения при осчетоводяване на дяловото участие на общините в търговски дружества, както и при отразяване на промените в дела на тези инвестиции (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019, 2018, 2017 и 2016 г.). В резултат на това в ГФО на общините некоректно се представят дяловете и акциите и приходите, свързани с тях.
- Неизвършена инвентаризация на активи и пасиви, в т.ч. на разходи за активи с незавършен процес на придобиване в предходни отчетни периоди (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г.), което е съществен недостатък на вътрешния контрол върху верността на финансовите отчети.
- Неосчетоводени или неправилно осчетоводени поети и реализирани ангажименти и нови задължения за разходи, което обикновено води до подценяване на разходи и балансови и задбалансови пасиви (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г.).
- Непълни оповестявания относно състоянието и изменението на активи, пасиви, приходи и разходи, което ограничава възможността на потребителите на финансовия отчет да вземат информирани решения (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г.).
- Неправилно счетоводно отразяване при преактуване на имоти – общинска собственост, признати в отчетността в предходни отчетни периоди. Признание на имоти – общинска собственост по данъчна оценка, вместо тяхната справедлива стойност, като често се допуска да бъдат признати със значително занижени стойности, което води до подценяване на активите.
- Неправилно осчетоводяване на получените и разходвани средства по програми от ЕС - трансфери, авансово преведени суми и задбалансова статистическа отчетност на средствата за сметка на бенефициентите, ЕС и други донори. В резултат на това в ГФО позициите в баланса, ОПР и ОКИ са представени с некоректни суми.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- Капиталови разходи за строителство и основен ремонт на дълготрайни материални активи не се класифицират в зависимост от степента им на завършеност по съответните сметки за активи и/или като незавършено строителство, производство и основен ремонт (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г.).
- Некапитализирани разходи за придобиване и основен ремонт на инфраструктурни обекти (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.), което води до подценяване на стойността на тези активи в баланса, подценяване на разходите за амортизация и завишаване на разходите, капитализирани в отчетна група „Други сметки и дейности“.
- Неизвършен или формален преглед за обезценка или преоценка на дълготрайни активи. Неправилно приложен подход при извършения преглед за обезценка, като е използвана за съоставка отчетната стойност на дълготрайните активи вместо балансовата им стойност.
- Не са отразявани финансовите ефекти в отчетността на общините, произтичащи от договорите с ВиК операторите по чл.198п, ал.1 от ЗВ. В част от случаите не са осчетоводявани активите – публична собственост, прехвърлени от ВиК операторите към общините, вследствие на което позициите в баланса и ОПР са представени с некоректни суми.
- Не е извършвана приблизителна счетоводна оценка на незавършеното строителство, което обикновено води до подценяване на активите и надценяване на вземанията.
- Липса на документална обосновааност на стопанските операции, в резултат на което в ГФО се включват суми, които не могат да бъдат надеждно потвърдени (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2019 г. и 2018 г.).
- Обърнато е внимание за ползван временен безлихвен заем от сметката за чужди средства. Ползването на заема е в несъответствие с правната рамка.
- Констатирани са случаи на несъобразяване със законите и други нормативни актове, като са уведомени съответните компетентни органи (АДФИ – за 65 общини и Прокуратурата на РБ – за една община) за предприемане на мерки относно:
 - ✓ Неспазване на финансови показатели регламентирани в ЗПФ – за разходи, поети ангажменти за разходи и просрочени задължения по ЗПФ, което съгласно разпоредбата на § 2 от ДР на ЗПФ се счита за нарушение на бюджетната дисциплина.
 - ✓ Неизградено звено за вътрешен одит в съответствие с чл.12, ал.2, т.3 от ЗВОПС.
 - ✓ Не е създаден одитен комитет в съответствие с чл.18, ал.1 от ЗВОПС.
 - ✓ Не е актуализирана своевременно Стратегията за управление на риска, утвърдена от кмета на общината, което е в несъответствие с чл.12 от ЗФУКПС. Своевременно не е извършен преглед на риск-регистъра за идентифициране на рискове от потенциални събития и ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на общината.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Слабости при изготвяне на финансовия отчет (идентифицирани и при извършването на одитите на ГФО за 2017-2019 г.)

- Допускат се сходни неправилни отчитания по отношение на класифицирането на приходите и разходите, активите и пасивите по съответните параграфи и подпараграфи от ЕБК и сметки от СБО. Като основна причина е определена честата промяна в изискванията на нормативната уредба, свързана с финансово-счетоводната отчетност, включително поради недостатъчно изчерпателните указания от страна на МФ по отношение на нейното прилагане (например, определението за прилежащи към сгради и съоръжения земи, класифицирането на определени групи дълготрайни активи и др.). Неблагоприятен ефект имат и даваните от страна на МФ индивидуални допълнителни пояснения на бюджетни организации, от които често произтичат изключения от общите правила. *Наблюдава се и в трите групи обекти – министерства и ведомства, държавни висши училища и общини.*
- Неспазване на указанията на МФ относно задължението за извършване на преглед за обезценка на дълготрайните активи.
- Неспазване на указанията на МФ за задбалансово отчитане на поетите и реализирани ангажименти и/или възникналите нови ангажименти за разходи, условни вземания и задължения.
- Проблеми при идентифицирането и прилагането на относимите принципи от Закона за счетоводството.
- Слабости при организацията на счетоводната отчетност
- Относителният дял на изразените модифицирани (квалифицирани и отрицателни) мнения е най-висок при финансовите одити на ГФО на общините, което е индикатор за недостатъчен административен капацитет.
- Липсва изискване за генериране на унифицирана база данни в подходящ електронен формат, съдържаща всички счетоводни записвания на начислена и касова основа в системата на първостепенния разпоредител с бюджет. Използването на единна база за съставяне на финансовия отчет намалява риска от технически грешки при изготвянето и обобщаването на информацията за ГФО, осигурява проследимост и не ограничава обхвата на одита, при който се използват специализирани одиторски софтуерни продукти.
- Неефективен вътрешен контрол от страна на първостепенните разпоредители с бюджет върху воденето на счетоводна отчетност и бюджетната дисциплина на разпоредителите от по-ниска степен.

Слайд 29: Слабости, установени от АДФИ

От публикувания Отчет за дейността на Агенцията за държавна финансова инспекция през 2020 г. също могат да бъдат изведени някои пропуски и слабости в работата на общините, както следва:

Установени нарушения на други нормативни актове, уреждащи бюджетната, финансово-стопанската и отчетна дейност

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Нарушенията на бюджетната и финансово-стопанска дисциплина според вида им се разпределят по следния начин:

- нарушения на Закона за счетоводството, свързани с вярното и точно представяне на имущественото и финансово състояние на предприятията в годишните финансови отчети, документалната обосновааност на стопанските операции и други;
- нарушения на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор;
- нарушения на Закона за общинския дълг
- нарушения на Закона за публичните финанси, свързани с:
 - ✓ неспазване на фискални правила от първостепенни разпоредители с бюджет;
 - ✓ изменение на предназначение на целеви средства в края на годината;
 - ✓ извършване на разходи, натрупване на нови задължения и др., които не са предвидени в годишния бюджет;
 - ✓ поемане на ангажменти, без да са приведени показатели в съответствие с ограниченията по ЗПФ;
 - ✓ натрупване на нови задължения/ангажменти за капиталови разходи за сметка на приходи, когато планираните приходи не се изпълняват;
 - ✓ увеличение на наличните просрочени задължения в нарушение на ЗПФ;
 - ✓ невъзстановяване в срок на неизползвани средства в ДБ и други.

При финансовите инспекции са установени и други нарушения на бюджетната и финансово-стопанска дисциплина, разпределени според вида им по следния начин:

- нарушения на Закона за общинската собственост при процедури за отдаване под наем на активи;
- несъбрани вземания/наеми;
- неначислени неустойки по договори;
- нарушения на специални закони, наредби, правилници и др., уреждащи дейността на проверяваните организации и лица, сред които ЗУТ, ЗДДС, КТ, ЗМДТ, ЗВ и други.

Анализът на резултатите от инспекционната дейност показва, че се наблюдава подобряване на средата при разходване на публичните средства, спрямо предходния отчетен период. Отчита се намаляване на установените при финансовите инспекции виновно причинени вреди на проверяваните организации и лица.

Извършени финансови инспекции във връзка със спазването на фискалните правила

ЗПФ урежда бюджетната рамка, общото устройство и структурата на публичните финанси и регламентирани финансови правила и ограничения. Като част от политиките на министъра на финансите в областта на финансовия контрол и по искания на други

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



организации, АДФИ е извършила финансови инспекции, касаещи законосъобразност при спазване на нормативните изисквания в рамките на този закон (62 финансови инспекции в 41 общини относно законосъобразност на отчетените към 31.12.2018 г. и 31.12.2019 г.):

- плащания за погасяване на общински дългове, предвид ограничението на чл.32, ал.1 от ЗПФ - Установени са плащания за погасяване на общински дългове в размери над нормативно определените. Заемите са свързани предимно с инвестиционни разходи.
- задължения за разходи и поети ангажименти за разходи, предвид изискванията на чл.94, ал.3, т.1 и т.2 от ЗПФ - установени са нарушения, свързани с превишаване на максималния размер за натрупани задължения за разходи и поети ангажименти за разходи. Установено е, че разходите са свързани предимно с договори за поддържане на чистотата, зимно поддържане на пътища, ремонти на пътища и улици, повишаване енергийната ефективност на сгради, изграждане и ремонтване на водопроводи.
- временно ползвани средства, съгласно изискванията на чл.126 от ЗПФ - предназначението на субсидии, предоставени за финансиране на държавни дейности в края на отчетния период е променено, като през годината със средствата са изплатени разходи, свързани с местни дейности.
- отчетените увеличения на просрочени задължения, съгласно изискването на чл.128, ал.4 от ЗПФ - разпоредбата през отчетната година да не се допуска увеличение на просрочените задължения, ако в края на предходната година размерът на просрочените задължения превишава с 5 на сто размера на отчетените разходи е нарушена в 16 общини.
- изпълнение на предвидените в плановете за финансово оздравяване мерки и дейности, във връзка с изискванията на чл.130е от ЗПФ - Установени са случаи, при които мерките са дали резултат, като при част от тях изпълнението е свързано с обстоятелството, че не е върнат получен от МФ. В отделни случаи е установено, че плановете за финансово оздравяване, не са изпълнени поради несъбрани местни данъци и такси; допуснато е приходи, предвидени да постъпят от продажби и управление на общински имоти и активи, да не постъпят в съответния бюджет; липса на работещи предприятия, на територията на съответната община; санкции по договори, финансирани по оперативни програми на ЕС и др.

Извършени финансови инспекции във връзка със спазването реда на Наредба приета с ПМС №163/29.06.2015 г. за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите.

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



В 20 общини са извършени 20 финансови инспекции. При финансовите инспекции са установени случаи на допуснато нецелево разходване на средства, както и невъзстановени в централния бюджет преходни остатъци, предвид изискванията на чл.44, ал.2 от ПМС №332/22.12.2017 г. за изпълнение на държавния бюджет на Република България за 2018 г., и чл.44, ал.2 от ПМС №344/21.12.2018 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2019 г. За установените нарушения на кметовете на общините са дадени указания за предприемане на действия за възстановяване на средствата.

При проверките са установени отделни случаи, при които:

- от общините не е предоставена информация на органите на НАП за превозвачите, получили субсидии през предходната отчетна година;
- случаи при които възложителят не е публикувал данни за субсидиите, изплатени през предходната година;
- липса на договори между директори на училища и съответния кмет за делегиране на правото за организация на транспорта на деца и ученици;
- не изпращане в срок до МТИТС на справки, съдържащи данни за: размера на субсидиите, изплатени на превозвачите;
- не изпратени в срок данни до МОН, за размера на средствата, необходими за осигуряване на безплатни превози на деца и ученици и други;
- установен е случай, при който в нарушение на чл.126 от ЗПФ с целево предоставени средства са изплатени разходи, свързани с „Други дейности по образованието“;
- установени са нарушения на ЗОП и индикатори за измама, свързани с действителното гражданско състояние и статут на лица, включени в списъци, за които се осигуряват безплатни и превози на намалени цени.

Извършени финансови инспекции за законосъобразност по отношение на предоставени целеви средства

По отношение на целевите средства са извършени 19 финансови инспекции.

Установени са нарушения на ЗОП и Правилника за неговото прилагане; на Закона за счетоводството; на ЗПФ, както и че не са спазвани изискванията на други, специфични за съответната дейност нормативни актове. Съставени са 45 акта за установяване на административни нарушения.

Обучителят представя съдебна практика, свързана с извършени проверки от контролните органи - Сметна палата, АДФИ. Дава се възможност на участниците да споделят опит.

Решение №1302 от 5.02.2015 г. на ВАС – правно значение на акта за общинска собственост

Съгласно разпоредбата на чл.21, ал.1, т.8 ЗМСМА, общинските съвети приемат решения за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество и определят конкретните правомощия на кмета на общината. Съгласно разпоредбата на чл.5, ал.3 във

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



вр. с ал.1 ЗОБС актът за общинска собственост няма конститутивно действие, т.е. същият не представлява правопораждащ юридически факт по отношение правото на собственост на общината, а единствено удостоверява възникването, изменението и погасяването на това право. За да имат удостоверителна сила, АОС трябва да са съставени при спазване на предвидените в закона процесуални правила.

Решение № 135 /2017 г. на Административен съд Търговище, КНАХД № 115 по описа за 2017 година на съда. Производството е по реда на глава дванадесета от АПК на основанията, предвидени в чл. 348 от НПК, съгласно чл.63 ал.1 от ЗАНН. В жалбата на АДФИ се твърди, че кмета на Община Х и първостепенен разпоредител с бюджет по смисъла на чл.11, ал.3 от ЗПФ за нарушение на чл.128 от ЗПФ на основание чл.32, ал.1 от ЗДФИ и чл.35, ал.1 от ЗДФИ е наложено административно наказание „глоба” в размер на 500 лева. След изследване на жалбата касационният съд отхвърля жалбата на АДФИ и отменя наложеното наказателно постановление.

[Слайд 2730 до слайд 2932 съдържа препоръки за подобряване работата в общините по отношение управлението на риска, контролната среда и мониторинга.](#)

[Слайд 303 дава възможност на учителя да провокира аудиторията за кратка дискусия относно необходимостта от бъдещи промени.](#)

Заключително занятие Оценка на резултатите от обучението

Целта е да се направи кратко обобщение на проведения семинар – основни теми, изводи и поуки. В рамките на заключителното занятие се провежда изпитния тест и се връчват сертификатите на участниците.

Време за провеждане – 45 минути, от които за теста – 20 минути

1. Провеждане на оценка на резултатите от обучението чрез предварително подготвени тестове.

Водещият учител представя накратко съдържанието на разделите в теста и начина за неговото попълване. Времето за решаване на теста е 20 минути. Въпросите на теста са от отделни занятия от обучението и обхващат като цяло темите на обучението. Решаването на теста се извършва посредством подчертаване на верния отговор. На някои от въпросите на теста има повече от един верен отговор.

ТЕСТ

Въпрос 1. Според чл.141 от Конституцията на Република България общината има право на:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg



- a. Свои източници на интернет;
- b. Своя собственост, която използва в интерес на териториалната общност;
- c. Свои закони приети от общинския съвет.

Formatted: Bulgarian

Въпрос 2. Кой от посочените документи не участва в организацията на бюджетния процес в общината:

- a. Утвърдени от кмета на общината Вътрешни правила за организация на бюджетния процес;
- b. Решение за приемане на бюджета на общинския съвет за текущата година, и други свързани с неговата актуализация;
- c. Заповед на кмета на общината за полагане на извънреден труд в празничен ден.

Въпрос 3. Кои данъци не са местни?

- a. Данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, данък върху таксиметровия превоз на пътници
- b. Данък върху общия доход, данък върху добавената стойност, данък върху превозните средства;
- c. Данък върху наследствата, данък при придобиване на имущества по дарение и по възмезден начин;

Въпрос 4. Според Методиката за определяне на разходоориентиран размер на таксите, кои са видовете разходи, които определят размера на таксата:

- a. Преки капиталови разходи и непреки разходи;
- b. Преки разходи за персонал и непреки разходи;
- c. Преки и непреки разходи.

Въпрос 5. Кое от изброените не е правомощие на кмета на общината:

- a. Определя второстепенните разпоредители с бюджет;
- b. Организира изпълнението на общинския бюджет;
- c. Утвърждава бюджетите на второстепенните разпоредители.

Formatted: Font: Times New Roman, 12 pt

Formatted: Normal, No bullets or numbering

Въпрос 6. Кои от посочените организации не са организации от публичния сектор:

- a. Държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон;
- b. Бюджетните организации по смисъла на Закона за публичните финанси;

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



- c. Юридически лица с нестопанска цел в обществена полза.

Въпрос 7. При планиране на разходната част на бюджета следва да се извърши разделение на дейностите, както следва:

- a. Разходи за делегирани от държавата дейности, разходи за местни дейности и разходи за дофинансиране, разходи по параграфи;
- b. Разходи за делегирани от държавата дейности, разходи за местни дейности и разходи за дофинансиране;
- c. Разходи по параграфи и функции.

Въпрос 8. Принципът „ефективност“ означава:

- a. Степента на постигане целите на бюджетните организации при съпоставяне на действителните и очакваните резултати от тяхната дейност;
- b. Постигането на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване дейността на бюджетните организации;
- c. Съответствие на фискалната политика с макроикономическите и социално-икономическите цели;

Въпрос 9. Кои са общините с финансови затруднения?

- a. За които при оценката на фискалните показатели са изпълнени всички от условията по чл.130а от ЗПФ
- b. За които при оценката на фискалните показатели са изпълнени три или повече от условията по чл.130а от ЗПФ
- c. За които при оценката на фискалните показатели са изпълнени две от условията по чл.130а от ЗПФ

Въпрос 10. Публично финансиране може да представлява държавна помощ, ако са изпълнени критериите:

- a. Предприятие, което предоставя публични ресурси; Икономическо предимство, каквото не би могло да бъде получено от пазара;
- b. Избирателност, селективност. Риск от нарушаване на конкуренцията и търговията на общия пазар;
- c. Кумулативно всички представени по-горе.

Отговори на теста:

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.



Въпрос	Отговор		Въпрос	Отговор
1	b		6	c
2	c		7	b
3	b		8	a
4	c		9	b
5	a		10	c

2. Обобщение на материала и оценка на семинара

3. Заключителна дискусия

Какво научихме;

Какво ще променим в работата си;

Ще приложим следната добра практика;

Идеи за промени (нормативни, организационни и други)

4. Връчване на сертификати за завършено обучение на участниците в обучението и закриване на семинара

Този документ е създаден съгласно Административен договор № BG05SFOP001-2.015-0001-C01, проект „Повишаване на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg